

Jaarverslag 2020

Definitief

18 februari 2021

Inhoudsopgave

Voorwoord van de bestuurder	4
1. GasTerra	6
1.1. Over GasTerra	6
1.2. De gaswaardeketen	7
1.3. Onze omgeving	11
1.3.1. Aanbod Groningen	11
1.3.2. Aanbod kleine velden	13
1.3.3. Groen gas	14
1.3.4. Europese gasvraag	15
1.3.5. Nederlandse gasvraag	15
1.3.6. Gashandelsplaatsen	15
1.3.7. LNG	16
1.3.8. Regulering	17
1.3.9. Energie- en klimaatbeleid	17
1.4. In dialoog met onze omgeving	19
1.4.2. Waardecreatiemodel	22
1.5. Samenvatting resultaten	24
2. Materiële onderwerpen	25
2.1. Contractuele verplichting	25
2.2. Economische prestatie	25
2.2.1. Inkoop	25
2.2.2. Levering	26
2.2.3. Beprijzing	26
2.2.4. Transport	27
2.3. Duurzame inzetbaarheid	27
2.4. Rol van GasTerra in de gasmarkt	28
2.5. Duurzame energievoorziening	30
2.5.1. Groen gas	30
2.5.2. Waterstof	31
2.6. Betrokkenheid bij de regio	32
3. Governance	34
3.1. Verslag van de Raad van Commissarissen	34
3.1.1. Samenstelling	34
3.1.2. Vergaderingen	35
3.1.3. Doelstellingen en strategie	36

3.1.4. Personele aangelegenheden.....	37
3.1.5. Audit Commissie	37
3.1.6. Zelfevaluatie	37
3.1.7. Contacten met medewerkers	37
3.1.8. Jaarrekening	38
3.2. Bestuursgegevens	39
3.3. Corporate Governance	39
3.4. Risicoparagraaf	42
4. Jaarrekening.....	48
4.1. Toelichting behorende tot de jaarrekening.....	52
5. Overige gegevens	68
5.1. Statutaire bepaling inzake resultaatbestemming	68
5.2. Controleverklaring	69
6. Bijlagen /overige informatie.....	74
6.1. Over dit verslag.....	74
6.1.1. Geïntegreerd verslag	74
6.1.2. Reikwijdte	74
6.1.3. Transparantie	74
6.1.4. Bepalen van de inhoud (materialiteit).....	74
6.1.5. Management van materiële onderwerpen.....	79
6.1.6. Verslaggevingsprincipes	79
6.2. Feiten en cijfers.....	79
6.2.1. Personeelsontwikkelingen	79
6.2.2. GasTerra's voetafdruk.....	80
6.2.3. Standaarden en normen.....	81
6.2.4. Lidmaatschappen	82
6.2.5. Profielen Directie en Raad van Commissarissen	83
6.2.6. Begrippenlijst	87
6.2.7. GRI Index	88
6.2.8. Colofon.....	92

Voorwoord van de bestuurder

Een uitzonderlijk jaar ligt achter ons. De coronacrisis had (en heeft helaas nog steeds) een ongekennde invloed op het maatschappelijk en economisch leven. Complete bedrijfstakken zijn hard geraakt door de onorthodoxe beperkende maatregelen die autoriteiten in binnen- en buitenland moesten nemen om de verspreiding van het gevreesde virus te stoppen. Maatregelen die, ondanks de uitgebreide steunpakketten, enorme gevolgen hadden voor ondernemers, werknemers en zelfstandigen.

Aanvankelijk leek het beleid redelijk succesvol. Het aantal besmettingen liep vanaf het begin van de zomer snel terug; maatregelen werden versoepeld. Vanaf oktober hielp de tweede golf ons echter uit de droom dat we snel weer een normaler leven zouden kunnen leiden. Hoewel op het moment dat ik dit schrijf het aantal vaccinaties snel toeneemt en er daarom licht gloort aan het einde van de tunnel, blijft het voorlopig onduidelijk wanneer we weer deels of geheel terug kunnen naar wat inmiddels het 'oude normaal' is gaan heten.

Wat betekende dit voor GasTerra? Om te beginnen moesten onze medewerkers, net als het kantoorpersoneel van andere organisaties, vanaf maart 2020 thuiswerken. Het GasTerra-gebouw in Groningen was alleen toegankelijk voor bijzonder overleg, specifieke werkzaamheden die thuis niet konden worden uitgevoerd of voor het accommoderen van collega's voor wie thuiswerken tijdelijk geen redelijk alternatief was. Hier hoefde overigens slechts sporadisch gebruik van te worden gemaakt.

Niettemin bleef de impact relatief beperkt. We treffen het dat we de belangrijkste taken met digitale middelen kunnen vervullen. Vanuit onze thuiswerkplek kunnen we vrijwel alles doen waar we normaal gesproken voor naar kantoor zouden gaan. Ik beweer daarmee niet dat we ons gebouw net zo goed kunnen sluiten. De gangbare zaken verlopen prima, maar het thuiswerken leent zich minder goed voor het vormgeven en managen van veranderingstrajecten. Daarnaast hebben ook wij gemerkt dat je het gemis aan sociale contacten maar zeer ten dele compenseert met telefoon- en videogesprekken. Ik besef bovendien dat de omstandigheden om thuis te werken lang niet voor iedereen ideaal zijn.

Uit een aantal enquêtes bleek vorig jaar dat de meeste GasTerra-medewerkers zich er desondanks goed doorheen hebben geslagen. De beïnvloedbare resultaten waren weer uitstekend. De omzet daalde weliswaar met 3,4 miljard euro tot 5,4 miljard euro ofwel bijna 40 procent ten opzichte van 2019, maar deze teruggang was geheel te wijten aan de omgevingsfactoren waarmee onze onderneming had te maken: het warme gasjaar, het fors lagere aanbod uit het Groningenveld en de gasprijs, die met niet minder dan 25 procent daalde tot een gemiddeld niveau van 13 cent per kubieke meter.

Gelukkig hebben onze klanten niet of nauwelijks gemerkt dat ons kantoor het grootste deel van het jaar vrijwel leegstond. Voor alle andere stakeholders waren we ook weer de betrouwbare partner die we altijd zijn geweest. En we hebben evenals voorgaande jaren onze kennis van de gasmarkt en de energietransitie gedeeld met anderen.

Nadat in 2019 besloten was dat GasTerra zijn activiteiten op termijn zou beëindigen, konden we vorig jaar, toen het afbouwplan was vastgesteld, de einddatum van het afbouwproces bekendmaken: 31 december 2024. We doen het in stappen. De komende tijd blijft het meeste bij het oude. Voor de periode na 1 januari 2024 sluiten we in beginsel geen nieuwe leveringscontracten meer af. Ook onze maatschappelijke betrokkenheid – denk aan sponsoring en bijdragen aan de energietransitie – zal vanaf dat moment substantieel afnemen.

Het afgelopen jaar hebben niet minder dan 23 GasTerra-medewerkers hun loopbaan elders voortgezet of zijn vervroegd met pensioen gegaan. Dit hoge cijfer maakte de afbouw van ons bedrijf voor het eerst echt tastbaar. In de komende jaren verwachten we een verdere krimp van de organisatie. Tot nu toe hebben we het verloop in de meeste gevallen intern kunnen opvangen. Dit blijft ons streven. Waar noodzakelijk huren we personeel in om al onze taken naar behoren uit te blijven voeren.

We zullen ons dit jaar en tot de einddatum zoals vanouds blijven inzetten om onze opdracht perfect uit te voeren. Onze missie was en is om zoveel mogelijk waarde aan het door ons ingekochte gas toe te voegen. Daarnaast stellen we ons ten doel om te zijner tijd een goed functionerende gasmarkt achter te laten.

Ik besluit zoals altijd met een dankwoord aan mijn collega's. De combinatie van corona en afbouw heeft het er voor niemand gemakkelijker op gemaakt. Dat geeft de geleverde prestaties extra reliëf.

Op enig moment zien we elkaar weer, aan de Stationsweg nummer 1 in Groningen.

Annie Krist,
CEO GasTerra

1. GasTerra

1.1. Over GasTerra

GasTerra is een internationale gashandelsonderneming gevestigd aan de Stationsweg 1 in Groningen. Wij hebben meer dan 50 jaar ervaring en beschikken over een goede marktpositie. GasTerra is onderdeel van het Gasgebouw, een publiek-private samenwerking, waarin ook NAM, Shell, ExxonMobil, de Staat en EBN zijn vertegenwoordigd.

GasTerra is de afnemer van gas uit het Groningenveld. Naast het laagcalorische Groningengas, verhandelt GasTerra ook hoogcalorisch gas. Dit gas is voornamelijk afkomstig uit Nederlandse kleine gasvelden in de Noordzee en op land en van importen uit onder andere Rusland en Noorwegen. GasTerra koopt naast deze volumes een groot deel van zijn portfolio in op de Nederlandse gashandelsbeurs TTF. Verder is onze onderneming nog steeds één van de grootste inkopers van groen gas in Nederland. Het door ons ingekochte gas verkopen we op de binnenlandse markt en aan energiebedrijven in de ons omringende landen. Vooralsnog vervult GasTerra een publieke taak met betrekking tot de uitvoering van het kleineveldenbeleid van de Nederlandse overheid en is er een wettelijke verplichting om het gas uit kleine velden desgevraagd af te nemen van de producenten tegen marktconforme voorwaarden. In het kader van de afbouw van GasTerra is de noodzakelijke wetgeving in gang gezet om GasTerra te ontslaan van deze verplichting.

Als gevolg van de aardbevingsproblematiek heeft de minister van Economische Zaken en Klimaat sinds 2014 verschillende besluiten genomen over de inzetbaarheid van het Groningenveld. Op 29 maart 2018 kondigde het kabinet aan dat de gaswinning in Groningen zo snel mogelijk wordt beëindigd. Om dit mogelijk te maken zijn de Gaswet en de Mijnbouwwet in de loop van 2018 aangepast. Met de afbouw van de gaswinning uit het Groningenveld komt de kernactiviteit van GasTerra te vervallen. In 2020 is een afbouwplan opgesteld dat toewerkt naar de beëindiging van GasTerra's bedrijfsactiviteiten. De datum waarop de afbouw eindigt is 31 december 2024.

Onze missie blijft de waardemaximalisatie van het aan ons aangeboden Nederlandse aardgas. In de periode die voor ons ligt zal de nadruk meer komen te liggen op uitfasering en overdracht van onze activiteiten en contractueel vastgelegde rechten en plichten. Ook overdracht, want met het beëindigen van de afbouw van GasTerra verdwijnt niet het belang van gas voor de energievoorziening en het klimaatbeleid. De in decennia opgebouwde kennis van ons product, de markt en de energietransitie delen we daarom graag met iedereen die zich in welke capaciteit dan ook inzet voor een verantwoorde overgang naar een klimaatneutrale energie-economie.

Deze opdracht hebben we vertaald in de volgende visie:

GasTerra gaat een goed functionerende gasmarkt verlaten en zal zijn activiteiten gecontroleerd afbouwen en/of overdragen. We doen dit met oog voor de belangen van de stakeholders.

We geven invulling aan onze visie en missie door vijf doelen na te streven:

➤ **Volume**

GasTerra streeft naar het geheel verkopen van het aan GasTerra aangeboden volume aan gas en draagt bij aan de afbouw van de productie uit het Groningenveld.

- **Prijs**
GasTerra streeft naar het realiseren van een marktconforme prijs met een zo hoog mogelijke marge met het gehele portfolio.
- **Kosten**
GasTerra zorgt voor een juiste balans tussen kosten enerzijds en waarde en zorgvuldigheid anderzijds.
- **Anticiperen**
GasTerra anticipeert op een veranderende omgeving en luistert naar zijn stakeholders.
- **Afbouw**
GasTerra zal een goed functionerende gasmarkt verlaten, met oog voor de belangen van zijn stakeholders. GasTerra streeft naar de uitfasering en/of overdracht van zijn resterende verplichtingen.

Het staat vast dat aardgas een andere rol krijgt in de toekomstige energievoorziening. Wij vinden het belangrijk dat in de transitie naar een klimaatneutrale energievoorziening aardgas bij voorkeur wordt ingezet waar duurzame bronnen voorsnog geen werkbaar alternatief zijn. GasTerra blijft voorsnog werken aan verduurzaming door de productie van groen gas te bevorderen, bij te dragen aan onderzoek naar waterstof en met de inzet van kennis en financiële middelen een actieve rol te spelen in het bewustwordingsproces rond dit thema.

GasTerra streeft ernaar de verduurzaming verantwoord, dat wil zeggen met inachtneming van sociaal-economische belangen, te laten verlopen. We laten ons hierbij leiden door de grondslagen van maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO): People, Planet, Profit die wij hebben vertaald naar Gas, Groen, Groningen. Daarbij staat Gas voor onze bedrijfsresultaten, Groen voor de energietransitie en Groningen voor onze betrokkenheid bij de regio.

1.2. De gaswaardeketen

Wij zijn onderdeel van de volledige gaswaardeketen van winning tot gebruik. GasTerra is en blijft tot de einddatum hierin actief als handelaar.

In het verleden vond de internationale gashandel plaats via bilaterale langetermijncontracten tussen producenten en nationale mono-/oligopolisten. Deze verkochten het gas aan wederverkopers en eindverbruikers. Door de liberalisering van de Europese energiemarkten werd vrije gashandel mogelijk en zijn diverse marktplaatsen voor gas ontstaan, met voor iedereen toegankelijke transportfaciliteiten en verschillende handelspartijen, waaronder GasTerra. In Nederland heet deze marktplaats de Title Transfer Facility (TTF). De TTF stelt handelaren in staat gas in te kopen en te verkopen. De handel is virtueel, dat wil zeggen dat alleen het eigendom van gasvolumes wisselt, zonder dat dit consequenties hoeft te hebben voor de fysieke stromen in het transportsysteem. De TTF kent verder – anders dan in de fysieke werkelijkheid – geen verschillende gaskwaliteiten. Marktpartijen kopen en verkopen simpelweg gas. De voordelen ervan zijn onder andere de lagere toetredingsdrempel, wat leidt tot een toename van het aantal mogelijke spelers op één geïntegreerde markt, sterke concurrentie, transparante handel en meer liquiditeit. Gasunie Transport Services (GTS) moet er formeel voor zorgen dat de verschillende kwaliteiten fysiek in balans zijn. GasTerra draagt als verkoper van het gas uit Groningen bij aan deze balancerings.

Op gashandelsplaatsen wordt in een groot aantal standaardproducten gehandeld. Deze producten verschillen in levertijd. Aan- en verkopen hebben tot doel het totaal aan verplichtingen van zowel de verkopers als de inkopers (de markt) in balans te houden. De producten kunnen voor verschillende perioden worden gekocht en verkocht: nu (within-day) en morgen (day-ahead) op de spotmarkt en voor de toekomst op de futures-markt (month-ahead en year-ahead). De spotmarkt is voor marktpartijen relevant voor het in balans houden van hun handelsportfolio en het belang van de futures-markt ligt voor deze partijen in de voorzieningszekerheid die deze producten bieden.

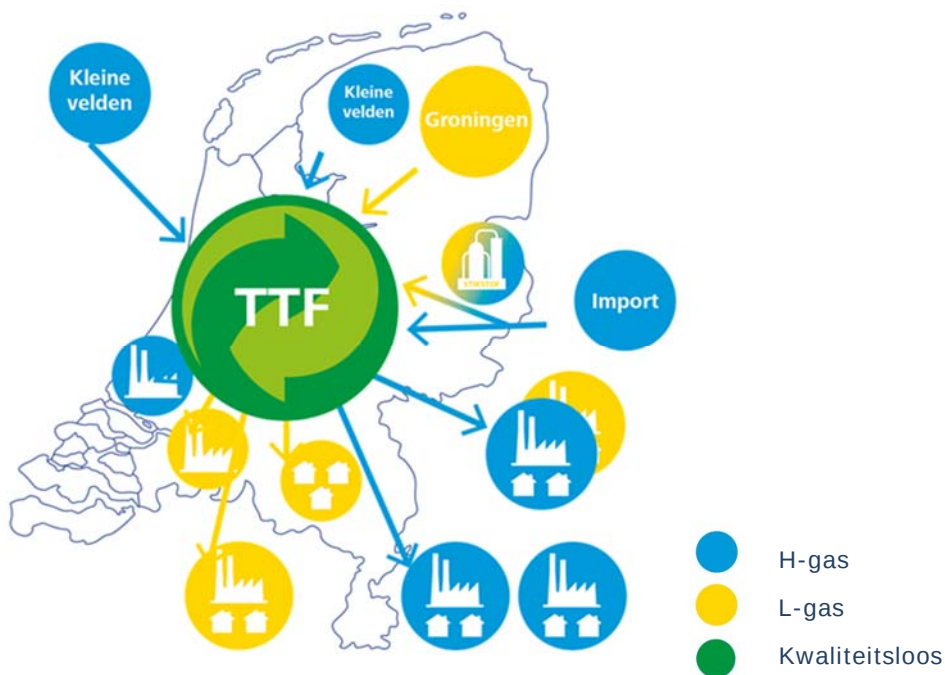
GasTerra moet, naast het in balans houden van zijn eigen portfolio, ook rekening houden met de Noordwest-Europese markt voor laagcalorisch gas. Daarin verschilt onze onderneming van andere handelaren, die alleen met hun eigen portfolio te maken hebben en geen rekening hoeven te houden met gaskwaliteit en de bredere marktvraag. Als de fysieke balans voor L-gas verstoord dreigt te raken, kan GTS een aanwijzing aan GasTerra geven om meer of minder L-gas in te voeden in het transportsysteem.

De minister van Economische Zaken en Klimaat heeft voor het gasjaar 2020/2021 een operationele strategie vastgesteld op grond waarvan NAM gehouden is in een gemiddeld jaar 8,1 miljard kubieke meter uit het Groningenveld te produceren. Daarmee volgde hij het betreffende advies van GTS. Deze hoeveelheid dient als aanvulling op gas uit andere bronnen en is nodig om de leveringszekerheid te garanderen. Het gas uit deze andere bronnen wordt via de stikstoffabrieken van GTS op de laagcalorische Groningenkwaliteit gebracht en daarom ook wel pseudo-Groningengas genoemd.

De operationele strategie voor het Groningenveld van 8,1 miljard kubieke meter is gebaseerd op een gemiddeld jaar wat betreft het temperatuurverloop en is door GTS berekend met de zogeheten graaddagenformule. Een belangrijk uitgangspunt onder de graaddagenformule is dat de door GTS beschikbaar gestelde capaciteit van haar 'baseload' stikstofinstallaties Ommen en Wieringermeer voor 100 procent wordt benut, zodat zo min mogelijk gas uit het Groningenveld benodigd is. De uitkomst van de formule is een prognose en gebaseerd op onzekere factoren zoals de beschikbaarheid van de stikstofinstallaties, maar ook van bijvoorbeeld de energetische waarde van het gas uit de andere bronnen en daarmee van de efficiëntie van de conversie. Hoeveel Groningengas werkelijk benodigd is, weten we pas aan het einde van het gasjaar. GasTerra heeft toegezegd gedurende het gasjaar inzichtelijk te maken hoe de inzet van stikstof zich ontwikkelt. Het is aan de minister van Economische Zaken en Klimaat om te bepalen of de winningsinstructie aan NAM gedurende het jaar aangepast moet worden.

Voor het transport van het Groningengas en ander laagcalorisch gas (L-gas) beschikt de transporteur GTS over een separaat leidingnet, naast het gasnet voor transport van hoogcalorisch gas (H-gas). GTS moet ervoor zorgen dat beide netten in balans blijven door er op toe te zien dat de hoeveelheid door de handelaren aangeboden gas niet teveel afwijkt van de volumes die aan het net worden onttrokken.

Om de balans in het systeem te behouden kunnen beheerders van een landelijk transportnet (Transmission System Operators/TSO's), in Nederland is dat GTS, een beperkte hoeveelheid gas van verschillende kwaliteiten mengen. Dit noemen we kwaliteitsconversie. Om de vraag naar Groningengas te beperken wordt de fysieke conversie van L-gas naar H-gas zo laag mogelijk gehouden. Dit gebeurt niet alleen in Nederland, maar ook in de ons omringende landen.

1.2.1.1. Gashandel in Nederland

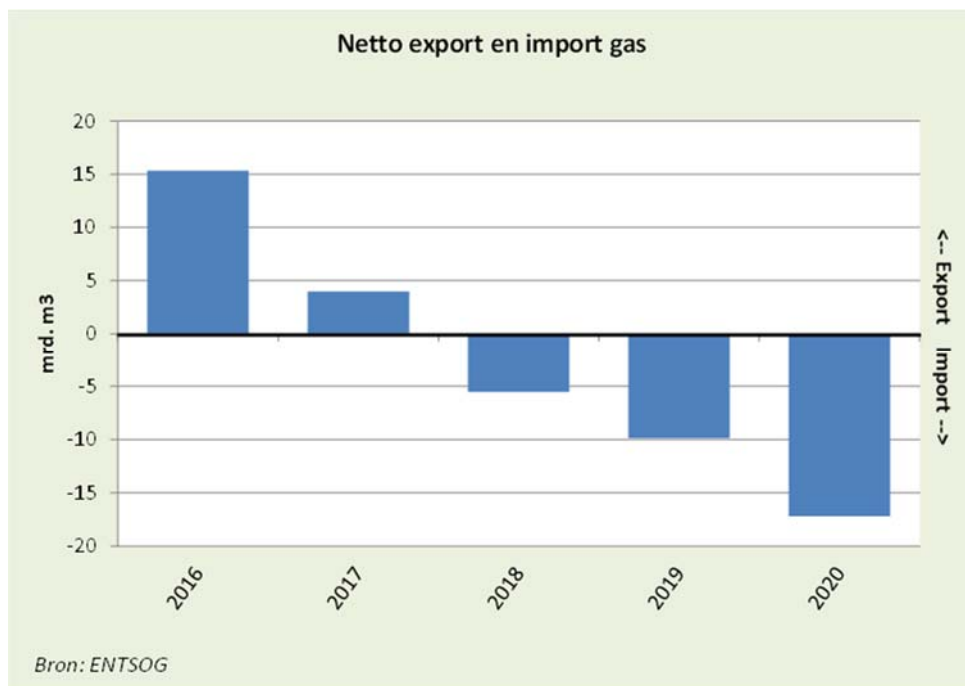
Methaanemissies

Methaan is het hoofdbestanddeel van aardgas. Methaanemissies zijn een belangrijk thema. Gezien de aard van de onderneming is de rol van GasTerra op dit punt beperkt, maar waar mogelijk dragen wij vanuit onze maatschappelijke verantwoordelijkheid bij aan de oplossing van dit vraagstuk. Methaanemissies zijn door twee oorzaken belangrijker geworden. Ten eerste is het broeikaseffect van methaan aanzienlijk sterker dan van CO₂. De sterkte hangt af van de tijd waarover het gemeten wordt: hoe korter de meetperiode, hoe sterker het broeikaseffect.¹ Met strengere klimaatdoelen en minder tijd om die te halen, groeit de aandacht voor de emissies van methaan. Ten tweede is de kennis van het opwarmend effect van methaan in de loop van de tijd toegenomen.

Bijna tien procent van het broeikaseffect dat Nederland veroorzaakt, ontstaat door methaanemissies. Van deze methaanemissies is drie procent afkomstig van de Nederlandse gaswaardeketen. De rest komt voornamelijk uit de landbouw. De methaanemissie-intensiteit van de Nederlandse gasketen ligt beduidend lager dan het internationaal gemiddelde.

Nederland was van oudsher netto-exporteur van gas dankzij de productie uit het Groningenveld en de kleine velden. De laatste jaren daalt het binnenlandse gasaanbod sneller dan de gasvraag. Dit komt met name door de vermindering van de winning uit het Groningenveld. Nederland is hierdoor in 2018 netto-gasimporteur geworden. De netto-importvolumes zijn in 2019 en 2020 verder toegenomen.

¹ Methaan blijft niet ongewijzigd in de atmosfeer, maar wordt na verloop van tijd in hoofdzakelijk CO₂ omgezet. Internationale rapportages gaan uit van een tijdshorizon van 100 jaar om het effect van methaan-emissies uit te drukken. Zo gemeten is volgens het meest recente Assessment Report (AR5) van het International Panel on Climate Change (IPCC) het broeikaseffect van methaan 28 – 34 maal sterker dan van CO₂. Over een periode van 20 jaar is het broeikaseffect van methaan bijvoorbeeld 86 maal sterker dan van CO₂.

1.2.1.2. Netto export en import van gas

De verwachting is dat deze trend zich de komende jaren voortzet. Met de stijging van het importvolume stijgt ook de footprint van het in Nederland gebruikte aardgas door emissies in de keten waaronder die van methaan. De methaanemissies van in Nederland geproduceerd gas zijn relatief laag en hoger voor geïmporteerd gas doordat bij het transport meer energie gebruikt wordt en emissies plaatsvinden. Bovendien komt in sommige landen bij de productie van aardgas relatief veel methaan vrij.

Waar de importen in de toekomst vandaan komen, en dus ook de daarmee gepaard gaande emissies, is lastig te zeggen. De herkomst hangt af van veel variabelen, waaronder wereldwijde prijsontwikkelingen en geopolitiek. Emissies buiten Nederland zijn lastig aan te pakken, omdat het hier weinig tot geen invloed op heeft. Dit geldt ook voor Europa, dat eveneens importafhankelijk is. De in 2020 gepresenteerde methaanstrategie van de Europese Commissie is gericht op meten, rapportage, verificatie, lekdetectie en reparatie en is dus vooral gericht op de methaanemissies binnen Europa. Naar verwachting zullen methaanemissies een mondiaal thema worden, binnen de VN, in het bijzonder tijdens de COP26 in Glasgow.

GasTerra heeft, als onderdeel van de Nederlandse gassector, via Europese brancheverenigingen, bijgedragen aan de Europese methaanstrategie. Ondertussen zet de gassector zich in om methaanemissies, die ontstaan als gevolg van het Nederlandse gasgebruik, te verlagen. Daarnaast zet de sector zich in om duurzame gassen te ontwikkelen die een rol kunnen spelen in de energietransitie. Waar mogelijk delen we onze kennis over dit vraagstuk. Zo hebben we meegewerkt aan het opstellen van een [KVGN-factsheet](#) en doen we mee aan een onderzoek naar methaanemissies bij eindgebruikers (bijvoorbeeld lekkage uit CV-ketels), iets wat ook voor groen gas relevant is.

1.3. Onze omgeving

We anticiperen op de veranderingen in de omgeving door onze strategie en activiteiten hieraan aan te passen. GasTerra's portfolio bestaat uit gas dat afkomstig is uit Groningen, kleine velden, het buitenland en bronnen van groen gas. Wij richten ons in deze paragraaf in het bijzonder op de Noordwest-Europese gasvraag, omdat deze relevant is voor onze handelsactiviteiten. Als gevolg van de Coronacrisis is de economische activiteit in het algemeen verminderd. Dit heeft ook zijn weerslag op de Noordwest-Europese gasmarkt. Zo is de vraag naar aardgas in een groot deel van de wereld teruggelopen waardoor de gasprijs in de zomer van 2020 substantieel is gedaald.

De Coronacrisis beïnvloedt ook onze stakeholders. Zij vinden dat GasTerra goed omgaat met de Corona-richtlijnen en dat de contacten hieronder niet hebben geleden. Stakeholders missen wel het sociale aspect. De Coronacrisis zal hoe dan ook gevolgen hebben voor de toekomst, onder andere door uitgestelde investeringen en bezuinigingen. GasTerra heeft afnemers, conform het kabinetsbesluit, de mogelijkheid gegeven van uitstel van betaling van de energiebelasting en de Opslag Duurzame Energie.

De Brexit heeft onzekerheden veroorzaakt voor GasTerra. Dit doet zich met name voor doordat wij zaken doen met brokers en handelspartijen die in het Verenigd Koninkrijk gevestigd zijn. In 2020 hebben wij ons op verschillende Brexit-scenario's voorbereid, onder andere door middel van een separate risico-analyse. Hierdoor waren wij voorbereid op zowel een deal als een no-deal situatie. Na totstandkoming van de deal hebben wij met brokers en andere partijen afspraken kunnen maken om de handel te continueren met entiteiten binnen de EU.

1.3.1. Aanbod Groningen

De gaswinning in het Groningenveld loopt op z'n eind. In reactie op de aardbevingsproblematiek bepaalt de minister van Economische Zaken en Klimaat sinds 2014 hoeveel gas jaarlijks mag worden gewonnen uit dit veld. Sinds de invoering van de Wet Minimalisering Groningen in 2018 neemt de minister vaststellingsbesluiten. In deze vaststellingsbesluiten geeft de graaddagenformule aan wat het toegestane productievolume is. De Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM) is onder deze wet verplicht het jaarvolume dat uit de graaddagenformule volgt, te produceren.

De graaddagenformule is en blijft een prognose, gebaseerd op variabelen. De temperatuur, de kwaliteit van het aangeboden H-gas, marktontwikkelingen en de geraamde stikstofinzet zijn de voornaamste bepalende factoren. Deze prognoses worden opgesteld door landelijk netbeheerder GTS en als ondersteuning voor het beleid aangeboden aan de minister van Economische Zaken en Klimaat.

In onderstaande grafiek is te zien hoe de hierop gebaseerde productieplafonds sinds 2015 jaar na jaar een forse daling lieten zien. De geraamde reductie is terug te voeren op wijziging van een aantal aannames, die onder de x-as van de grafiek zijn geplaatst.

Besluiten en verklaringen reductie in gaswinning Groningen

1.3.1.1. Besluiten en verklaringen in reductie gaswinning Groningen

Toelichting bij grafiek²:

Van koud naar gemiddeld jaar: Dit houdt in dat het in het daaropvolgende jaar voor leveringszekerheid benodigde volume is gebaseerd op een jaar met gemiddelde temperaturen, in plaats van een jaar waar een Elfstedentocht zou kunnen plaatsvinden; dat besluit bevatte daarom ruimte om meer te produceren dan het plafond als het onverhoopt toch kouder zou worden.

Lagere H-gas Wobbe: De Wobbe-index is een indicator voor gaskwaliteit. Een lagere H-gaskwaliteit betekent dat meer gas van Groningenkwaliteit kan worden gemaakt met dezelfde hoeveelheid stikstof. Deze waarde is tussen 2015 en nu tweemaal naar beneden bijgesteld. Dat gebeurde omdat uit metingen bleek dat de H-gaskwaliteit in werkelijkheid lager was dan geraamd.

Lagere vraag: Dit is de verwachte marktomvang in het volgende jaar. Die bleek kleiner dan daarvóór was aangenomen, vandaar de daling.

Additionele stikstofcapaciteit: Dat is de extra hoeveelheid stikstof die GTS kan inkopen om H-gas om te zetten in gas van Groningenkwaliteit ('pseudo-Groningengas').

In september 2019 werd de gaswinning uit het Groningenveld voor het gasjaar 2019-2020 op basis van de graaddagenformule vastgesteld op 11,8 miljard kubieke meter. Zoals vermeld is dit besluit bindend, maar kan gedurende het gasjaar blijken dat de berekende prognose niet meer realistisch is. Dit gebeurde in maart 2020 toen bleek dat het niveau verder verminderd kon worden met 1,1 miljard kubieke meter. Dit was mogelijk doordat er meer stikstofcapaciteit kon worden benut dan GTS van tevoren had verwacht en door verruiming van het werkgasvolume in de gasopslag Norg. Om deze verlaging te realiseren heeft de minister aan NAM een tijdelijke maatregel opgelegd met een aangepaste graaddagenformule. Dankzij een warmer dan gemiddeld jaar is het winningsniveau voor het gasjaar 2019-2020 met ruim 8,6 miljard kubieke meter uiteindelijk nog lager uitgevallen.

² De gegevens en cijfers waarop deze grafiek is gebaseerd zijn publiek toegankelijk. GasTerra is verantwoordelijk voor de onder de x-as geplaatste verklaring van de in de balken weergegeven gasvolumes. 'Norg' verwijst naar de gasopslag in Norg.

Voor gasjaar 2020-2021 heeft het kabinet de gaswinning uit het Groningenveld vastgesteld op 8,1 miljard kubieke meter. Dat is een verdere besparing van 1,2 miljard kubieke meter ten opzichte van het ontwerp-gaswinningsbesluit van 19 juni jl. Deze besparing is het resultaat van de mogelijkheid om Norg met pseudo G-gas te vullen. In 2020 is Norg gevuld met 1,2 miljard kubieke meter meer dan was aangenomen in het advies van GTS. Dit volume hoeft daarom in het volgende gasjaar niet uit Groningen te worden geproduceerd.

Het ministerie van Economische Zaken en Klimaat heeft onderzocht of het Groningenveld medio 2022 definitief ingesloten kan worden en welke maatregelen noodzakelijk zijn om dat doel te bereiken. Hiertoe heeft de minister onder andere aan GasTerra gevraagd zijn kennis, modellen en inzichten ter beschikking te stellen om tot een capaciteitsafbouwplan te komen. Eind januari 2020 heeft GasTerra zijn conclusies gedeeld in het rapport 'Capaciteitsstudie ten behoeve van het sluiten van het Groningenveld'. Dit rapport gaat in op wanneer volgens GasTerra-berekeningen er geen Groningenproductie meer nodig is, rekening houdend met de vraag naar laagcalorisch gas in Nederland en delen van Duitsland, België en Frankrijk, en met de operationele voorwaarden. Daarbij is gekeken naar zowel de behoefte aan volume (de hoeveelheid laagcalorisch gas) als de behoefte aan capaciteit (het volume per tijdseenheid, veelal een uur) en de mogelijkheden om toch nog gas uit het Groningenveld te winnen als zich een plotselinge piekvraag voordoet.

Om de sluiting van het Groningenveld ook juridisch te regelen bereidt de minister van Economische Zaken en Klimaat een aantal wetswijzigingen voor. Met de wetswijzigingen 'Wat Na Nul' beoogt de minister er voor te zorgen dat de situatie na de sluiting goed is geregeld, met speciale aandacht voor de veiligheid en de nog overgebleven verplichtingen van de NAM. Ook is er aandacht voor het functioneren van het Nederlandse gassysteem na 'Groningen'.

Parlementaire Enquête Gaswinning Groningen

In maart 2019 heeft de Tweede Kamer de motie aangenomen om een parlementaire enquête te starten naar de gaswinning in Groningen. Het doel van dit onderzoek is "te komen tot waarheidsvinding met betrekking tot de gebeurtenissen in het (recente en verdere) verleden en daaruit lessen te trekken."³ De Parlementaire Enquête moet daarmee bijdragen aan herstel van het vertrouwen van de Groningers.

In september 2020 is een Tijdelijke Commissie Aardgaswinning Groningen benoemd die de komende vier tot zes maanden het onderzoeksvoorstel schrijft. De verwachting is dat na de landelijke verkiezingen volgend jaar in maart de parlementaire enquêtecommissie zal worden geïnstalleerd.

1.3.2. Aanbod kleine velden

De productie uit Nederlandse kleine gasvelden en de investeringen in exploratie van nieuwe kleine velden zijn ook in 2020 verder gedaald. De meeste Nederlandse kleine velden bevinden zich in de eindfase van hun productiecycclus. Daarnaast is sprake van een moeilijk investeringsklimaat door de relatief hoge kosten van het produceren uit nieuwe velden. De lage gasprijzen in 2020 hebben een verdere rem op investeringen gezet in de gasproductie in Nederland in dat jaar.

³ <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-35561-1.html>

Het wijzigingsvoorstel van de Mijnbouwwet om de investeringsaftrek voor de opsporing en winning van gas op de Noordzee te verhogen van 25 naar 40 procent is op 17 december 2020 met een ruime meerderheid aangenomen door de Tweede Kamer en moet nog worden behandeld in de Eerste Kamer. Met deze wet beoogt de minister van Economische Zaken en Klimaat het economisch perspectief voor de offshore- gassector te behouden.

De minister is verder van plan de Gaswet aan te passen. GasTerra is op basis van de Gaswet verplicht om aan kleineveldenproducenten een marktconforme aanbieding te doen voor de afname van hun productie indien zij daarom vragen. Het voorstel om de kleineveldentaak van GasTerra te schrappen in de Gaswet is meegegaan in de hierboven genoemde wijziging van de Mijnbouwwet over de verwijdering en het hergebruik van mijnbouwwerken en de investeringsaftrek. Ook dit voorstel is aangenomen in de Tweede Kamer en moet nog worden behandeld in de Eerste Kamer. Deze aanpassing van de wet hangt samen met de sluiting van het Groningenveld en de afbouw van GasTerra, die eindigt op 31 december 2024.

1.3.3. Groen gas

De overheid en marktpartijen onderkennen het belang van gasvormige energiedragers als middel om klimaatdoelstellingen te halen. De regering stelt dat gasvormige energiedragers een centrale rol blijven spelen. In de gebouwde omgeving zal gas nodig blijven voor het leveren van warmte in binnensteden en voor het leveren van piekvermogen in warmtenetten. Groen gas wordt gezien als het meest kosteneffectief in vergelijking met alternatieve middelen om de gebouwde omgeving te verduurzamen⁴. De industrie heeft gas nodig voor hogetemperatuurwarmte en als grondstof. In de mobiliteitssector zijn gasvormige dragers nodig om op uit aardolie gewonnen brandstoffen te vervangen terwijl in de elektriciteitssector gas een rol blijft spelen bij de productie van piekvermogen.

De groengassector streeft ernaar om in 2030 twee miljard kubieke meter groen gas te produceren. In 2019 werd in Nederland 144 miljoen kubieke meter groen gas gecertificeerd. Voor 2020 is een toename van minstens 20 procent te verwachten gezien de inbedrijfname van enkele installaties dit jaar. Op dit moment is het gecertificeerde volume volledig afkomstig van de vergisting van biograndstoffen. Het is de bedoeling om in de toekomst ook groen gas te produceren door middel van innovatieve vergassingstechnologie.

Aangezien de overheid verwacht dat tussen de 30 en 50 procent gasvormige energiedragers nodig zijn voor de energievoorziening in 2050 is een significante opschaling van de productie van groen gas en waterstof noodzakelijk. Verschillende knelpunten waaronder het verkrijgen van vergunningen voor productielocaties en het contracteren van voldoende duurzame biomassa, zorgen ervoor dat het productiepotentieel van groen gas niet volledig wordt benut. Ook de knelpunten rondom stikstofuitstoot en depositie zetten een rem op de groei van de productie van duurzaam gas. Om de groengasproductie te stimuleren werkt de overheid aan aanvullend beleid. De groengassector zelf moet voor dit doel innoveren en samenwerken.

⁴ Handreiking voor lokale analyse. Expertise Centrum Warmte september 2020

1.3.4. Europese gasvraag

De gasvraag in Noordwest-Europa⁵ bedroeg in 2019 264 miljard kubieke meter. Door de Coronacrisis zal de gasvraag in 2020 vermoedelijk lager uitvallen. De komende jaren zal de gasvraag waarschijnlijk stabiel blijven. Aan de ene kant zal efficiënter gebruik van energie in de industrie en bij kleinverbruikers een dalend effect hebben op de consumptie. Aan de andere kant zal verdere elektrificatie en het sluiten van kolencentrales zorgen voor een hoger verbruik door gascentrales⁶. Het toenemende aantal zon- en windparken lijkt niet voldoende om in de (extra) vraag naar elektriciteitsproductie te kunnen voorzien.

In de periode tot 2030 zal het verbruik van L-gas in Duitsland, België en Frankrijk verminderen. In deze landen worden L-gasaansluitingen omgebouwd naar H-gasaansluitingen. Tot 2030 zal de export van L-gas hierdoor jaarlijks met ongeveer 10 procent dalen⁷. Het tijdelijk stilleggen van ombouwwerkzaamheden, als gevolg van de Coronacrisis, heeft nauwelijks impact op het ombouwschema. In 2019 zijn in Duitsland 319.000 aansluitingen omgebouwd. Het doel voor 2020 was het ombouwen van 394.000 aansluitingen. Tot 2030 volgen nog eens vier miljoen aansluitingen. In België en Frankrijk zullen tot 2030 2,7 miljoen aansluitingen worden omgebouwd naar H-gas. Het zwaartepunt van de ombouw ligt in België in 2021 en 2022 en in Frankrijk in de periode 2023 tot 2028.

1.3.5. Nederlandse gasvraag

In Nederland werd in 2019 ruim 38 miljard kubieke meter⁸ verbruikt. Dit was ruim twee miljard kubieke meter meer dan in 2018. De gestegen vraag kon destijds worden verklaard uit het toenemende gebruik van aardgas in gascentrales voor de productie van elektriciteit. De cijfers over 2020 die bij publicatie van dit verslag beschikbaar waren, wijzen erop dat deze trend zich dit jaar heeft voortgezet. Desondanks zal naar verwachting de vraag naar aardgas tot 2025 dalen naar 36 miljard kubieke meter⁹. Bij realisatie van de doelstellingen in het Klimaatakkoord zal de vraag naar aardgas tot 2030 verder dalen. Dit is een gevolg van een efficiëntere omgang met energie. Ook speelt de keuze voor alternatieve verwarmingssystemen zoals elektrische warmtepompen en warmtenetten een rol. Desondanks zal door de afnemende gasproductie Nederland in de komende jaren steeds afhankelijker worden van de import van aardgas. Volgens de ramingen van het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) zal de nationale productie in 2025 minder dan een kwart van het verbruik bedragen.

1.3.6. Gashandelsplaatsen

De TTF is de Europese hub met het hoogst verhandelde volume. In 2020 heeft de TTF haar leidende positie ten opzichte van de Engelse handelsplaats NBP verstevigd. Het verhandelde volume steeg met 20 procent terwijl het op NBP daarentegen met 33 procent daalde. De TTF heeft nu een marktaandeel van bijna 70 procent. Het aandeel van de Duitse handelsplaatsen NCG en Gaspool is met 6,2 procent relatief bescheiden.

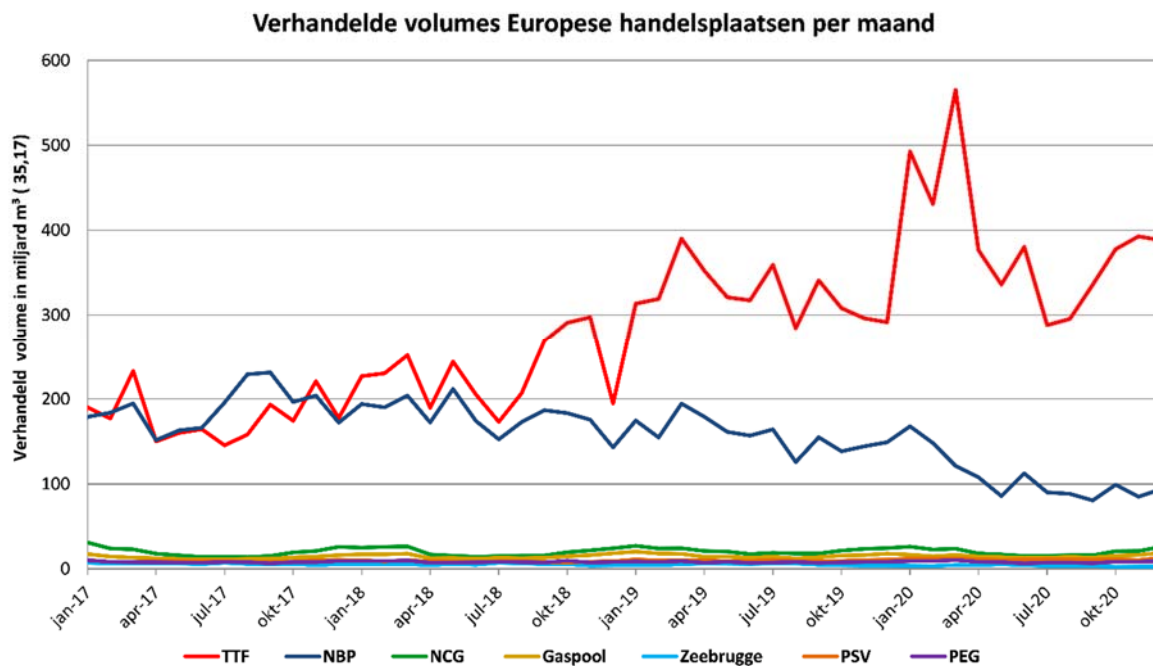
⁵ UK, FR, BE, NL, DE, CH, DK, SE, LU Bron S&P Global Platts

⁶ In 2019 steeg de inzet van gas in gascentrales naar het hoogste punt sinds 2010, naar 9,5 miljard kubieke meter (35,17 MJ/kubieke meter)

⁷ L-Gas Market Conversion Review. Task Force Monitoring L-Gas Market Conversion. Summer Report 2020.

⁸ Bron: CBS Aardgasbalans; aanbod en verbruik – totaal verbruik van aardgas (voorlopige cijfers)

⁹ Bron: PBL Klimaat en Energieverkenning 2020

1.3.6.1. Verhandelde volumes Europese handelsplaatsen

Verschillende ontwikkelingen hebben de sterke groei van de TTF tot een Europese en mondiale benchmark voor gas bevorderd. Door de Brexit zijn partijen voor hun hedging overgestapt van NBP naar TTF. Ook mondiaal opererende LNG-spelers hedgen hun portfolio's vaker op TTF. In aansluiting daarop hebben LNG-contracten in toenemende mate een aan TTF gekoppelde prijs. Daarbij is het van belang dat TTF een betrouwbare handelsplaats is. De toename van het LNG-aanbod, sinds de tweede helft van 2018, ook in andere delen van Noordwest-Europa zorgden voor re-hedging van volumes voor de winter en de zomer. In de tweede helft van 2020 daalde de handel op TTF tijdelijk als gevolg van de afname van het LNG-aanbod en de daling van de vraag door Coronabeperkingen en beschikbaarheid van volle bergingen.

1.3.7. LNG

Sinds 2018 is het LNG-aanbod fors toegenomen doordat diverse nieuwe LNG-productie-installaties zijn opgeleverd, vooral in de VS, Australië en Rusland. De groei van de gasvraag in Oost-Azië bleef achter bij eerdere verwachtingen, waardoor er sinds dat jaar sprake is van overaanbod.

De achterblijvende groei in Oost-Azië leidde tot lagere LNG-prijzen in deze regio. Het gevolg daarvan was een kleinere spread tussen het prijsniveau in Oost-Azië enerzijds en op de NBP en de TTF anderzijds. Daardoor is meer LNG, vooral vanuit de 'Atlantic Basin' en Yamal, naar Europa gebracht.

In maart 2020 ontwikkelde de Corona-uitbraak zich tot een pandemie, waardoor veel landen in lockdown gingen. Dit had een wereldwijde recessie tot gevolg. Een deel van de gasvraag viel weg, waardoor de prijzen nog verder daalden. Veel LNG-bestellingen in de VS werden afgezegd waardoor de LNG-aanvoer naar Europa aanzienlijk afnam.

In de tweede helft van het jaar was sprake van een beperkt prijsherstel op de gasmarkt; ook de vraag in Azië nam weer toe. Dit zorgde voor een opschaling van de LNG-productie, vooral voor leveranties in Azië. In het vierde kwartaal nam de aanvoer van LNG naar Europa ook weer toe.

Veel partijen verwachten dat, uitgezonderd in de wintermaanden, het overaanbod nog enige jaren zal duren. Europa blijft daarom een interessante afzetmarkt voor LNG, ook in periodes dat de prijs in Europa minder hoog is dan in Azië. LNG blijft daarmee een belangrijke factor in de vraag-aanbod-balans binnen Europa.

1.3.8. Regulering

Regulering op nationaal en Europees niveau heeft impact op de bedrijfsvoering van GasTerra. We volgen de ontwikkelingen en leveren waar mogelijk een actieve bijdrage aan de discussies over beleidsvoornemens. In het geval van nieuwe regulering zorgt de onderneming dat zij tijdig aan deze verplichtingen kan voldoen.

Op GasTerra zijn de *Regulation in Energy Markets Integrity and Transparency* (REMIT) en de *Market Abuse Regulation* (MAR) van toepassing. In deze verordeningen, die respectievelijk van toepassing zijn op voor de groothandel bestemde energieproducten en financiële instrumenten, is een verbod op handel met voorkennis en marktmanipulatie opgenomen. Daarnaast moeten marktpartijen in het kader van REMIT aan uitgebreide rapportageverplichtingen voldoen. GasTerra heeft hiervoor de nodige procedures geïmplementeerd.

Sinds 2018 is de herziene *Markets in Financial Instruments Directive* (MiFID II) van toepassing op energiebedrijven die in financiële instrumenten handelen. De handel in contracten is een van deze financiële instrumenten. Voor GasTerra is dit een nevenactiviteit. Om die reden maken wij gebruik van de nevenactiviteitsvrijstelling, waarin MiFID II voorziet.

Op 1 april 2020 zijn op de Duits-Nederlandse en Belgisch-Nederlandse grens vijf virtuele interconnectiepunten (VIPs) gecreëerd. Nieuwe transportcapaciteit wordt nu op deze VIPs gecontracteerd. Op 1 oktober 2021 zullen de Duitse marktgebieden NCG en Gaspool fuseren tot het nieuwe marktgebied Trading Hub Europe. De VIPs op de Duits-Nederlandse grens zullen als gevolg daarvan ook samengevoegd worden tot een hoogcalorisch en een laagcalorisch VIP.

In 2021 komt er meer duidelijkheid over het nieuwe Methodebesluit GTS voor de periode 2022-2026. Het Methodebesluit vormt de basis voor de gastransporttarieven in die periode. Belangrijke thema's in de komende reguleringsperiode zijn het afnemende gebruik van het landelijk net en investeringen in onder meer waterstoftechnologie ten behoeve van de energietransitie in combinatie met de omzetregulering van GTS. Verwacht wordt dat deze ontwikkelingen leiden tot aanzienlijke tariefverhogingen de komende jaren. GasTerra levert een actieve bijdrage aan de vormgeving van het Methodebesluit via de representatieve organisaties. Ook participeren we via de brancheorganisatie Energie Nederland in de consultatie op de nieuwe Energiewet.

1.3.9. Energie- en klimaatbeleid

Het jaar 2020 stond in het teken van de uitvoering van het in 2019 gesloten Klimaatakkoord. Een belangrijk onderdeel van het pakket afspraken betreft de positie van gas (moleculen) in het energiesysteem. Het eerder gesloten Energieakkoord van de SER (2013) ging daar geheel aan voorbij. Inmiddels zijn vrijwel alle deskundigen en beleidsmakers ervan doordrongen dat het energiesysteem van de toekomst niet zonder CO₂-neutraal gas kan.

Een bewijs hiervan waren drie brieven die de minister van Economische Zaken en Klimaat op 30 maart 2020 naar de Tweede Kamer stuurde. De eerste ging in algemene zin over de rol van gas in het energiesysteem van nu en in de toekomst. De sector zag hierin bevestigd dat gasvormige energiedragers gezien hun unieke karakteristieken een onvervangbare rol hebben in de verduurzamingsopgave voor de Nederlandse samenleving en in alle sectoren van belang zullen blijven.

[De tweede brief ging over groen gas](#) en bevatte, zoals was afgesproken in het Klimaatakkoord, een routekaart groen gas. [De derde en laatste brief uit deze reeks bevatte de kabinetsvisie op waterstof en haakte in](#) op de door een brede groep stakeholders gedragen ambitie om volop in te zetten op waterstof als energiedrager en opslag- en transportmedium van duurzame elektriciteit. In december bevestigde het kabinet met de kamerbrief “Appreciatie Innovatieagenda Groen Gas en stand van zaken uitvoering Routekaart Groen Gas” nogmaals de toegevoegde waarde van groen gas. De brief gaat enerzijds in op een ambitieuze agenda om innovaties te stimuleren en anderzijds op de te verwachten resultaten bij uitvoering van de Routekaart Groen Gas. Er wordt goede voortgang geboekt qua samenwerking en professionalisering in de sector, het ontsluiten en beschikbaar maken van grotere hoeveelheden duurzame biomassa, het verbeteren van het stimulerings-instrumentarium en het verbeteren van de invoedingsmogelijkheden voor groen gas.

Eén van de sectoren die voor zijn energievoorziening in belangrijke mate is aangewezen op aardgas is de industrie. Om de betreffende productieprocessen te helpen verduurzamen is de Taskforce Infrastructuur Klimaatakkoord Industrie (TIKI) opgericht. Deze heeft tot taak knelpunten in de industrie te benoemen die belemmerend werken bij het nakomen van de afspraken uit het Klimaatakkoord en hiervoor oplossingen aan te dragen. Inmiddels heeft de TIKI een rapport uitgebracht, waarin wordt geconstateerd dat de (te) grote onderlinge afhankelijkheid tussen industrie, overheid en netwerkbedrijven, tot vertraging kan leiden, terwijl juist een versnelling nodig is. [Het kabinet heeft aangegeven een aantal adviezen uit het TIKI-rapport om dit probleem op te lossen, over te nemen](#). Het heeft hiertoe een Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (MIEK) opgezet en een nationaal Programma Infrastructuur Duurzame Industrie in het leven geroepen. Het TIKI-rapport onderbouwt ook het belang van moleculen, waarbij het specifiek ingaat op het belang van zogeheten blauwe waterstof (waterstof geproduceerd uit aardgas + CCS) voor de energietransitie in de industrie.

Er is al met al veel aandacht voor de toekomstige infrastructuur. Problemen waarmee de elektriciteitsnetten kunnen worden geconfronteerd, denk aan congestie of forse uitbreiding, kunnen deels worden voorkomen door gebruik te maken van bestaande gasinfrastructuur. De [Integrale infrastructuurverkenning 2030 - 2050 \(I13050\)](#) schetst op dit punt de infrastructuurbehoefte op basis van vier onafhankelijk opgestelde energiescenario's.

In 2020 is de SDE+-systematiek aangepast tot de nieuwe SDE ++-regeling. Was de eerste vooral gericht op stimulering van duurzame energie, de SDE++ bevordert ook de inzet van andere middelen voor emissiereductie, waaronder CCS. Door de focus op emissiereductie is in 2020 het debat over de rol en de duurzaamheid van biomassa verder aangewakkerd. Eén van de aanleidingen was een publicatie van de [SER, die adviseerde om voor het gebruik van biomassa een duurzaamheidskader te hanteren](#). Dit toont hoe complex de energietransitie is. De resultaten blijven achter bij de vele beleidsontwikkelingen, zo bleek uit de Klimaat- en Energieverkenning (KEV) 2020. De KEV concludeert dat het mogelijk is om de CO₂-reductie voor 2020 van het Urgenda-vonnis te halen, zelfs met strenge Corona-maatregelen, maar acht de kans daarop klein. De doelen voor 2030, voor emissiereductie, hernieuwbare energie en energiebesparing, worden volgens de KEV niet behaald met de huidige koers. We moeten daarbij opmerken dat de KEV is opgesteld op basis van inzichten en data die in mei 2020 beschikbaar waren; nieuwe beleidsontwikkelingen zouden alsnog een positief effect kunnen hebben. Het viel GasTerra verder op dat de gasvraag in de KEV hoger uitkomt dan in voorgaande projecties. Ook is de data over het binnenlands aanbod van aardgas aangepast. Dit leidt voor Nederland tot een toenemende importafhankelijkheid voor aardgas. Deze conclusie komt overeen met wat GasTerra al had vastgesteld in zijn [brochure 'Gas in het Nederlandse Energiesysteem'](#).

Ook in de EU gaan de ontwikkelingen in fors tempo door, zoals eind 2019 onder meer bleek door de lancering van de Europese Green Deal. Belangrijk was de aankondiging van de Europese Commissie om het emissiereductiedoel voor 2030 aan te scherpen tot 55 procent. Ook de andere dossiers die samen het klimaatbeleid vormgeven, behelsden voorstellen tot aanscherping van de doelen. Voorbeelden zijn het Carbon Border Adjustment Mechanism (CBAM), aanpassing van de Renewable Energy Directive en de mogelijke uitbreiding van het ETS naar andere sectoren. Dit kwam naast lopende dossiers, waaronder de Taxonomy, waarin duurzaamheidscriteria voor kapitaalstromen worden gesteld. Net als Nederland koestert Europa grote verwachtingen voor waterstof. In 2020 zag de [Europese waterstofstrategie](#) het licht. Deze zal verder worden uitgewerkt in 2021, mogelijk als onderdeel van het al enige tijd verwachte Gas Package.

1.4. In dialoog met onze omgeving

Wij vinden het belangrijk om transparant te zijn over onze activiteiten en inzicht te krijgen in de opvattingen van stakeholders over de economische, ecologische en sociale impact van de organisatie. Om deze informatie te verkrijgen voeren we, naast de reguliere gesprekken met stakeholders, jaarlijks een stakeholderdialoog uit. Het ene jaar is dit een uitgebreide stakeholderdialoog, waarbij we alle in onderstaand schema genoemde stakeholders benaderen. Het andere jaar een lichte versie, waarbij we kijken in hoeverre er ontwikkelingen zijn waardoor een update op bepaalde punten wenselijk is.

Wij voeren de stakeholderdialoog uit onder de volgende stakeholdergroepen:

1.4.1.1. Stakeholdergroepen

De bevindingen uit de stakeholderdialoog vormen belangrijke informatie om te komen tot de materialiteitsmatrix. De materialiteitsmatrix wordt opgenomen in het Business Plan en wordt gebruikt om beleidskeuzes aan te spiegelen. In het jaarverslag wordt aan stakeholders gerapporteerd over de behaalde doelstellingen op de materiële onderwerpen. Daarbij is er altijd de mogelijkheid dat zich gedurende een jaar ontwikkelingen voordoen die pas in een volgende cyclus in een stakeholderdialoog of Business Plan kunnen worden meegenomen.

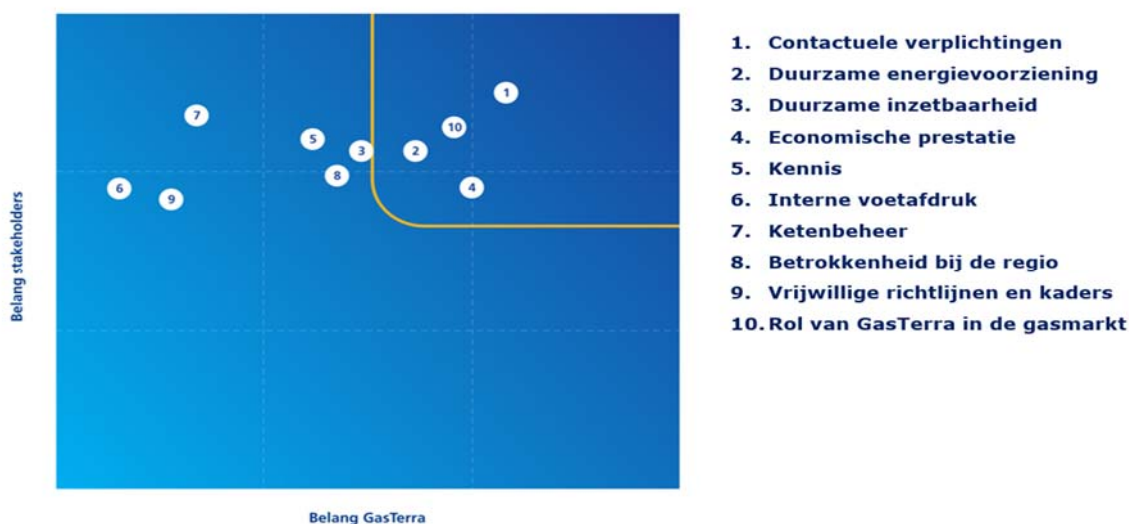
Deze situatie deed zich voor in 2019, toen de stakeholderdialoog werd uitgevoerd, vóórdat besloten werd GasTerra op termijn op te heffen en een afbouwplan op te stellen. Daardoor ging de stakeholderdialoog uit van 'business as usual', maar werd bij de formulering van de vragen wel rekening gehouden met een mogelijk afbouwscenario aangezien GasTerra en aandeelhouders al verschillende toekomstscenario's met elkaar verkenden. Na afronding van de stakeholderdialoog gaven de reguliere gesprekken met stakeholders geen aanleiding om aan te nemen dat de publieke aankondiging omtrent de afbouw van GasTerra zou hebben geleid tot andere uitkomsten van de stakeholderdialoog of andere materiële onderwerpen.

Bij de uitvoering van de stakeholderdialoog 2020 is wél onderzocht in welke mate de aankondiging van het afbouwplan bij de betrokken stakeholders een effect heeft gehad op het beeld dat zij hebben van GasTerra. Daardoor was deze stakeholderdialoog uitgebreider dan de 'light'-versie die volgens de cyclus was voorzien. Gekeken is of stakeholders thema's meer of minder belangrijk zijn gaan vinden ten opzichte van 2019 en hebben we met hen gesproken over de gevolgen die de afbouw van GasTerra voor ze heeft en aandachtspunten die zij ons daarbij willen meegeven. Ook is gesproken over de impact van Covid-19.

De stakeholders vinden net als in 2019 contractuele verplichtingen het belangrijkste thema voor GasTerra gevolgd door ketenbeheer, rol van GasTerra in de gasmarkt en kennis. Stakeholders geven aan dat GasTerra op veel gebieden een bijdrage kan leveren, omdat het bedrijf beschikt over de omvang, kennis en de expertise die hiervoor nodig is. Sommige stakeholders uitten hun verbazing over het besluit om GasTerra af te bouwen. Zij maken zich zorgen over wat er met de gasmarkt gebeurt als GasTerra niet meer bestaat of zien een andere primaire rol voor GasTerra bijvoorbeeld in de energietransitie. Bij de beëindiging van de activiteiten zal GasTerra zorgen voor het borgen van de kennis over de energietransitie en het belang van de keten.

De directie van GasTerra heeft het belang dat stakeholders hechten aan de onderwerpen, afgezet tegen het belang dat GasTerra er zelf aan hecht. Het resultaat is de materialiteitsmatrix, die is opgenomen in het Business Plan 2021 en die medebepalend is voor de te ontwikkelen strategie. De materiële onderwerpen voor 2021 zijn: contractuele verplichting, economische prestatie, rol van GasTerra in de gasmarkt en duurzame energievoorziening. Deze onderwerpen waren in 2020 ook materieel. Duurzame inzetbaarheid is een onderwerp waar altijd veel aandacht voor is. In 2020 was het materieel in verband het opstellen van het afbouwplan. Met de vaststelling van het afbouwplan en het in 2019 afgesloten sociaal plan is een fundament gelegd voor de duurzame inzetbaarheid in de komende jaren. De aandacht voor dit thema blijft groot, maar het is in 2021 geen materieel onderwerp.

In dit verslag leggen we verantwoording af over de onderwerpen die in 2020 materieel waren en laten we zien wat de doelstellingen voor de materiële onderwerpen in 2021 zijn.

1.4.1.2. Materialiteitsmatrix

Voor de materiële onderwerpen zijn binnen de strategische doelen volume, prijs, kosten en anticiperen, subdoelstellingen voor 2021 bepaald. De afbouw van GasTerra is een algemene thema dat binnen alle doelstellingen en werkzaamheden een rol speelt.

Materieel thema	Strategische doelen	Doelstelling 2021
Contractuele verplichting	Volume Prijs	GasTerra komt de contractuele verplichtingen volledig na.
Economische prestaties	Volume Prijs Kosten Anticiperen	We benutten zo volledig mogelijk de middelen in ons portfolio. We benutten het marktpotentieel voor optimalisatie. We maken een marge op onze in- en verkopen. Succesvol heronderhandelen van export- en importcontracten.
Duurzame energievoorziening	Anticiperen	We nemen deel aan een aantal projecten uit de Strategische Agenda van GILDE (Gas In een Langetermijn Duurzame Energievoorziening). We leiden het project Groen Gas. In ons energietransitie beleid leggen we de focus op duurzame gassen zoals groen gas en waterstof. Samen met partners ontwikkelen we een programma voor het bereiken van de benodigde jaarlijkse groengasproductie van twee miljard kubieke meter in 2030 die in het Klimaatakkoord is opgenomen. Daartoe participeren we in grootschalige groen gas projecten.
Rol van GasTerra in de gasmarkt	Anticiperen	GasTerra stelt NAM in staat uitvoering te geven aan de door de minister van Economische Zaken en Klimaat vastgestelde operationele strategie en streeft ernaar het door NAM aangeboden jaarvolume aan Groningengas te verkopen. Het door NAM aangeboden jaarvolume is gebaseerd op de door de minister van Economische Zaken en Klimaat vastgestelde graaddagenformule.

1.4.2. Waardecreatiemodel

Het waardecreatiemodel laat zien hoe we onze middelen inzetten om de doelstellingen te realiseren. De missie, visie en strategie zijn daarbij de uitgangspunten voor de bedrijfsvoering.

De versnelde afbouw van de gaswinning uit het Groningenveld betekent dat de kernactiviteit van GasTerra op termijn komt te vervallen. In 2020 is een afbouwplan opgesteld, waarin geleidelijk wordt toegewerkt naar beëindiging van de bedrijfsactiviteiten. Deze afbouw eindigt op 31 december 2024. Met het afronden van de afbouw van GasTerra verdwijnt echter niet het belang van gas voor de energievoorziening en het klimaatbeleid. De komende jaren benut GasTerra om te zijner tijd een goed functionerende gasmarkt achter te laten en de in decennia opgebouwde kennis van ons product, de markt en de energietransitie te delen met iedereen die zich in welke capaciteit dan ook inzet voor een verantwoorde overgang naar een klimaatneutrale energie-economie. Daardoor blijft de waarde die we nu toevoegen relevant na de einddatum. Voorlopig blijft voor ons het meeste dan ook nog bij het oude. Een uitzondering daarop is dat GasTerra geen nieuwe gasverkoopcontracten meer zal sluiten voor gasleveringen na 31 december 2023.

Wij hebben altijd veel aandacht besteed aan projecten die de transitie naar een duurzamere energievoorziening vooruithelpen en zijn actief als sponsor van maatschappelijke, culturele en sportieve instellingen en activiteiten, vooral in en om Groningen. Tijdens de afbouwfase zal van jaar tot jaar en geval tot geval bekeken worden of er in dit kader nog ruimte is voor nieuwe overeenkomsten met bestaande of nieuwe partijen.

In 2021 wordt het afbouwplan herijkt en in de verdere fasen van de afbouw van GasTerra zal het waardecreatiemodel indien nodig worden bijgesteld.

Inputs

Gas

- Totaal volume 41,6 mrd m³
- Groningen
- Kleine velden
- Virtuele handelsplaatsen
- Import
- Groen gas

Gasmart

- Fluctuerende gasprijs
- Gascontracten
- Licenties
- Handelspartners
- Ondergrondse gasopslag

Organisatie

- 120,8 Fte
- 129 medewerkers
- Diversiteit
- Arbidsvoorwaarden
- Hoofdkantoor Groningen

Kennis en systemen

- Kennis van de gasmarkt
- IT-systemen

Financiën

- Eigen vermogen €180 mln
- Investerings €0,6 mln

Maatschappij

- Stakeholders
- Imago van gas

Business Model

Het maximaliseren van de waarde van het aan ons aangeboden Nederlands aardgas

Volume

GasTerra streeft naar het geheel verkopen van het aan GasTerra aangeboden volume aan gas en draagt bij aan de afbouw van de productie uit het Groningenveld. Om de portfolio te balanceren zijn hiervoor steeds meer inkopen nodig.

Prijs

GasTerra streeft naar het realiseren van een marktconforme prijs met een zo hoog mogelijke marge met het gehele portfolio.

Kosten

GasTerra zorgt voor een juiste balans tussen kosten enerzijds en waarde en zorgvuldigheid anderzijds.

Anticiperen

GasTerra anticipeert op een veranderende omgeving en luistert naar zijn stakeholders.

Afbouw

GasTerra zal een goed functionerende gasmarkt verlaten, met oog voor de belangen van zijn stakeholders.

Goverance Risico-management Public Affairs Public Relations

Outputs

Gas

- Totaal volume 41,6 mrd m³
- Virtuele handelsplaatsen
- Aansluiting klanten
- Grenspunten

Gasmart

- 100% nakomen contractuele verplichtingen
- 17,8 miljard m³ NL gas ingekocht (Groningen & Kleine velden)

Organisatie

- 97 mannen, 32 vrouwen
- 1,69% ziekteverzuim
- Veiligheid/ongevallen

Kennis en systemen

- Trainingskosten: 0,76% van totale personeelskosten
- Opleiding en loopbaanmogelijkheden
- 99,97% beschikbaarheid hoog kritische systemen

Financiën

- Omzet €5.454 mln
- Netto-winst €36 mln
- Werkkapitaal €240,2 mln
- S&P credit rating AA+ (Negative Outlook)

Maatschappij

- 64 punten op Transparantiebenchmark
- Kennis delen en kennis ontwikkelen over energie(transition)
- Steunen energietransitieprojecten
- Industrieklanten verduurzamen
- Sponsoring in de regio
- €13 mln lokale inkopen facilitair

Materiële onderwerpen

Contractuele verplichting
Economische prestatie
Rol GasTerra in de gasmarkt

Duurzame
energievoorziening

Duurzame inzetbaarheid

Outcomes

Gas

- Leveringszekerheid van de eigen portfolio
- Bestendige relatie met klanten en leveranciers
- Aardgasbaten

Groen

- Kennisdeling en -ontwikkeling over de rol van gas in de energievoorziening in R&D, onderwijs en publieke debat
- Bijdragen aan de verstandige transitie naar een klimaatneutrale energievoorziening

Groningen

- Hoogwaardige werkgelegenheid regio
- Leveren betekenisvolle bijdrage aan lokale samenleving

1.5. Samenvatting resultaten

	2020	2019
Inkomsten en kosten in miljoenen euro's		
Netto-omzet	5.454	8.832
Gasinkoop	5.125	8.433
Transportkosten	239	271
Resultaten in miljoenen euro's		
Resultaat voor belasting	48	48
Netto-winst	36	36
Dividend	36	36
Overige financiële gegevens		
Investerings (in miljoenen euro's)	0,6	2,0
Liquideitsratio	1,2	1,2
Balansgegevens ultimo jaar, in miljoenen euro's		
Balans totaal	1.247	1.332
Eigen vermogen (vóór resultaatbestemming)	216	216
Kortlopende schulden	1.001	1.083
Verkochte volumes in miljarden kubieke meter*		
Totale afzet	41,6	51,5
-Nederland	22,2	32,3
-Overig Europa	19,4	19,2
Eigen medewerkers ultimo jaar, in fulltime-equivalenten	120,8	131,2
Veiligheid & gezondheid		
Ziekteverzuim (in procent)	1,69	1,67
Gemiddelde verzuimfrequentie	0,55	0,81

De solvabiliteitsratio van GasTerra is niet opgenomen aangezien deze vanwege de afspraken tussen de verschillende entiteiten in het Gasgebouw (zie jaarrekening, hoofdstuk 4) niet representatief is. Eén van die afspraken betreft de transferprijs voor Groningengas, waardoor GasTerra een vaste winst maakt van 36 miljoen euro.

De investeringen zijn niet materieel en betreffen met name de geactiveerde kosten van zelf ontwikkelde software ter ondersteuning van de bedrijfsprocessen.

2. Materiële onderwerpen

De materiële onderwerpen voor 2020 waren contractuele verplichting, economische prestatie, duurzame inzetbaarheid, duurzame energievoorziening en de rol van GasTerra in de gasmarkt. Deze onderwerpen zijn mede op basis van de uitkomsten van de in 2019 gehouden stakeholderdialoog bepaald en zijn input geweest voor de beleidskeuzes in 2020. Op deze materiële onderwerpen gaan we in dit hoofdstuk nader in. Daarbij geven we een toelichting op de behaalde resultaten en, wanneer het onderwerp ook voor 2021 materieel is, een doorkijk naar de doelstellingen voor dat jaar.

2.1. Contractuele verplichting

Het nakomen van de contractuele verplichtingen is voor zowel GasTerra als de stakeholders het belangrijkste thema. We zorgen dat onze onderneming op elk moment van het jaar voldoende gas in portfolio heeft om aan de leveringsverplichtingen aan onze klanten te kunnen voldoen. Om dit mogelijk te maken moeten we ervoor zorgen dat onze verkoopverplichtingen in evenwicht zijn met ons aanbod. In het verleden kon dit gedaan worden door het Groningenveld op of af te regelen; nu balanceren we dat met in- en verkopen op de markt en het gebruik van de onder contract staande bergingen. Om hierbij altijd aan onze verplichtingen te kunnen voldoen en de daarbij behorende prijsrisico's te managen, maken we gebruik van geavanceerde planningsmodellen. In 2020 zijn we al onze contractuele verplichtingen zoals gebruikelijk nagekomen. Daarmee is de doelstelling behaald. Gegeven de commerciële gevoeligheid nemen wij in ons jaarverslag geen specifieke details over onze contracten op.

In september 2020 hebben wij onze relaties laten weten dat de afbouw van GasTerra eindigt op 31 december 2024. Er is een afbouwplan opgesteld dat toewerkt naar de beëindiging van GasTerra's bedrijfsactiviteiten. Voorlopig blijft het meeste nog bij het oude. Een uitzondering daarop is dat GasTerra geen nieuwe gasverkoopcontracten meer zal sluiten voor gasleveringen na 31 december 2023.

In het afbouwplan houden we er rekening mee dat op de vastgestelde einddatum nog een aantal (lang-)lopende verplichtingen en rechten kunnen overblijven. De aandeelhouders van GasTerra zullen, in overleg met de directie van het bedrijf, tijdig bepalen hoe deze worden uitgediend.

2.2. Economische prestatie

Dat de onderneming economische prestatie als materieel onderwerp benoemt is evident. Als de economische prestaties niet goed zijn dan heeft dit invloed op alle stakeholders. In dit verband streeft de onderneming naar een efficiënte bedrijfsvoering met een goede balans tussen kosten en zorgvuldigheid.

2.2.1. Inkoop

GasTerra kocht in 2020 41,6 miljard kubieke meter gas in (2019: 51,5 miljard kubieke meter). Daarvan was 6,5 miljard kubieke meter afkomstig uit het Groningensysteem (inclusief bergingen) en 11,3 miljard kubieke meter uit kleine velden. 23,8 miljard kubieke meter is voornamelijk ingekocht op handelsplaatsen en via import.

De volumes uit het Groningensysteem wijken af van de productiecijfers die NAM rapporteert. Dit verschil wordt onder meer veroorzaakt door eigen gebruik bij de productie en het verschil tussen injectie en productie uit de ondergrondse gasopslagen. Bovendien rapporteert GasTerra volumes per kalenderjaar, terwijl de winningsinstructie aan NAM voor een gasjaar geldt.

In het afgelopen decennium daalde de inkoop van gas uit kleine velden. De reserves in bestaande kleine velden nemen af doordat het gas uit de velden wordt geproduceerd. Daardoor neemt ook de druk af (depletie) waardoor de productiecapaciteit daalt. Hoewel nog geregeld nieuwe kleine velden worden gevonden, compenseert dit de productie-afname niet. De verwachting voor de komende jaren laat een verdere daling zien.

GasTerra heeft in 2020, 8,0 miljard kubieke meter geïmporteerd voornamelijk uit Noorwegen en Rusland. Door het langetermijnkarakter van de importcontracten waren er in dit segment verder weinig veranderingen ten opzichte van de voorgaande jaren.

2.2.2. Levering

GasTerra heeft in 2020 41,6 miljard kubieke meter gas geleverd aan klanten (2019: 51,5 miljard kubieke meter). Een deel van het geleverde gas is geleverd op de traditionele afleverpunten zoals de aansluitingen en grenspunten. Ook leveren we veel van ons gas aan onze klanten op TTF, vanwaar zij het weer verder verhandelen of transporteren naar hun eindgebruikers.

Dit betekent dat het gas verschillende malen van eigenaar kan wisselen voordat het daadwerkelijk bij de eindgebruiker terecht komt. Hierdoor hoeft gas dat door buitenlandse partijen wordt gecontracteerd niet noodzakelijkerwijs de grens over te stromen en kan gas dat wij op de TTF verkopen uiteindelijk wel de grens over stromen.

2.2.3. Beprijzing

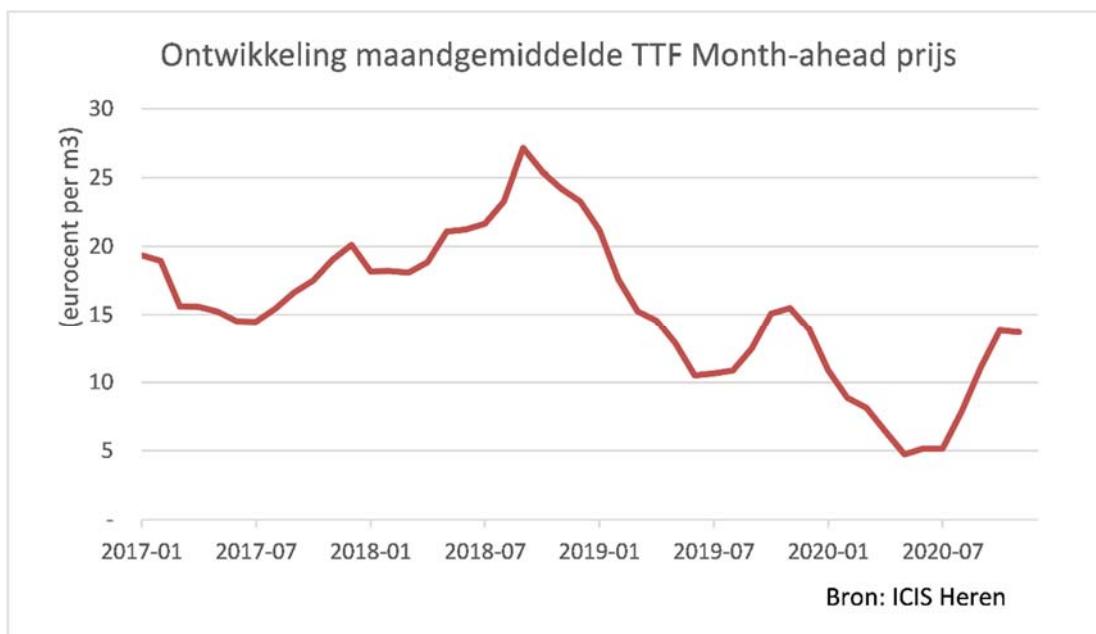
De prijzen van de leveringen van GasTerra waren lager dan in 2019. In 2020 werd gemiddeld 13,0 eurocent per kubieke meter betaald tegen 17,0 eurocent in 2019. Deze lagere prijzen hangen samen met prijzen op handelsplaatsen. De prijzen op de TTF waren in 2020 gemiddeld lager dan in de voorgaande jaren. De month-ahead-prijs was in 2020 gemiddeld 4,9 eurocent/kubieke meter lager dan in 2019. Eind mei 2020 bereikte deze prijs een dieptepunt, op bepaalde dagen circa 3,5 €/MWh. Dit lage prijsniveau is nog nooit eerder voorgekomen.

In de winter 2019-2020 zijn de gasprijzen op de Noordwest-Europese hubs vanaf december gaan dalen. Deze daling duurde tot eind mei 2020. De belangrijkste oorzaak was de hoge aanvoer van LNG naar Europa. Het wereldwijde overaanbod van LNG, een gevolg van de sterke stijging van het aanbod vanuit de VS, Australië en Rusland en een achterblijvende vraag vanuit Oost-Azië door de zachte winter, ging voornamelijk naar Europa. Door het overaanbod daalden de LNG-prijzen. Dit effect werd nog versterkt door de daling van de Brent-prijs in het eerste kwartaal van 2020, aangezien veel Oost-Aziatische LNG-contracten zijn gekoppeld aan de olieprijs.

Door de zachte winter en het hoge LNG-aanbod hebben de bergingen in Noordwest-Europa relatief weinig geproduceerd in de winter van 2019-2020. Dit had een negatief effect op de prijzen in de zomer, het injectieseizoen, doordat in die periode minder gas nodig is om de bergingen weer vol te krijgen.

In maart ontwikkelde de Corona-uitbraak zich tot een pandemie waardoor veel landen in lock-down gingen. Dit had en heeft een wereldwijde recessie tot gevolg. Een deel van de gasvraag viel weg waardoor de prijzen nog verder daalden.

In de tweede helft van het jaar was sprake van een beperkt prijsherstel op de gasmarkt. Dit was een gevolg van de verminderde aanvoer van LNG, nadat veel LNG-bestellingen uit de VS waren afgezegd.

2.2.3.1. Ontwikkeling maandgemiddelde TTF prijzen

Doordat de ingekochte volumes uit het Groningen veld gestaag afnemen en de volumes die GasTerra op de spotmarkt inkoopt stijgen, is het van steeds groter belang om prijsconcepten van in- en verkopen in de portfolio goed op elkaar af te stemmen. Intussen is gebleken dat GasTerra goed in staat is om de effecten van prijschommeling in de portfolio te managen.

In 2020 zijn over meerdere bestaande import- en exportcontracten heronderhandelingen gevoerd. Indien het niet lukt om tot overeenstemming te komen volgt een arbitrage. In 2020 was GasTerra partij in drie arbitrages. Geen van deze arbitrages was ultimo 2020 afgerond. Mogelijke uitkomsten van nog niet afgeronde heronderhandelingen of daarmee verbonden arbitrages worden, gezien de onzekerheid van de uitkomst, niet verwerkt in de jaarrekening.

2.2.4. Transport

Om aan de verplichtingen van onze handelscontracten te kunnen voldoen, boeken wij transportcapaciteit bij netbeheerders, met name bij GTS. In 2020 bedroegen de kosten voor de inkoop van transportcapaciteit 239 miljoen euro (2019: 271 miljoen euro). Dat is 32 miljoen lager dan in 2019.

2.3. Duurzame inzetbaarheid

Duurzame inzetbaarheid is een onderwerp waar altijd veel aandacht voor is, maar de afgelopen jaren was het door de onzekerheid over de toekomst van GasTerra een materieel onderwerp. In 2021 is dat niet meer het geval. Het onderwerp blijft actueel, maar met de vaststelling van het afbouwplan en het in 2019 afgesloten sociaal plan is duidelijkheid verkregen en een goede basis gelegd voor de duurzame inzetbaarheid in de komende jaren.

De afbouw van GasTerra heeft uiteraard grote impact op de medewerkers van GasTerra. Het afbouwplan en het sociaal plan geven weliswaar rust en duidelijkheid, maar laten onverlet dat medewerkers op termijn hun baan verliezen. Het stelt de onderneming ook voor een bijzondere uitdaging.

Vanuit zijn rol als werkgever wil GasTerra het vertrek van medewerkers op een zelf gekozen moment faciliteren, maar tegelijkertijd mag de bedrijfscontinuïteit niet in gevaar komen en willen we de kwaliteit die stakeholders van ons gewend zijn in stand houden. De competenties en motivatie van medewerkers zijn daarbij van cruciaal belang en dus een continu aandachtspunt voor de organisatie.

Het afgelopen jaar hebben diverse collega's hun loopbaan vervolgd buiten GasTerra. Sommige collega's kregen een andere functie binnen GasTerra. In een aantal gevallen zijn takenpakketten over meerdere medewerkers verdeeld zodat zij ervaring op kunnen doen in diverse afdelingen en/of vakgebieden. Ook vond een organisatiewijziging plaats waarbij afdelingen en competenties werden samengevoegd. Ten slotte heeft GasTerra een aantal nieuwe medewerkers aangenomen en aan diverse studenten een stage- of afstudeerplaats aangeboden.

2020 was een bijzonder jaar. Op 13 maart gaf GasTerra gehoor aan de oproep van het kabinet om medewerkers zoveel mogelijk thuis te laten werken om zo de verspreiding van het Coronavirus tegen te gaan. Onze IT-systemen waren grotendeels al geschikt voor thuiswerken en hebben met minimale aanpassingen deze transitie uitstekend doorstaan. Daarnaast heeft GasTerra er, als verantwoordelijke volgens de Arbo-wet, voor gezorgd dat alle medewerkers een gezonde en veilige thuiswerkplek konden inrichten.

Het thuiswerken heeft impact op het welzijn van de medewerkers. Collega's gaan op een andere manier met elkaar om en de nieuwe situatie beïnvloedt de balans tussen werk en privé. Uit onderzoek van GasTerra waarbij zaken als stemming, welzijn, werk-privé-balans, werkdruk, maar ook de sociale cohesie centraal stonden bleek dat de meeste medewerkers zich goed hebben aangepast aan deze tijdelijke situatie. Voor GasTerra blijft dit niettemin een punt van aandacht. Inmiddels is ook het medewerkerstevredenheidsonderzoek gestart. Om sneller te kunnen reageren en prioriteren is ook daar gekozen voor meerdere metingen in plaats van het tweejaarlijks onderzoek dat voorheen werd uitgevoerd. Frequenter meten sluit beter aan bij de huidige werksituatie. Ook de afbouw van GasTerra met vertrekkende collega's en verschuivingen in takenpakketten vraagt om een andere manier van meten die beter aansluit bij de dynamiek in de organisatie.

GasTerra heeft de arbodienst in 2020 een Risico Inventarisatie en Evaluatie (RI&E) laten uitvoeren. Hierin werden de arbeidsomstandigheden in kaart gebracht met nadruk op veiligheid, gezondheid en welzijn. In het najaar van 2020 is een aanvullende RIE gedaan om de specifieke gevaren en omstandigheden omtrent Corona in kaart te brengen. Daarnaast heeft GasTerra ook zelf een operationele risicoanalyse gedaan van de (thuis)-werksituatie.

2.4. Rol van GasTerra in de gasmarkt

Als afnemer van het laagcalorische gas uit het Groningenveld, hoogcalorisch gas uit kleine velden, importeur van buitenlands gas en één van de grootste inkopers van groen gas in Nederland vervult GasTerra een centrale functie in de Nederlandse gasketen. Naast deze volumes kopen we een steeds groter wordend deel van ons portfolio in op de Nederlandse gashandelsbeurs TTF. Het ingekochte gas verkopen we op de binnenlandse markt en aan energiebedrijven in de ons omringende landen. GasTerra heeft daarbij een tweeledige taak. Om te beginnen moeten we onze portfolio in balans houden. Dat betekent dat de gecontracteerde inkoop- en verkoopvolumes met elkaar in evenwicht moeten zijn. GTS moet zijn netwerk fysiek balanceren. Mocht het netwerk teveel uit balans raken dan kan GTS shippers, waaronder GasTerra, aanwijzingen geven die zij moeten opvolgen. In zo'n geval zal GasTerra extra gas moeten verkopen of terugnemen.

Met de afbouw van de gaswinning uit het Groningenveld komt de kernactiviteit van GasTerra, het in- en verkopen van Groningengas, te vervallen. Volgend op het besluit ter zake is in 2020 een afbouwplan opgesteld, dat toewerkt naar de beëindiging van GasTerra's bedrijfsactiviteiten. De datum waarop de afbouw eindigt is 31 december 2024. Voorlopig verandert er nog niet veel aan de rol van GasTerra. Een uitzondering daarop is dat GasTerra geen nieuwe gasverkoopcontracten meer zal sluiten voor gasleveringen na 31 december 2023. In het afbouwplan houden we er rekening mee dat op de vastgestelde einddatum nog een aantal (lang-)lopende verplichtingen en rechten kunnen overblijven. De aandeelhouders van GasTerra zullen, in overleg met de directie van het bedrijf, tijdig bepalen hoe hiermee om te gaan.

Onze missie blijft de waardemaximalisatie van het aan ons aangeboden Nederlandse aardgas. In de periode die voor ons ligt zal de nadruk meer komen te liggen op uitfasering en overdracht van onze activiteiten en contractueel vastgelegde rechten en verplichtingen. Ook overdracht, want met het beëindigen van de afbouw van GasTerra verdwijnt niet het belang van gas voor de energievoorziening en het klimaatbeleid. We willen een goed functionerende gasmarkt achterlaten en onze activiteiten gecontroleerd afbouwen en/of overdragen met oog voor de belangen van de stakeholders.

De positie van GasTerra in de gasmarkt en de aangekondigde afbouw waren ook belangrijke onderwerpen in de stakeholderdialoog. Stakeholders benadrukten de grote bijdrage die GasTerra heeft gespeeld aan de ontwikkeling van de TTF en in de totale energiehuishouding. Stakeholders vinden het gegeven de aangekondigde beëindiging van de activiteiten van GasTerra belangrijk dat kennisoverdracht voldoende aandacht krijgt. Dit is voor GasTerra altijd een belangrijk thema geweest en de in decennia opgebouwde kennis van ons product, de markt en de energietransitie delen we dan ook graag met iedereen die zich in welke capaciteit dan ook inzet voor een verantwoorde overgang naar een klimaatneutrale energie-economie.

We doen dit door deel te nemen aan diverse samenwerkingsverbanden en projecten op het gebied van energietransitie en via brancheorganisaties, maar ook met eigen publicaties. Zo heeft GasTerra in 2019 de brochure 'Aardgas in Nederland' uitgegeven, die een feitelijk en integraal beeld van aardgas in verleden, heden en toekomst schetst. In 2020 is een herziene editie van deze brochure uitgebracht onder de titel 'Gas in het Nederlandse Energiesysteem'. Hierin werpen we licht op de rol van fossiel en duurzaam gas in het Nederlandse energiesysteem, nu en in de toekomst. GasTerra beoogt met deze publicaties de samenhang te duiden tussen deze cijfers en recente en verwachte ontwikkelingen op energie- en klimaatgebied.

Het energiesysteem verandert komende decennia drastisch, met name onder invloed van het ambitieuze klimaatbeleid. Het is daarom nodig de verwachte veranderingen in het aanbod van hernieuwbare bronnen, de energievraag bij gebruikers en de energie-infrastructuur goed op elkaar af te stemmen. Er is behoefte aan integratie, coördinatie en afstemming ('orkestratie') op het niveau van het gehele energiesysteem. Dat is nodig om de benodigde veranderingen zodanig te sturen dat alle betrokken publieke en particuliere organisaties goed geïnformeerde keuzes kunnen maken. GasTerra heeft om deze reden samen met 10 andere energiespelers de Handreiking Systeemintegratie Energie in Nederland (SEIN) opgesteld. De Handreiking bevat voorstellen voor het organiseren van de noodzakelijk geachte systeemintegratie, het betrekken van relevante spelers en een stappenplan.

GasTerra is een grote speler op de groengasmarkt in Nederland. De behoefte hieraan zal in verband met de noodzakelijke energietransitie alleen maar groter worden. Voor het slagen van de energietransitie wordt daarnaast veel verwacht van waterstof.

De aandacht richt zich daarbij vooral op de fysieke en financiële aspecten: de technieken, de innovatiemogelijkheden, de productiemethoden, de effecten bij het gebruik in bestaande gasinstallaties en de investeringskosten. Kort gezegd, de discussie over waterstof is gericht op het 'wat', niet of nauwelijks op het 'hoe'.

De energiemarkt is een vrije markt; handelaren kunnen zelf bepalen welke energieproducten bij welke tegenpartij, wanneer en tegen welke prijs verhandeld worden. De vrije handel draagt bij aan het tot stand komen van de in- en verkoop van het product en de hoogte van de prijs. Voor het nieuwe energieproduct waterstof is dit nog niet geregeld. Er zijn qua marktwerking duidelijk parallellen te trekken tussen aardgas en waterstof. De aardgasmarkt is in fasen ontwikkeld. Van een gesloten geïntegreerd systeem met bilaterale maatwerkcontracten via de liberaliseringsperiode in de jaren negentig waarin de markt werd opengesteld voor derden en een gashandelsplaats met beurs ontstond tot de huidige situatie, die zich kenmerkt door maximale liquiditeit met een groot handelsvolume, een grote variëteit aan producten en, bijgevolg, intensieve handel. GasTerra speelde in de totstandkoming hiervan een grote rol. Voor de creatie van een vrije waterstofmarkt moet echter nog veel gebeuren. De handel in aardgas was al omvangrijk toen besloten werd tot liberalisering; dit geldt momenteel niet voor waterstof. Het productievolume is ontoereikend om succesvol handel te kunnen drijven en er is nog geen systeem om vraag en aanbod efficiënt bij elkaar te brengen. Met onze kennis van en ervaring met de ontwikkeling van een vrije markt voor aardgas kunnen wij bijdragen aan de opbouw van een volwaardig, liquide equivalent voor waterstof: een markt waarin vraag en aanbod de prijs bepalen en die aldus dit deel van de energietransitie kosteneffectief helpt realiseren.

2.5. Duurzame energievoorziening

GasTerra heeft sinds zijn oprichting in 2005 veel aandacht besteed aan projecten die de transitie naar een duurzamere energievoorziening vooruithelpen. Door de afbouw van GasTerra zal ook daar langzaam een einde aan komen. We zullen ons echter gedurende de afbouw blijven inzetten voor de energietransitie, omdat we als doelstelling hebben de markt goed achter te laten. We richten ons daarbij op de ontwikkeling van hernieuwbare gassen (groen gas en waterstof). Dit sluit immers goed aan bij onze kennis en onze rol als gashandelaar. Ook stakeholders geven aan dat de kennis die GasTerra heeft over de gasmarkt waardevol is voor zowel het uitbouwen van de groengasmarkt als het opzetten van een waterstofmarkt. Deze kennis blijft ook relevant na beëindiging van onze handelsactiviteiten op dit vlak. Naast directe deelname aan energietransitieprojecten blijft GasTerra ook in 2021 binnen KVGW werken aan projecten.

2.5.1. Groen gas

Hoewel het aandeel van groen gas in de energievoorziening nog beperkt is, neemt de vraag naar dit product als goedkoop en eenvoudig alternatief snel toe dankzij de toenemende kennis over kosten en impact van alle verduurzamingsopties. Aan de productiekant zitten knelpunten om aan deze vraag te kunnen voldoen. GasTerra helpt op verschillende manieren om de voorwaarden voor productiegroei te verbeteren. We steunen een aantal langer lopende innovatieprojecten op het gebied van vergisting en vergassing van biomassa, in het besef dat de ontwikkeling van echt vernieuwende en veelbelovende technieken een lange adem vergt. Dat leidde tot de bouw van demonstratie-installaties, uitvoering van meet- en onderzoeksprogramma's, toepassing van wetenschappelijke kennis en marktonderzoek. De beoogde projectresultaten zijn kostenreductie, opbrengstverhoging en vermarkting van nieuwe technologieën.

Wij zijn betrokken bij het in kaart brengen van knelpunten bij de ontwikkeling van groengasproductie en delen onze kennis met gemeenten, provincies en andere betrokkenen. Ook hebben we bijgedragen aan de totstandkoming van de Regionale Energie Strategie (RES) in Groningen en zijn we één van de initiatiefnemers van het Panorama Groen Gas, een publicatie over de stand van zaken in de groengassector. GasTerra heeft het secretariaat van het Groninger Groen Gas Genootschap (4G) op zich genomen. Hiermee willen we actief bijdragen aan het ontwikkelen van het groengaspotentieel in de gemeente en nabije omgeving.

Ook in 2021 verwachten we een groot deel van de actuele groengasproductie onder contract te hebben. Deze portfolio groeit, dankzij de ingebruikname van nieuwe installaties, naar verwachting door naar circa 125 miljoen kubieke meter in 2023. Daarbij heeft GasTerra de groengasportefeuille verder uitgebreid door voor een deel van de reeds gecontracteerde productie groen gas groengascertificaten in te kopen. De interesse van klanten die willen verduurzamen, heeft er in 2020 toe geleid dat we de eerste groengasverkoopcontracten hebben afgesloten. Naar verwachting zullen meer volgen in 2021.

2.5.1.1.

2.5.2. Waterstof

In 2020 hebben we een versterkte interesse waargenomen voor de ontwikkeling van waterstof. Daarom hebben we onze ervaringen op de gasmarkt ook afgelopen jaar ingezet om de ontwikkeling van een vrije waterstofmarkt te bevorderen en om kennis te verwerven. Medewerkers van GasTerra nemen onder andere deel aan de waterstofprojecten Hydrogreenn en H2Gateway.

Het waterstofproject Hydrogreenn is een unieke samenwerking tussen 23 organisaties die de gehele keten omvat, bestaande uit overheden, kennisinstellingen en bedrijven. De eerste fase van het project is in het najaar van 2020 afgerond met de publicatie van de resultaten van ruim een jaar studie en samenwerking, die laten zien hoe in de nieuw te bouwen wijk Nijstad-Oost in de gemeente Hogeveen ongeveer 80 woningen gerealiseerd kunnen worden die volledig op waterstof zullen functioneren.

Toepassing van waterstof in een nieuwbouwwijk lijkt op het eerste gezicht niet voor de hand te liggen, maar moet worden gezien als een voorbereiding op een verdere uitrol in de naastliggende bestaande wijk. Het project heeft een (techno-economische) blauwdruk geleverd voor een warmtevoorziening op 100 procent waterstof. Door te kiezen voor een aan waterstof aangepaste CV-ketel heeft het project laten zien dat de blauwdruk vertaalbaar is naar bestaande woonwijken in de rest van Nederland.

Het H2Gateway-project beoogt met de productie van blauwe waterstof een forse impuls te geven aan de nationale ambitie om een CO₂-vrije economie te realiseren. Binnen het project is een verkennende analyse gemaakt van de mogelijkheden voor blauwe waterstof in Nederland en is gekeken naar de unieke locatie van Den Helder als mogelijke productielocatie. In oktober zijn de bevindingen openbaar gemaakt middels het publiceren van een visiedocument.

Bij EnTranCe is met steun van GasTerra verder gewerkt aan de ontwikkeling van de waterstofinfrastructuur. Zo is er een opslagsysteem geïnstalleerd dat het niet alleen mogelijk maakt om langdurig proeven te doen met waterstofvraagtechnieken zoals nieuwe CV-ketelconcepten, maar er ook voor moet zorgen dat de waterstof die geproduceerd wordt, door testen met waterstofproductietechnologieën opgeslagen kan worden en vervolgens lokaal nuttig ingezet. Voor 2021 staat een aantal mede door GasTerra gesteunde duurproeven op de agenda die dankzij deze lokale waterstofbackbone uitgevoerd kunnen worden.

Naast de deelname aan waterstofprojecten is met steun van GasTerra een promotieonderzoek gestart naar de ontwikkeling van een waterstofmarkt onder begeleiding van professor Machiel Mulder, hoogleraar regulering van energiemarkten en directeur van het Centre for Energy Economics Research (CEER) van de Rijksuniversiteit Groningen. Dat onderzoek vindt plaats in samenwerking met instituten uit Denemarken, Duitsland, Italië en Oostenrijk. De steun van GasTerra aan dit onderzoek vloeit voort uit onze samenwerking met de New Energy Coalition (NEC). Het wordt begeleid door een brede klankborggroep met vertegenwoordigers van bedrijfsleven en overheid.

In 2020 vroeg GasTerra aan professor Machiel Mulder om een verkennende studie uit te voeren naar de historische ontwikkeling van de Nederlandse huizenmarkt, de markt voor agrarische producten en de gasmarkt. Doel was inzicht te verwerven in deze eerdere transitie en mogelijke parallellen met de nog vorm te geven waterstofmarkt. Eind januari verscheen het onderzoeksrapport. De voornaamste conclusie van het onderzoeksteam was dat we voor de inzet en kansen van waterstof in de toekomstige energievoorziening belangrijke lessen kunnen trekken uit de ervaringen in de genoemde sectoren. Deze lessen hebben met name betrekking op de financiële ondersteuning en de borging van publieke belangen.

2.6. Betrokkenheid bij de regio

GasTerra heeft altijd veel aandacht gehad voor de regio. We afficheren ons als Gronings bedrijf. Ook in de afbouwfase van onze onderneming zullen we nauw verbonden blijven met maatschappelijke en culturele instellingen, verenigingen, stichtingen en clubs in Groningen. Met fondsen, inzet van personeel en kennis probeert GasTerra maatschappelijk betekenisvolle projecten in de regio te ondersteunen.

Het Vrijwilligersfonds en het GasTerra Meer met Minder Fonds zijn hiertoe ingerichte voorzieningen, die ook de komende jaren zullen worden ingezet. Het doel van het GasTerra Meer met Minder Fonds is het stimuleren van energiebesparing bij maatschappelijke instellingen. Dit gebeurt door het verstrekken van een renteloze lening, die door de besparingen op de energierekening wordt 'terugverdiend'.

Het geld dat terugkomt kan weer gebruikt worden voor nieuwe investeringen in energiebesparing. Met het Vrijwilligersfonds stelt GasTerra een financiële bijdrage beschikbaar aan verenigingen, instellingen, stichtingen of andere organisaties waarvoor werknemers van GasTerra zich actief als vrijwilliger inzetten.

We dragen bij aan onderwijsprojecten die gericht zijn op kennisontwikkeling over energie (onder andere het rijdende klaslokaal Jouw Energie van Morgen en de Junior Energie coach) en spannen ons ook de komende jaren in om Noord-Nederland te helpen zich tot een vooraanstaand energie(transitie)kenniscentrum te ontwikkelen. Zo ondersteunen we onder meer de New Energy Coalition (NEC), EnTranCe en Duurzaam Ameland. We willen de verdere ontwikkeling van de Business School van de NEC (EDI) bevorderen en dragen bij aan het fundamenteel en toegepast onderzoek van deze instelling. We spelen in op de toenemende professionalisering van de NEC-organisatie door onze vaste bijdrage geleidelijk af te bouwen, waarbij we ruimte creëren voor meer projectgebonden financiering. Eveneens in de regio Groningen stelt GasTerra medewerkers ter beschikking als kennispartners voor actuele energievraagstukken, zoals bij de vormgeving van de Regionale Energie Strategie (RES).

Bij de inkoop van niet aan gas gerelateerde producten en diensten werken we bij voorkeur samen met lokale leveranciers om de Groningse economie te stimuleren. De vestigingsplaats van leveranciers is daarom naast duurzaamheid, prijs en kwaliteit, een vast criterium bij de keuze uit het aanbod. In 2020 bedroegen de totale aangevane verplichtingen voor dit type inkopen 21,5 miljoen euro, waarvan ruim 13 miljoen euro met lokale leveranciers (2019: totaal 20,5 miljoen euro waarvan 6,4 miljoen lokaal.)

Als sponsor richten we ons primair op de stad en regio Groningen. GasTerra sponsort verschillende activiteiten op de gebieden cultuur, educatie, maatschappij en breedtesport. Hoewel sponsoring primair een maatschappelijke functie heeft, dient het daarnaast als middel om de naam van de onderneming en de bedrijfsactiviteiten onder de aandacht van (vooral) de Groningers te brengen.

In 2020 gaven we ruim 330.000 euro uit aan sponsoring en donaties (in 2019: 340.000 euro). Ook voor de sponsorpartijen was het een moeilijk jaar. Veel evenementen en activiteiten moesten op een andere manier worden vormgegeven of konden zelfs geen doorgang vinden. Dit terwijl vaak al wel kosten waren gemaakt. Om deze partijen te helpen heeft GasTerra de meeste toegezegde sponsorbedragen toch overgemaakt. Een deel daarvan is bestemd voor tot 2021 uitgestelde activiteiten.

Sinds 2019 helpen medewerkers van GasTerra periodiek mee bij de Voedselbank in Groningen. In 2020 was dit door de Coronamaatregelen helaas niet altijd mogelijk. Ook kreeg de Voedselbank door de Coronacrisis minder producten aangeleverd. Op 11 november stelde GasTerra daarom een extra financiële bijdrage ter beschikking van 11.111,11 euro. Dit geld stelde de Groningse Voedselbank in staat om ontbijt- en lunchproducten te kopen voor kinderen in gezinnen die het financieel moeilijk hebben.

Sinds afgelopen zomer steunt GasTerra Stichting Het Kopland. Dat is dé stichting in Groningen die zich inzet voor de dak- en thuislozen, maatschappelijk achterop geraakte jongeren en slachtoffers van kinder- en vrouwenmishandeling. In deze Coronatijd ziet de Stichting dat de problematiek toeneemt. Veel kinderen verkeren in een onveilige thuissituatie en moeten daarbij de veiligheid missen die school normaal gesproken biedt. Kindermishandeling is in Nederland één van de grootste geweldsproblemen. Het project 'Getekend' is een door Het Kopland en GasTerra gesteund initiatief dat beoogt de bewustwording in de samenleving van deze misstand te vergroten. In vijf korte documentaires worden zowel slachtoffers als plegers van kindermishandeling in beeld gebracht. Daarnaast wordt een boek uitgebracht met als titel 'Getekend - sporen van kindermishandeling'.

De GasTerra Ladies Run werd dit jaar via een app gelopen. Met een kop- of oortelefoon was het startschot te horen en konden de deelnemers de route van de start tot finish virtueel beleven. Zij liepen overal in Nederland, maar kregen het gevoel een beetje in Groningen rondom de roze Vismarkt te zijn. De meer dan 1700 deelnemers renden hiermee een prachtig bedrag van 13.200 euro voor Pink Ribbon bij elkaar.

3. Governance

Wij vinden het vanzelfsprekend dat wij transparant rapporteren over de manier waarop onze onderneming wordt bestuurd en hoe hierop toezicht wordt gehouden.

3.1. Verslag van de Raad van Commissarissen

3.1.1. Samenstelling

De Raad van Commissarissen houdt toezicht op het beleid van de directie en op de algemene gang van zaken bij GasTerra. De Raad van Commissarissen bestaat uit acht leden waarvan één lid wordt benoemd door de minister van Economische Zaken en Klimaat. De Raad benoemt uit zijn midden een voorzitter; de minister van Economische Zaken en Klimaat moet deze benoeming goedkeuren.

De Raad van Commissarissen wijst uit zijn midden een College van Gedelegeerde Commissarissen aan, dat uit vijf leden bestaat, waarvan één lid de door de minister van Economische Zaken en Klimaat benoemde commissaris is. De Raad kan zijn bevoegdheden delegeren aan het College, voor zover deze delegatie geen inbreuk maakt op de taak en bevoegdheden van de Raad van Commissarissen.

Statutair is bepaald dat jaarlijks in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders, twee leden van de Raad van Commissarissen aftreden volgens een door loting vastgesteld rooster. De raadsleden die aftreden zijn terstond herkiesbaar of herbenoembaar. Nieuwe leden van de Raad van Commissarissen nemen op het rooster de plaats van hun voorgangers in.

Naam	Bestuurstermijn	Bevoegdheid	Datum van benoeming
ir. B.C. Fortuyn	Herkiesbaar in 2021	Gedelegeerd Commissaris	12 februari 2018
drs. R.M. de Jong	Herkiesbaar in 2022	Gedelegeerd Commissaris	1 augustus 2016
drs. R.G. de Jongh	Herkiesbaar in 2021	Lid Raad van Commissarissen	1 april 2016
mr. A.F. Gaastra	Herbenoembaar in 2022	Gedelegeerd Commissaris	15 september 2016

Naam	Bestuurstermijn	Bevoegdheid	Datum van benoeming
ir. J.W. van Hoogstraten	Herkiesbaar in 2023	Gedelegeerd Commissaris	1 maart 2016
mr. drs. T.W. Langejan	Herkiesbaar in 2024	Lid Raad van Commissarissen	15 februari 2016
ir. J.M.W.E. van Loon	Herkiesbaar in 2024	Gedelegeerd Commissaris	1 januari 2016
drs. L. Zirar	Herkiesbaar in 2023	Lid Raad van Commissarissen	1 april 2019

3.1.2. Vergaderingen

De Raad (met inbegrip van het College van Gedelegeerde Commissarissen) kwam zeven maal in vergadering bijeen, in aanwezigheid van de directie. Bij één van de vergaderingen was tevens de Audit Commissie (AC) vertegenwoordigd. De externe accountant was op uitnodiging van de Raad aanwezig in de vergadering waarin de jaarstukken over 2019 werden behandeld en goedgekeurd.

	Raad van Commissarissen	College van Gedelegeerde Commissarissen	Audit Commissie
ir. B.C. Fortuyn	2/2	5/5	N.v.t
ir. J.M.W.E. van Loon	2/2	4/5	N.v.t
ir. J.W. van Hoogstraten	1/2	5/5	N.v.t
mr. A.F. Gaastra	2/2	5/5	N.v.t
drs. R.M. de Jong	2/2	5/5	N.v.t
drs. R.G. de Jongh	2/2	N.v.t	N.v.t
drs. L. Zirar	2/2	N.v.t	N.v.t
mr. drs T.W. Langejan	2/2	N.v.t	5/5

	Raad van Commissarissen	College van Gedelegeerde Commissarissen	Audit Commissie
drs. A.J. van der Linden	N.v.t	N.v.t	5/5
drs. P.W. Gerssen	N.v.t	N.v.t	5/5
drs. P.J. de Vries RA	N.v.t	N.v.t	4/5

Het eerste cijfer geeft de aanwezigheid weer, het tweede cijfer is het aantal vergaderingen dat heeft plaatsgevonden in de periode dat de persoon in functie was.

Mevrouw Van Loon was bij één van de Collegevergaderingen verhinderd en werd daarin vertegenwoordigd door de heer De Jongh. De heer Van Hoogstraten was bij één van de Raadsvergaderingen verhinderd en werd daarin vertegenwoordigd door de heer Fortuyn.

3.1.3. Doelstellingen en strategie

Het jaar 2020 is in meerdere opzichten een bijzonder jaar voor GasTerra en zijn werknemers geweest. Uiteraard werd ook GasTerra geconfronteerd met de maatregelen die noodzakelijk zijn voor de bestrijding van het COVID-19 virus. In de ogen van de Raad van Commissarissen heeft de GasTerra-organisatie op een adequate en voortvarende wijze gereageerd op deze situatie. Het welzijn van alle betrokkenen en de continuïteit van de bedrijfsvoering zijn daarbij leidend geweest. De Raad spreekt zijn waardering uit voor de wijze waarop de GasTerra-organisatie hier uitvoering aan heeft gegeven en blijft geven.

Daarnaast heeft GasTerra een volgende stap gezet in de afbouw van haar bedrijfsactiviteiten. De sinds begin 2014 door de minister van Economische Zaken en Klimaat genomen besluiten over de inzetbaarheid van het Groningenveld, als gevolg van de ontwikkelingen in het Groningen aardbevingendossier, zijn sterk van invloed op de bedrijfsvoering van GasTerra. In 2018 heeft het kabinet besloten dat de winning van het Groningengas in de komende jaren fors zal worden verlaagd en vervolgens op termijn zal worden beëindigd. Dit brengt met zich mee dat de aandeelhouders van GasTerra zich hebben beraden op de toekomst van GasTerra, dat als verkooporganisatie voor het Groningengas is opgericht. De aandeelhouders hebben in oktober 2019 de directie van GasTerra verzocht een afbouwplan voor de onderneming op te stellen. De directie heeft in 2019 en 2020 in overleg met de Raad invulling gegeven aan dit verzoek. Eind 2019 is een sociaal plan voor de werknemers van GasTerra vastgesteld. In 2020 is een afbouwplan vastgesteld waarmee uitvoering wordt gegeven aan het geleidelijk beëindigen van de activiteiten van GasTerra. Een goed proces met de Ondernemingsraad en het nakomen van bestaande contractuele verplichtingen staan daarbij voorop. De datum waarop de afbouw voltooid zal zijn is 31 december 2024.

De Raad heeft op verschillende momenten haar inbreng op de besluitvorming gegeven. De Raad zal bij dit onderwerp vanwege het belang voor de GasTerra-organisatie, zijn werknemers en zijn overige stakeholders nauw betrokken blijven.

Met de directie is gesproken over de strategie van de onderneming en de vertaling daarvan naar de doelstellingen voor de komende jaren. De missie van GasTerra is de waardemaximalisatie van het aangeboden Nederlandse aardgas. GasTerra gaat op termijn een goed functionerende gasmarkt verlaten. GasTerra zal zijn activiteiten gecontroleerd afbouwen en zal dat doen met oog voor de belangen van de stakeholders. Daar waar nodig zal de strategie tussentijds worden herijkt.

De Raad heeft met de directie besproken in hoeverre de doelstellingen voor het jaar 2020 zijn gerealiseerd en heeft de doelstellingen voor 2021 vastgesteld.

De Raad heeft in 2020 de risico's besproken die verbonden zijn aan de bedrijfsactiviteiten. In dat kader kwam de beoordeling door het bestuur van de opzet en werking van de interne risicobeheersing- en controlesystemen aan de orde, onder meer door de bespreking van het *document of representation*. Ook is aandacht besteed aan de *management letter* van de externe accountant en is stilgestaan bij de voor GasTerra relevante maatschappelijke aspecten. De Raad concludeert dat GasTerra een stevig control framework heeft, dat effectief functioneert en voortdurend verder wordt verbeterd.

3.1.4. Personele aangelegenheden

De Raad van Commissarissen keurt het beloningsbeleid goed door een cao-mandaat te verlenen. De Raad wordt, indien nodig, betrokken bij mutaties van nevenfuncties van directieleden van GasTerra en bespreekt eenmaal per jaar het complete overzicht van deze nevenfuncties en keurt deze goed. Ook het overzicht van nevenwerkzaamheden van leden van de Raad wordt jaarlijks besproken.

3.1.5. Audit Commissie

De Raad van Commissarissen heeft een Audit Commissie ingesteld. Deze commissie houdt toezicht op de werking van de interne risicobeheersings- en controlesystemen, alle financiële aangelegenheden, de relatie met de externe accountant en de toepassing van de informatie- en communicatietechnologie. De Audit Commissie heeft in één van de Raadsvergaderingen verantwoording afgelegd omtrent de uitgevoerde werkzaamheden.

De Audit Commissie is gedurende het verslagjaar vijf keer bijeengekomen waarvan één keer om haar eigen functioneren te evalueren.

De samenstelling van de Commissie is ultimo 2020 als volgt:

drs. A.J. van der Linden (Voorzitter)
mr. drs. T.W. Langejan
drs. P.W. Gerssen
drs. P.J. de Vries RA

3.1.6. Zelfevaluatie

De Raad van Commissarissen evalueert haar functioneren tweejaarlijks en zal in 2021 een nieuwe zelfevaluatie houden.

3.1.7. Contacten met medewerkers

Op gezette tijden hebben leden van de Raad zich door middel van informele gesprekken met medewerkers op de hoogte gesteld van de gang van zaken. De Raad vergadert, uitzonderingen daargelaten, als uitgangspunt in het gebouw van de onderneming. De Coronamaatregelen hebben het noodzakelijk gemaakt daar in 2020 enkele keren van af te wijken.

De overlegvergaderingen van de Bestuurder met de Ondernemingsraad zijn in 2020 twee keer door leden van de Raad bijgewoond. Hierbij is onder andere gesproken over de ontwikkelingen in de omgeving van GasTerra en de toekomst van GasTerra.

3.1.8. Jaarrekening

Het advies van de Raad van Commissarissen aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders, te houden op 18 februari 2021 te Groningen, luidt als volgt:

Wij hebben kennis genomen van de door de Chief Executive Officer conform artikel 23 van de Statuten opgemaakte jaarrekening 2020. Wij kunnen ons met deze jaarrekening verenigen en adviseren:

- de netto winst over 2020 ad € 36 miljoen geheel te bestemmen voor uitkering aan aandeelhouders;
- de jaarrekening 2020 ongewijzigd vast te stellen.

De Raad van Commissarissen heeft begrip voor de moeilijke fase waarin de organisatie zich bevindt en stelt het op prijs zijn waardering uit te drukken voor de wijze waarop directie en medewerkers zich in het boekjaar hebben ingezet voor de doelstellingen van de onderneming en voor de resultaten die zijn behaald. De Raad wenst allen die bij GasTerra werkzaam zijn veel succes in 2021.

De Raad van Commissarissen,

ir. B.C. Fortuyn, voorzitter

mr. A.F. Gaastra

ir. J.W. van Hoogstraten

drs. R.M. de Jong

drs. R.G. de Jongh

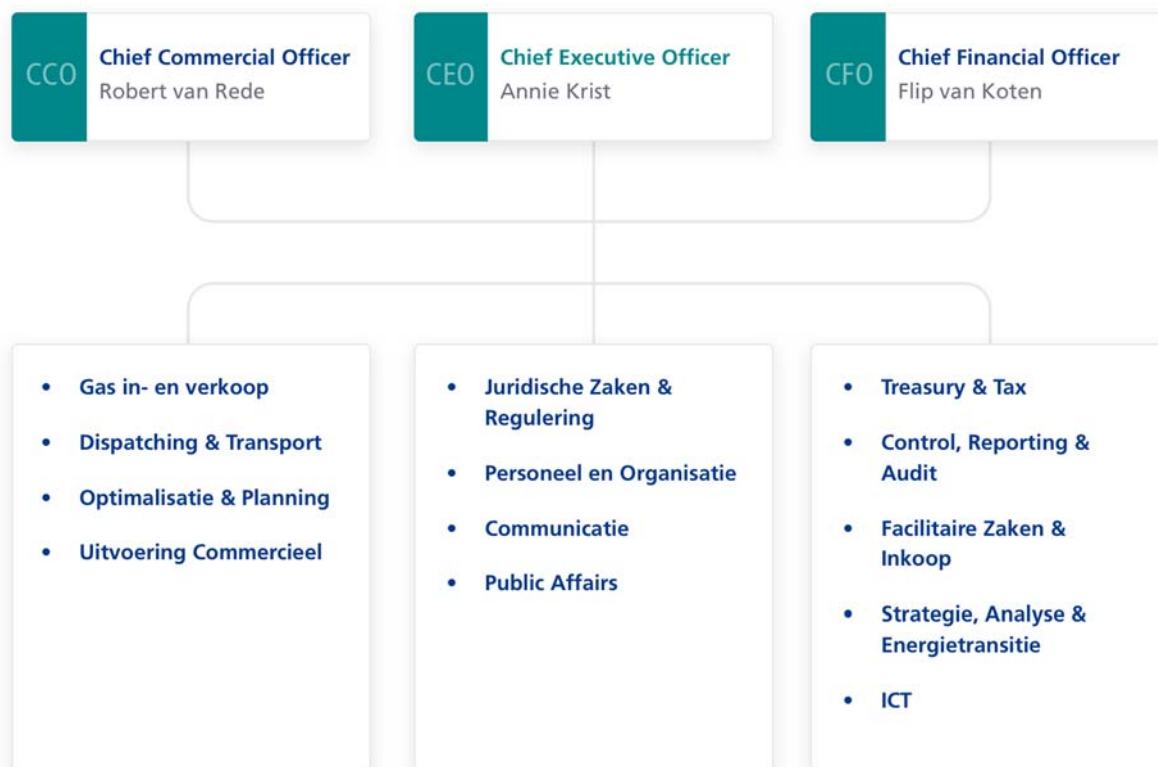
mr. drs. T.W. Langejan

ir. J.M.W.E. van Loon

drs. L. Zirar

3.2. Bestuursgegevens

Het bestuur van GasTerra bestaat uit één statutair directeur (CEO). Dit is mevrouw drs. A.J. Krist. Naast mevrouw Krist bestaat de directie uit een financieel directeur (CFO), de heer drs. F.F. van Koten en een commercieel directeur (CCO), de heer ir. R.E. van Rede.

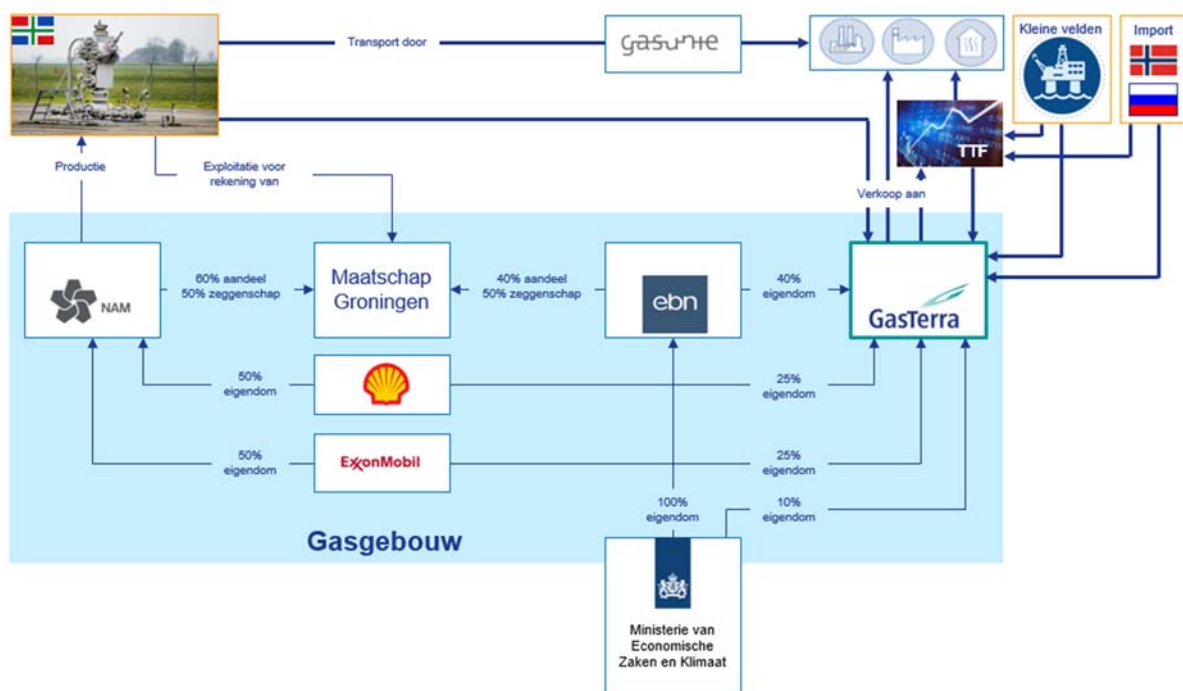

3.2.1.1. Organogram

3.3. Corporate Governance

GasTerra B.V. is een besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid met statutaire zetel in Groningen. De onderneming is op 1 juli 2005 opgericht toen de N.V. Nederlandse Gasunie juridisch gesplitst werd in een transportbedrijf en een handelsonderneming. Daarbij bleven de gasinfrastructuur (de gasleidingen) en alle aan gastransport gerelateerde activiteiten achter bij Gasunie, terwijl het nieuwgevormde GasTerra de gashandelsactiviteiten voortzette.

Het maatschappelijk aandelenkapitaal van GasTerra B.V. bedraagt 180 miljoen euro, verdeeld in 40.000 aandelen van elk 4.500 euro. Alle aandelen zijn geplaatst, volgestort, op naam gesteld en kunnen alleen worden overgedragen met unanieme goedkeuring van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. De aandelen worden gehouden door de Staat (10 procent), EBN B.V. (40 procent), Shell Nederland B.V. (25 procent) en Esso Nederland B.V. (25 procent). Er worden geen certificaten op aandelen uitgegeven.

3.3.1.1. Gasgebouw

GasTerra is geen beursgenoteerde vennootschap, waardoor de *Corporate Governance Code* niet van toepassing is op de organisatie. GasTerra richt zich echter waar mogelijk en relevant naar principes van de Code en neemt de best practice-bepalingen daarbij als leidraad. In dit hoofdstuk rapporteren wij over de passende principes van de Code.

Ten aanzien van de principes en bepalingen uit de Code die onder taak en werkwijze van het bestuur zijn opgenomen, geldt dat deze in hoofdzaak worden toegepast. Het instrumentarium dat het bestuur daarvoor hanteert, bestaat met name uit het jaarlijkse activiteitenplan, de begroting, maand- en kwartaalrapportages en de op de organisatie toegesneden Business Risico Analyse (BRA). Hierin staat onder meer de opzet en werking van het risicomanagement bij GasTerra beschreven (zie ook de risicoparagraaf, waarin een beschrijving van de belangrijkste risico's is opgenomen). Het risicomanagement is neergelegd bij het lijnmanagement. Over de uitvoering wordt gerapporteerd aan de directie. Via de BRA rapporteert de directie minstens één maal per jaar aan de Audit Commissie. De externe accountant toetst de werking van dit systeem voor zover relevant in het kader van de controle van de jaarrekening.

Het bestuur van GasTerra bestaat uit een statutair directeur (hoofddirecteur/CEO), benoemd op voordracht van de Raad van Commissarissen, goedgekeurd door de minister van Economische Zaken en Klimaat. De statutair directeur is voor onbepaalde tijd aangesteld. Naast de statutair directeur bestaat de directie uit twee directeuren/algemeen procuratiehouders: een financieel directeur en een commercieel directeur.

De bezoldiging van de statutair directeur wordt vastgesteld door de Raad van Commissarissen en kent naast een vaste beloning ook een variabel deel dat afhankelijk is van de financiële en niet-financiële prestaties van de organisatie. De Raad van Commissarissen beslist of en tot welk bedrag de statutair directeur voor een variabele beloning in aanmerking komt. Conform het overheidsbeleid ten aanzien van staatsdeelnemingen bedraagt de omvang van de variabele vergoeding maximaal 20 procent van het vaste salaris. De hoogte van de bezoldiging van de statutair directeur staat in de jaarrekening vermeld.

Ten aanzien van de statutair directeur worden de bepalingen met betrekking tot het maximaal aantal toegestane commissariaten uit de Wet Bestuur en Toezicht nageleefd.

Toezicht op het bestuur van GasTerra wordt uitgeoefend door de Raad van Commissarissen. De Raad van Commissarissen bestaat uit acht personen. Eén lid is rechtstreeks benoemd door de minister van Economische Zaken en Klimaat, de overige leden zijn door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders benoemd op voordracht van de individuele aandeelhouders. Het aantal commissariaten van één persoon is zodanig beperkt dat een goede taakvervulling gewaarborgd is. De Raad heeft zijn eigen secretaris aangesteld, die waar nodig ondersteund wordt door de secretaris van de vennootschap.

In de Corporate Governance Code zijn bepalingen opgenomen over een evenwichtige verdeling van de zetels van het bestuur en de Raad van Commissarissen over vrouwen en mannen. Bij het benoemen en voordragen van nieuwe leden van de Raad van Commissarissen wordt hier rekening mee gehouden. De vennootschap streeft deze evenwichtige verdeling na op alle niveaus in de onderneming.

De taak en werkwijze van de Raad van Commissarissen zijn conform de Code vastgelegd in een eigen reglement. In het jaarverslag verschijnt standaard een bericht van de Raad van Commissarissen. Een (verkorte) profielschets van de leden van de Raad is in het jaarverslag opgenomen. De bepalingen inzake het toezicht van de Raad op het bestuur worden geëffectueerd in de reguliere raadsvergaderingen. Verder bespreekt de Raad minstens eenmaal per twee jaar buiten aanwezigheid van de directie zowel zijn eigen functioneren (en gewenste competenties) als dat van de individuele commissarissen en jaarlijks het functioneren van de directie.

Statutair is bepaald dat belangrijke beslissingen van GasTerra moeten worden goedgekeurd door de Raad van Commissarissen of door het College van Gedelegeerde Commissarissen. Het College van Gedelegeerde Commissarissen is een statutair orgaan van de vennootschap. Dit College wordt door de Raad van Commissarissen uit zijn midden aangewezen en bestaat uit vijf commissarissen, waaronder de commissaris die door de minister van Economische Zaken en Klimaat is benoemd.

De Raad van Commissarissen heeft een Audit Commissie ingesteld. De Audit Commissie is een niet-statutair orgaan dat bestaat uit vier door de Raad van Commissarissen benoemde leden. De Raad, respectievelijk het College van Gedelegeerde Commissarissen, kan aangelegenheden voor behandeling doorverwijzen naar de Audit Commissie. De Audit Commissie adviseert de Raad dan wel het College van Gedelegeerde Commissarissen gevraagd, dan wel ongevraagd omtrent de onderwerpen uit het takenpakket van de Audit Commissie en bereidt de besluitvorming van de Raad daaromtrent voor. De Audit Commissie komt ten minste drie keer per jaar bijeen.

De taak en werkwijze van de Audit Commissie zijn vastgelegd in een reglement dat in hoofdlijnen de in de Code vermelde best practice-bepalingen volgt. Zo behoren tot de taken van de Audit Commissie het uitoefenen van toezicht ten aanzien van de financiering van de vennootschap, de operationele uitgaven en kapitaalinvesteringen in relatie tot de geaccordeerde budgetten, de financiële informatieverschaffing, de werking van de interne risicobeheersings- en controlesystemen, de naleving van aanbevelingen en opvolging van opmerkingen van interne en externe auditors, de rol en het functioneren van de interne auditafdeling, de werking van de informatie- en communicatietechnologie en het onderhouden van de relatie met de externe accountant. Onderwerpen die bij het laatste onderwerp in het bijzonder aan de orde komen, zijn de onafhankelijkheid van de accountant, de bezoldiging en het eventueel verrichten van niet aan controle gerelateerde werkzaamheden.

De (systematiek van de) bezoldiging van de commissarissen is door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVvA) goedgekeurd. In de jaarrekening wordt het totale bezoldigingsbedrag van de Raad vermeld.

Betreffende de bevoegdheden van de Aandeelhouders is statutair bepaald dat besluiten van Aandeelhouders slechts genomen kunnen worden met een meerderheid van drie vierde van de uitgebrachte stemmen. Voor een aantal besluiten, met name overdracht van aandelen, schorsing of ontslag van de statutair bestuurder, statutenwijziging en ontbinding van de vennootschap, is unanimiteit vereist.

Inzake informatieverschaffing aan de aandeelhouders en de mogelijke invloed op de koers van het aandeel, dient vermeld te worden dat het 'aandeel GasTerra' niet op de financiële markten wordt verhandeld.

Ten aanzien van de financiële verslaglegging houden de Raad van Commissarissen, het College van Gedelegeerde Commissarissen en de Audit Commissie meerdere malen per jaar (in de reguliere vergaderingen) toezicht op het volgen van de interne procedures die verband houden met het opstellen van de kwartaalrapportages en het opstellen en de publicatie van het jaarverslag.

De Algemene Vergadering van Aandeelhouders benoemt de externe accountant. De externe accountant wordt in de Audit Commissie standaard bevraagd over zijn verklaring omtrent de getrouwheid van de jaarrekening. Voorts wordt door de directie en de Raad van Commissarissen aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders over de onafhankelijkheid van de externe accountant gerapporteerd en wordt een voordracht tot benoeming van een externe accountant uitgebracht. Hiertoe beoordelen directie en Raad van Commissarissen periodiek, doch ten minste eenmaal in de vier jaar, het functioneren van de externe accountant. Sinds het boekjaar 2015 is EY (Ernst & Young) GasTerra's accountant. Het contract is in 2020 verlengd tot en met de controle op boekjaar 2024.

De externe accountant heeft inzicht in het werkplan Internal Audits, dat in de Audit Commissie besproken wordt. Bevindingen aangaande de interne audit functie worden waar nodig opgenomen in de Management Letter van de externe accountant. De Management Letter wordt besproken tijdens een vergadering van de Raad van Commissarissen. De externe accountant rapporteert datgene wat hij met betrekking tot zijn controle van de jaarrekening en de daaraan gerelateerde controles onder de aandacht van de directie en de Raad van Commissarissen wil brengen. Daarmee wordt invulling gegeven aan de bepalingen behorende bij het principe in de Code betreffende de relatie en communicatie van de externe accountant met de organen van de vennootschap.

MVO is bij GasTerra een integraal onderdeel van de strategie en daarmee verankerd in de dagelijkse bedrijfsvoering. GasTerra neemt de materialiteitsmatrix en de bijbehorende doelstellingen en activiteiten op in het Business Plan, dat wordt goedgekeurd door de Raad van Commissarissen, het hoogst verantwoordelijke bestuurslichaam. Het monitoren van de voortgang wordt in de reguliere rapportagecyclus meegenomen. De kwartaalrapportages worden besproken in het College van Gedelegeerde Commissarissen en in de Audit Commissie.

3.4. Risicoparagraaf

Een gedegen risicobeleid is voor GasTerra noodzakelijk om zijn doelstellingen te realiseren. Risicomanagement op zowel strategisch, tactisch als operationeel niveau maakt onderdeel uit van het Management Control Systeem. Het is gebaseerd op het COSO ERM-raamwerk, dat wereldwijd wordt toegepast.

De directie en het managementteam identificeren gezamenlijk de strategische en tactische risico's en zijn verantwoordelijk voor de beheersing ervan. Hierover wordt ook gerapporteerd aan de Raad van Commissarissen en de Audit Commissie. Daarnaast is elke proceseigenaar verantwoordelijk voor de beheersing van de operationele risico's van zijn bedrijfsprocessen.

Risicomanagement is een integraal onderdeel van de bedrijfsactiviteiten. Alle medewerkers zijn van tijd tot tijd betrokken bij onderdelen van het Management Control Systeem. Van hen wordt verwacht dat zij zich houden aan de geldende beleidsvoorschriften, procedures, werkinstructies en richtlijnen. GasTerra heeft een risico- en controlregister ingericht met daarin een centraal overzicht van alle risico's en beheersmaatregelen per bedrijfsproces op basis van operationele risicoanalyses.

GasTerra heeft een beperkte mate van risicobereidheid. Risico's worden gemitigeerd door specifieke maatregelen. Bij alle risico's wordt bepaald of het restrisico acceptabel is. De focus ligt op de effectiviteit en de efficiëntie van de beheersmaatregelen, opdat evenwichtige maatregelen worden genomen, die passen bij de hoogte van het risico.

Strategische en tactische risico's worden tweemaal per jaar vastgesteld. Voor risico's op operationeel niveau wordt de frequentie bepaald op basis van het risicoprofiel van het betreffende bedrijfsproces. In elk geval wordt elk proces eenmaal per drie jaar aan een risicoanalyse onderworpen.

De beheersmaatregelen die hoge risico's afdekken – de zogenaamde key controls – worden periodiek getoetst door de proceseigenaar via self-assessments. De resultaten worden intern gerapporteerd en de opvolging van hieruit voortvloeiende aanbevelingen gemonitord. Naast de self-assessments toetst een interne auditor periodiek - eveneens op basis van het risicoprofiel van het betreffende bedrijfsproces – de opzet en werking van de beheersmaatregelen. De werking van de interne audit functie wordt periodiek onderworpen aan een peer review door auditors van aandeelhouders, die hierover aan de directie en de Audit Commissie rapporteren. Tenslotte kent GasTerra een procedure voor het rapporteren van incidenten om verbeteracties te bevorderen en van elkaar te leren.

De onderneming kan in de reguliere bedrijfsvoering gebruikmaken van financiële instrumenten die de onderneming blootstelt aan marktrisico, waaronder valutarisico, renterisico, kredietrisico en liquiditeitsrisico. De wijze waarop hiervan gebruik wordt gemaakt is beschreven in de paragraaf 'financiële instrumenten' van de jaarrekening.

Bedrijfsrisico's

Met de Business Risico Analyse (BRA) analyseert GasTerra de belangrijkste strategische en tactische risico's die het behalen van de bestaande doelstellingen anticiperen, volume, prijs, kosten en de nieuwe doelstelling afbouw, kunnen belemmeren. Met de doelstellingen wordt invulling gegeven aan GasTerra's missie om de waarde van het aangeboden Nederlandse aardgas te maximaliseren.

Van ieder risico wordt bepaald hoe groot de kans is dat het optreedt en wat in voorkomende gevallen de impact is op GasTerra. De BRA wordt twee keer per jaar vastgesteld. In het najaar ten tijde van het opstellen van het Business Plan en in het voorjaar door middel van een halfjaarlijkse update. Bij het opstellen van het afbouwplan voor GasTerra's bedrijfsactiviteiten zijn ook de daarbij behorende risico's in kaart gebracht en opgenomen in de BRA. Daarnaast is in het najaar ook gekeken naar de risico's die voortvloeien uit de Coronacrisis en de Brexit.

De risico's voor 2021 zijn weergegeven in onderstaande matrix:

		Kans			Financieel (t mln)	Reputatie	Compliance
		Laag	Middel	Hoog			
Impact	Hoog	3	6	2	> 150 mln	(Inter) nationale opschudding	Boete van Toezicht-houder
	Middel	7	5	1 4	> 11 mln en ≤ 150 mln	Regionale opschudding	Discussie met Toezicht-houder
	Laag				≤ 11 mln	Interne opschudding	Klein regulatorisch incident
Kans per jaar		≤ 10%	> 10% en ≤ 50%	> 50%			

3.4.1.1. Risicomatrix

Onderstaand worden de belangrijkste risico's toegelicht die het behalen van de doelstellingen in 2020 kunnen belemmeren. Voor het behalen van de doelstelling 'kosten' zijn in de BRA geen risico's geïdentificeerd.

Doelstelling Volume

GasTerra streeft naar het geheel verkopen van het aan GasTerra aangeboden volume aan gas en draagt bij aan de afbouw van de productie uit het Groningenveld. Om de portfolio te balanceren zijn hiervoor steeds meer inkopen nodig.

Aanbod kleine velden (nr. 1)

Naast het gas uit het Groningenveld koopt GasTerra gas in uit de Nederlandse kleine velden. Vooralsnog vervult GasTerra een publieke taak met betrekking tot de uitvoering van het kleineveldenbeleid van de Nederlandse overheid en is wettelijk verplicht dit gas desgevraagd af te nemen tegen marktconforme voorwaarden. In het kader van de afbouw van GasTerra heeft de minister van Economische Zaken en Klimaat de voorbereiding en goedkeuring van wetgeving in gang gezet om GasTerra te ontslaan van deze verplichting.

Het aanbod uit kleine velden daalt al jaren. De meeste Nederlandse kleine velden bevinden zich in de eindfase van hun productiecycclus. Daarnaast is er sprake van een moeilijk investeringsklimaat door de relatief hoge kosten van het produceren uit nieuwe velden en is het maatschappelijk draagvlak voor gaswinning afgenomen. Als gevolg van toenemende concurrentie bestaat voor GasTerra het risico dat in de portfolio, het aanbod uit kleine velden nog verder terugloopt en er minder volume is om marge op te maken. De impact zal beperkt zijn, omdat de kleine velden volumes al een steeds kleiner deel van de portfolio uitmaken.

In 2020 heeft GasTerra marktconforme voorwaarden aangeboden aan producenten van kleine velden overeenkomstig de Gaswet en het eigen bedrijfsbeleid voor bestaande contracten en voor nieuwe contracten. Daarnaast informeert GasTerra belanghebbenden over de verwachte effecten van de huidige marktomstandigheden op het aanbod uit de kleine velden. Het kabinet heeft aangegeven dat in de afbouwfase van de L-gasvraag de productie uit kleine gasvelden de voorkeur heeft boven gasimport. Het wijzigingsvoorstel van de Mijnbouwwet om de investeringsaftrek voor de opsporing en winning van gas op de Noordzee te verhogen van 25 naar 40 procent is op 17 december 2020 met een ruime meerderheid aangenomen door de Tweede Kamer en moet nog worden behandeld in de Eerste Kamer. Met deze wet beoogt de minister van Economische Zaken en Klimaat (EZK) het economisch perspectief voor de offshore-gassector te behouden.

De minister is verder van plan de Gaswet aan te passen. GasTerra is op basis van de Gaswet verplicht om aan kleineveldenproducenten een marktconforme aanbieding te doen voor de afname van hun productie indien zij daarom vragen. Het voorstel om de kleineveldentaak van GasTerra te schrappen in de Gaswet is meegegaan in de hierboven genoemde wijziging van de Mijnbouwwet over de verwijdering en het hergebruik van mijnbouwwerken en de investeringsaftrek. Ook dit voorstel is aangenomen in de Tweede Kamer en moet nog worden behandeld in de Eerste Kamer. Deze aanpassing van de wet hangt samen met de sluiting van het Groningenveld en de afbouw van GasTerra, die eindigt op 31 december 2024.

Doelstelling Prijs

GasTerra streeft naar het realiseren van een marktconforme prijs met een zo hoog mogelijke marge met het gehele portfolio.

Onder de doelstelling 'prijs' heeft GasTerra twee risico's geïdentificeerd. De eerste is de volatiliteit van de gasprijzen (nr. 2). Door toegenomen onzekerheid op de energiemarkt zijn de prijsvolatiliteiten op TTF de afgelopen jaren gestegen. Hierdoor bestaat het risico dat de kosten voor het balanceren van GasTerra's portfolio stijgen, terwijl de vergoedingen die hier tegenover staan dit niet doen.

Het tweede risico is een minder liquide TTF (nr. 3). TTF heeft zich ontwikkeld tot een volwassen handelsplaats die nog steeds groeit. Toekomstige ontwikkelingen kunnen de liquiditeit echter negatief beïnvloeden. Zo is het bijvoorbeeld nog onduidelijk wat er gebeurt met de positie van TTF als de Groningen productie naar nul gaat en de Duitse handelsplaatsen belangrijker worden. Gezien de huidige ontwikkelingen van de TTF wordt de kans lager ingeschat, echter blijft de impact onverminderd hoog omdat GasTerra voor zowel balancering als prijsvorming afhankelijk is van TTF.

Voor beide risico's geldt dat het om marktontwikkelingen gaat waar GasTerra geen directe invloed op heeft. Door middel van portfolio- en prijsrisicomanagement evenals de heronderhandelingsmogelijkheden in de langetermijncontracten worden deze risico's gemanaged.

Doelstelling Anticiperen

GasTerra anticipeert op een veranderende omgeving en luistert naar zijn stakeholders.

Onduidelijke bedrijfsstrategie en missie (nr. 4)

Na het besluit om de Groningen-gaswinning zo snel als mogelijk af te bouwen is het toekomstperspectief voor GasTerra enkele jaren onzeker en onduidelijk geweest. Er was geen duidelijke bedrijfsstrategie en missie. Dit brengt als risico met zich mee dat innovatie, efficiency en effectiviteit tot stilstand komen.

In 2019 zijn door de aandeelhouders verschillende toekomstscenario's besproken en is het gezamenlijke besluit genomen om tot geleidelijke afbouw van GasTerra te komen. In 2020 is een afbouwplan opgesteld voor de bedrijfsactiviteiten met als einddatum 31 december 2024. Door de verkregen duidelijkheid over de toekomst van GasTerra was het mogelijk om de missie, visie en strategie voor de komende jaren vast te leggen. Hiermee is er duidelijkheid en richting gekomen voor de organisatie. De impact op innovatie, efficiency en effectiviteit is er nog steeds, maar is wel afgenomen.

Doelstelling Afbouw:

GasTerra zal een goed functionerende gasmarkt verlaten, met oog voor de belangen van zijn stakeholders.

Minder gemotiveerd personeel (nr. 5), het niet kunnen behouden van competent personeel (nr. 6) en onvoldoende adaptief vermogen in de afbouwfase (nr. 7)

Het afbouwplan geeft invulling aan de manier waarop GasTerra de bedrijfsactiviteiten de komende jaren wil afbouwen. Hierbij heeft GasTerra specifiek in kaart gebracht welke risico's gerelateerd zijn aan de afbouw. In die afbouwfase willen we het hoge kwaliteitsniveau dat stakeholders van ons gewend zijn in stand houden. De competenties en motivatie van de medewerkers zijn daarbij van cruciaal belang. Een groot aantal medewerkers heeft aangegeven dat zij nog een tijd bij GasTerra willen blijven werken. Dit zegt iets over de toewijding en betrokkenheid, maar aan de andere kant leidt de toegenomen helderheid over de toekomst van GasTerra er uiteraard ook toe dat medewerkers gaan vertrekken als zich een nieuwe kans voordoet. Dit komt vaak op een onverwacht moment. Hierdoor bestaat het risico dat kennis verloren gaat, een mismatch ontstaat tussen huidige en gewenste competenties van het personeel of dat er onvoldoende adaptief vermogen is om te reageren op nieuwe ontwikkelingen bijvoorbeeld op het gebied van wet- en regelgeving. Het risico bestaat dat daardoor de kwaliteit van het geleverde werk vermindert.

De afgelopen jaren was de kans op bovenstaande risico's vrij groot voor GasTerra. Het afbouwplan en sociaal plan hebben echter duidelijkheid en rust gebracht voor de medewerkers van GasTerra waardoor die kans is afgenomen. Op basis van het afbouwplan wordt een personeelsplanning gemaakt die ervoor moet zorgen dat de benodigde competenties in het bedrijf aanwezig zijn zodat de bedrijfscontinuïteit niet in gevaar komt. De monitoring hiervan is een continue proces. Aan de andere kant wil het bedrijf medewerkers van werk naar werk helpen en is het van belang dat dat het bedrijf het vertrek van medewerkers ondersteunt. Medewerkers kunnen gebruik maken van een sociaal plan met daarin een compensatie- en begeleidingspakket. Waar nodig worden nieuwe medewerkers aangenomen en eind 2020 is de organisatiestructuur aangepast om de organisatie weer 'fit for purpose' te maken.

Het besluit om te stoppen met de gaswinning in Groningen en GasTerra af te bouwen kan ook tot gevolg hebben dat medewerkers minder trots zijn op hun werk en minder gemotiveerd. Ook de thuiswerksituatie als gevolg van Corona kan op de motivatie van invloed zijn. In 2020 zijn diverse metingen onder de medewerkers verricht onder andere om de motivatie in kaart te brengen zodat daar waar nodig actie op ondernomen kan worden. Verder kunnen we constateren dat de bedrijfsvoering het afgelopen jaar kwalitatief op hetzelfde niveau was als voorgaande jaren.

Aanvullende risicoanalyse in verband met Covid-19

In het najaar van 2019 heeft GasTerra in kaart gebracht welke risico's gerelateerd aan Covid-19 impact kunnen hebben op de organisatie. Hieruit kwam een viertal risico's naar voren.

Het eerste risico vloeit voort uit uitstel en vertraging van onderhoud aan bergingen. Hierdoor bestaat het risico dat GasTerra over minder capaciteit kan beschikken dan contractueel vastgelegd waardoor de onderneming op een andere manier flexibiliteit zal moeten contracteren. Deze situatie heeft zich tot nu toe niet voorgedaan. Het onderhoud aan de berging in Grijpskerk is de afgelopen periode goed verlopen. Het heeft langer geduurd dan oorspronkelijk gepland, maar hier is goede afstemming over geweest tussen NAM en GasTerra. De verwachting is dat dit, mocht het aan de orde zijn, ook voor de andere bergingen zal gelden. De Coronacrisis bracht ook met zich mee dat de bouw van de stikstoffabriek in Zuidbroek mogelijk vertraging zou oplopen. Dit kan een effect hebben op de afbouw van het Groningenveld. Het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat heeft inmiddels, op basis van rapportages van GTS, aangegeven dat er geen vertraging wordt voorzien in de oplevering van de installatie.

Ook voor de verduurzaming van de energievoorziening heeft GasTerra vertraging als risico gedefinieerd. De aanhoudende Coronacrisis kan ertoe leiden dat keuzes gemaakt moeten worden of beschikbare financiële middelen gebruikt zullen worden voor economisch herstel of voor de energietransitie. Dit risico heeft een beperkte impact op GasTerra, maar wel op de maatschappij als geheel.

Een risico dat wel een behoorlijke impact kan hebben op GasTerra is een verslechterde kredietwaardigheid van klanten. De Coronacrisis zou er toe kunnen leiden dat hun liquiditeit en solvabiliteit onder druk komen te staan met als mogelijk gevolg dat zij niet meer aan hun betalingsverplichtingen kunnen voldoen. GasTerra heeft de bestaande beheersmaatregelen in het kredietbeleid tijdelijk uitgebreid met een frequentere monitoring om tijdig te kunnen inspelen op mogelijke problemen. Ook heeft GasTerra afnemers, conform het kabinetsbesluit, de mogelijkheid van uitstel van betaling van de energiebelasting en de Opslag Duurzame Energie gegeven. GasTerra heeft tot dusverre geen verslechtering van het betalingsgedrag van klanten waargenomen.

Ten slotte brengt het Covid-19 en de landelijke verspreiding van het virus ook als risico met zich mee dat GasTerra medewerkers besmet raken. Als gelijktijdig veel medewerkers ziek worden en daardoor uitvallen zal dit een grote impact hebben. De kans wordt echter niet heel hoog ingeschat. Sinds maart 2020 werkte het grootste deel van onze medewerkers thuis. Bij een besmetting met milde klachten kunnen zij naar verwachting hun werkzaamheden blijven uitvoeren.

Aanvullende risicoanalyse in verband met Brexit

De Brexit heeft onzekerheden veroorzaakt voor GasTerra. Dit doet zich met name voor doordat wij zaken doen met brokers en handelspartijen die in het Verenigd Koninkrijk gevestigd zijn. In 2020 hebben wij ons op verschillende Brexit-scenario's voorbereid, onder andere door middel van een separate risico-analyse. Hierdoor waren wij voorbereid op zowel een deal als een no-deal situatie. Na totstandkoming van de deal hebben wij met brokers en andere partijen afspraken kunnen maken om de handel te continueren met entiteiten binnen de EU.

4. Jaarrekening

De samenstelling van de jaarrekening 2020 is als volgt:

- Balans per 31 december (vóór resultaatbestemming)
- Winst- en verliesrekening
- Kasstroomoverzicht
- Toelichting behorende tot de jaarrekening

Balans per 31 december (vóór resultaatbestemming)*in miljoenen euro's*

Activa	noot	2020	2019
Vaste activa			
- immateriële vaste activa	(1)	3,4	4,2
- materiële vaste activa	(2)	1,8	2,5
 Vlottende activa			
- voorraden	(3)	30,0	44,5
- vorderingen	(4)	842,7	1.119,5
- liquide middelen	(5)	368,9	160,9
 Totaal		----- 1.246,8 =====	----- 1.331,6 =====
 Passiva			
Eigen vermogen			
- gestort en opgevraagd kapitaal	(6)	180,0	180,0
- onverdeelde winst	(6)	36,0	36,0
 Voorzieningen	(7)	29,4	32,6
 Kortlopende schulden	(8)	1.001,4	1.083,0
 Totaal		----- 1.246,8 =====	----- 1.331,6 =====

Winst- en verliesrekening

in miljoenen euro's

	noot	2020	2019
Netto-omzet	(9)	5.454,1	8.832,0
Kostprijs van de omzet	(10)	-5.364,3	-8.704,5
		-----	-----
Bruto-omzetresultaat		89,8	127,5
Algemene beheerskosten	(11)	-41,1	-77,7
		-----	-----
Netto-omzetresultaat		48,7	49,8
Financiële baten	(12)	-1,0	-1,2
Financiële lasten	(12)	0,3	-0,6
		-----	-----
Uitkomst van de financiële baten en lasten		-0,7	-1,8
		-----	-----
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening voor belastingen		48,0	48,0
Belasting resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening	(13)	-12,0	-12,0
		-----	-----
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening na belastingen		36,0	36,0
		===	===

Kasstroomoverzicht

in miljoenen euro's

	2020	2019
<i>Kasstroom uit operationele activiteiten</i>		
Netto-omzetresultaat	48,7	49,8
Aanpassingen voor:		
- afschrijvingen en waardeverminderingen	2,1	4,5
- mutatie voorraad	14,5	67,5
- mutatie vorderingen	276,8	546,7
- mutatie voorzieningen	-3,2	32,6
- mutatie kortlopende schulden	-81,6	-661,0
Kasstroom uit bedrijfsoperaties	257,3	40,1
Financiële baten (ontvangst)	-1,0	-1,2
Financiële lasten (afdracht)	0,3	-0,6
Belasting resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening (afdracht)	-12,0	-12,0
	-12,7	-13,8
<i>Kasstroom uit operationele activiteiten</i>	244,6	26,3
<i>Kasstroom uit investeringsactiviteiten</i>		
Investerings in vaste activa	-0,6	-2,0
<i>Kasstroom uit investeringsactiviteiten</i>	-0,6	-2,0
<i>Kasstroom uit financieringsactiviteiten</i>		
Betaald dividend	-36,0	-36,0
<i>Kasstroom uit financieringsactiviteiten</i>	-36,0	-36,0
<i>Mutatie liquide middelen</i>	208,0	-11,7
	===	===
Liquide middelen ultimo jaar	368,9	160,9
Liquide middelen ultimo vorig jaar	160,9	172,6
<i>Mutatie liquide middelen</i>	208,0	-11,7
	===	===

4.1. Toelichting behorende tot de jaarrekening

Algemene gegevens

GasTerra B.V. te Groningen.

KvK nummer 02089290

1. GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

Algemeen

GasTerra B.V. is een internationaal opererende gashandelsonderneming en is gevestigd aan de Stationsweg 1 te Groningen. De onderneming (en haar rechtsvoorganger) heeft meer dan 50 jaar ervaring en beschikt over een goede marktpositie. GasTerra bedient een deel van de Nederlandse en Europese gasmarkt.

De jaarrekening is opgesteld volgens de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek. Tenzij anders vermeld, vindt de waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat plaats op basis van historische kosten.

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de onderneming zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in de winst- en verliesrekening opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en/of betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

De opbrengsten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben. Opbrengsten worden verantwoord indien alle belangrijke risico's met betrekking tot de levering zijn overgedragen aan de tegenpartij. De kosten worden bepaald met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde grondslagen van waardering en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben. (Voorzienbare) verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het boekjaar worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden en wordt voldaan aan de voorwaarden voor het opnemen van voorzieningen.

De renteresultaten (positief en negatief) op de uitgezette liquide middelen worden onder Financiële baten verantwoord evenals de rentebaten als gevolg van correctienota's gasin- en verkopen. De renteresultaten (positief en negatief) op de ingeleende liquide middelen worden onder Financiële lasten verantwoord evenals de rentelasten als gevolg van correctienota's gasin- en verkopen.

Continuïteit

De aandeelhouders hebben in de Algemene vergadering van Aandeelhouders gedateerd 4 oktober 2019 besloten de directie te verzoeken een afbouwplan op te stellen. Inmiddels is een afbouwplan opgesteld dat toewerkt naar beëindiging van GasTerra's bedrijfsactiviteiten. De datum waarop de afbouw eindigt, is 31 december 2024. Op basis van een analyse van de langlopende contracten en met inachtneming van de afspraken binnen het Gasgebouw is deze jaarrekening opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Covid-19

De ontwikkelingen rondom de Corona (Covid-19) pandemie hebben grote invloed op mensen, onze samenleving en de economie. GasTerra is zich vanaf het begin van de uitbraak van de Corona pandemie blijven focussen op de kernactiviteiten. De uitbraak van de Corona pandemie heeft tot op heden een zeer beperkt effect gehad op de processen en activiteiten van GasTerra.

Schattingen en onzekerheden

Voor het opmaken van deze jaarrekening zijn beoordelingen, schattingen en aannames gemaakt die de verantwoorde bedragen beïnvloeden. Dit betreft in het bijzonder de netto-omzet en de kostprijs van de omzet (waaronder transportkosten). De beoordelingen, schattingen en aannames die zijn gemaakt, zijn gebaseerd op marktgegevens, kennis en ervaring en andere factoren die onder de gegeven omstandigheden als redelijk worden beschouwd. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft. Eventuele bijzonderheden ten aanzien van schattingen en beoordelingen worden indien van belang hierna opgenomen bij de toelichtingen op de balans en de winst- en verliesrekening. Als gevolg van de overeenkomst tussen de aandeelhouders van GasTerra, zoals toegelicht onder de niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen, hebben de afwijkingen van deze schattingen geen effect op het resultaat.

Transacties in vreemde valuta

Transacties luidend in vreemde valuta worden omgerekend tegen de geldende wisselkoers op de transactiedatum.

Liquide middelen, vorderingen op handelsdebiteuren en kortlopende schulden in vreemde valuta worden per balansdatum omgerekend tegen de op die datum geldende wisselkoers.

De door omrekening optredende valutakoersverschillen op gasexport en gasimport worden toegerekend aan gasinkopen. De overige valutakoersverschillen worden verantwoord onder de financiële baten en lasten.

Vaste activa

Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de historische aanschaffingsprijs of vervaardigingsprijs verminderd met lineaire afschrijvingen gedurende de economische levensduur van de activa.

Immateriële vaste activa die op balansdatum nog niet zijn opgeleverd worden verantwoord onder de categorie immateriële vaste activa in uitvoering. Na de ingebruikname worden de betreffende activa gerubriceerd onder de categorie immateriële vaste activa.

De gehanteerde afschrijvingstermijn van de immateriële vaste activa is 5 jaar. Over de immateriële vaste activa in uitvoering wordt niet afgeschreven.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de historische aanschaffingsprijs of vervaardigingsprijs verminderd met lineaire afschrijvingen gedurende de economische levensduur van de activa.

Materiële vaste activa die op balansdatum nog niet zijn opgeleverd worden verantwoord onder de categorie materiële vaste activa in uitvoering. Na de ingebruikname worden de betreffende activa gerubriceerd onder de categorie materiële vaste activa.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen van de materiële vaste activa zijn 5 of 10 jaar. Over de materiële vaste activa in uitvoering wordt niet afgeschreven.

Bijzondere waardeverminderingen

Jaarlijks wordt op balansdatum beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat de boekwaarde van een vast actief (een materieel of immaterieel vast actief) boven de realiseerbare waarde (de hoogste van de bedrijfswaarde en de opbrengstwaarde) ligt. In dat geval wordt overgegaan tot een analyse ter identificatie van een mogelijk benodigde bijzondere waardevermindering ("impairment").

Wanneer de realiseerbare waarde van een actief lager is dan de boekwaarde, wordt de boekwaarde afgeboekt tot de realiseerbare waarde. Een bijzondere waardevermindering wordt, eventueel ten dele, teruggedraaid bij een wijziging in de schatting die van belang is voor de bepaling van de realiseerbare waarde. Bijzondere waardeverminderingen worden onder de algemene beheerskosten verantwoord.

Vlottende activa

Vorraden

De voorraad aardgas wordt gewaardeerd tegen kostprijs op basis van het FIFO (first-in first-out) principe of lagere opbrengstwaarde zijnde de TTF Price assessment 31 december 2020 Heren voor Q1 2021.

Vorderingen

De vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs rekening houdend met oninbaarheid. Onder de debiteuren zijn tevens de nog niet gefactureerde verkopen opgenomen.

Pensioenen

GasTerra is samen met N.V. Nederlandse Gasunie aangesloten bij de Stichting Pensioenfonds Gasunie. De medewerkers van GasTerra hebben een pensioenregeling die hier is ondergebracht.

De pensioenregeling wordt volgens de Pensioenwet gekarakteriseerd als een uitkeringsovereenkomst. De premievaststelling is niet afhankelijk van de dekkingsgraad. De dekkingsgraad van Stichting Pensioenfonds Gasunie bedraagt ultimo 2020 112%. GasTerra heeft geen bijstortingsverplichtingen.

De belangrijkste afspraak die is opgenomen in deze uitvoeringsovereenkomst is dat de premie voor de werkgever 24,6% bedraagt over het gemaximeerd pensioengevend jaarsalaris. De kans dat GasTerra verplicht wordt tot betaling van een hogere bijdrage is nihil.

De pensioenopbouw in een voorwaardelijk middelloonsysteem is gemaximeerd op 1,875% per jaar over de gemiddelde pensioengrondslag en het maximaal pensioengevend salaris.

Uitgangspunt is dat de in de verslagperiode te verwerken pensioenlast gelijk is aan de over die periode aan het pensioenfonds verschuldigde pensioenpremies. Voor zover de verschuldigde premies op balansdatum nog niet zijn voldaan, wordt hiervoor een verplichting opgenomen. Als de op balansdatum reeds betaalde premies de verschuldigde premies overtreffen, wordt een overlopende actiefpost opgenomen voor zover sprake zal zijn van terugbetaling door het fonds of van verrekening met in de toekomst verschuldigde premies.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten.

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen.

Voor aangekondigde reorganisaties, welke een gedetailleerd reorganisatieplan bevatten, wordt een voorziening gevormd. De kosten van deze voorziening worden ingeschat op basis van het aantal af te vloeien personeelsleden en de daarbij horende afvloeiingskosten per medewerker behorende bij het aantal dienstjaren en de salarisschaal.

In de jaarrekening 2019 werden de voorzieningen gewaardeerd tegen nominale waarde. Als gevolg van een wijziging in RJ252 worden de voorzieningen met ingang van boekjaar 2020 gewaardeerd tegen contante waarde, indien het effect van de tijdswaarde materieel is. De stelselwijziging heeft geen impact op het resultaat en het vermogen van GasTerra.

Kortlopende schulden

De kortlopende schulden worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, waarbij de baten en lasten uit hoofde van amortisatie volgens de effectieve-rentemethode worden verantwoord in de winst- en verliesrekening. De eerste waardering vindt plaats tegen reële waarde waarbij de transactiekosten die direct toerekenbaar zijn aan de verwerving in de waardering worden opgenomen. Dit betreft schulden met een looptijd van maximaal een jaar.

Onder de crediteuren zijn tevens de nog niet gefactureerde inkopen opgenomen. Van klanten ontvangen bedragen wegens minderafname van gas onder 'take-or-pay' overeenkomsten worden als leveringsverplichting opgenomen onder de kortlopende schulden. Ook door klanten betaalde voorschotfacturen zijn onderdeel van de kortlopende schulden. De leveringsverplichting uit hoofde van het ontvangen gas in de storage service is eveneens opgenomen onder de kortlopende schulden.

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten vorderingen, liquide middelen en kortlopende schulden.

Financiële instrumenten omvatten tevens in contracten besloten afgeleide financiële instrumenten (derivaten). Deze worden door de onderneming gescheiden van het basiscontract en apart verantwoord indien:

- de economische kenmerken en risico's van het basiscontract en het daarin besloten derivaat niet nauw verwant zijn; en
- een apart instrument met dezelfde voorwaarden als het in het contract besloten derivaat aan de definitie van een derivaat zou voldoen; en
- het gecombineerde instrument niet wordt gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening.

In contracten besloten (afgeleide) financiële instrumenten die niet worden gescheiden van het basiscontract, omdat niet aan de hiervoor genoemde voorwaarden is voldaan, worden verwerkt in overeenstemming met het basiscontract.

Afgeleide financiële instrumenten, die worden gescheiden van het basiscontract, worden gewaardeerd tegen de laagste van de kostprijs en lagere marktwaarde.

GasTerra sluit in het kader van zijn bedrijfsuitvoering gasinkoopcontracten en gasverkoopcontracten af. Deze contracten worden afgesloten voor daadwerkelijke fysieke levering en ontvangst van gas in overeenstemming met de verwachte in- of verkopen of gebruiksbehoeften van de onderneming en vallen daarom buiten de reikwijdte van RJ 290.

Classificatie eigen vermogen

Het eigen vermogen wordt geclassificeerd overeenkomstig de juridische vorm.

Prijsstelling gasverkoop en gasinkoop

De prijsstelling van aardgas aan zowel verkoop- als inkoopzijde bij GasTerra wordt in belangrijke mate beïnvloed door de ontwikkelingen van de prijzen van aardgas alsmede door de prijzen van andere energiedragers.

De aandeelhouders van GasTerra hebben een overeenkomst gesloten betrekking hebbende op de door GasTerra te behalen winst na belasting. Op grond daarvan wordt de prijs van het gedurende het jaar door de Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. (NAM) aan GasTerra verkochte Gronings aardgas zodanig vastgesteld, dat voor GasTerra de door aandeelhouders voor dat jaar vastgestelde winst na belasting overblijft.

Netto-omzet

Netto-omzet wordt opgesplitst in gasverkoop en overige netto-omzet.

Onder gasverkoop worden verantwoord de opbrengsten uit de levering van gas en de opbrengsten uit de daarbij geleverde diensten, na aftrek van over de omzet geheven belastingen. Diensten, die betrekking hebben op het beschikbaar stellen van transportcapaciteit en flexibiliteit, staan los van het daadwerkelijk gebruik. Zij worden geacht te zijn geleverd, indien de dienst ter beschikking heeft gestaan aan de klant gedurende het overeengekomen tijdsvak.

Onder overige netto-omzet worden hoofdzakelijk verantwoord de opbrengsten uit levering van diensten aan derden. Deze opbrengsten betreffen met name flexibiliteitsdiensten.

De opbrengsten worden verantwoord in de verslagperiode waarin de levering van het gas en de diensten hebben plaatsgevonden.

Kostprijs van de omzet

Onder kostprijs van de omzet worden hoofdzakelijk verantwoord de kosten van inkoop van gas en de daarbij geleverde diensten, de transportkosten en de kosten die verband houden met de ondergrondse gasopslag.

Algemene beheerskosten

De kosten worden bepaald op historische basis, met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde grondslagen voor de waardering en worden toegerekend aan de verslagperiode waarop ze betrekking hebben. Verliezen worden in aanmerking genomen in de verslagperiode waarin zij voorzienbaar zijn. GasTerra kent geen specifieke verkoopkosten.

Uitkomst der financiële baten en lasten

Hieronder worden baten en lasten verband houdende met de uitgezette liquide middelen en financiering verantwoord.

Vennootschapsbelasting

Het in de winst- en verliesrekening op te nemen bedrag aan vennootschapsbelasting wordt berekend uitgaande van het volgens deze rekening bepaalde resultaat, met inachtneming van de geldende fiscale bepalingen en tarieven.

Kasstroomoverzicht

In dit overzicht komen de gegenereerde kasstromen tot uitdrukking. Het kasstroomoverzicht is opgesteld op basis van de indirecte methode uitgaande van het netto-omzetresultaat in de winst- en verliesrekening.

2. Nadere toelichting op de balans

Immateriële vaste activa (1)

in miljoenen euro's

	Immateriële vaste activa	Immateriële vaste activa in uitvoering	Totaal 2020
Stand per 1 januari:			
Aanschafwaarde	56,8	1,9	58,7
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-54,5	0,0	-54,5
Boekwaarde	2,3	1,9	4,2
Mutaties in de boekwaarde:			
Investerings	0,4	0,1	0,5
In gebruik name	1,9	-1,9	0,0
Afschrijvingen	-1,3	0,0	-1,3
Desinvestering	0,0	0,0	0,0
Boekwaarde 31 december:	3,3	0,1	3,4
	==	==	==
Stand per 31 december:			
Aanschafwaarde	59,1	0,1	59,2
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-55,8	0,0	-55,8
Boekwaarde	3,3	0,1	3,4
	==	==	==

De immateriële vaste activa bestaan hoofdzakelijk uit geactiveerde kosten van zelf ontwikkelde software ter ondersteuning van bedrijfsprocessen.

Materiële vaste activa (2)

in miljoenen euro's

	Materiële vaste activa	Materiële vaste activa in uitvoering	Totaal 2020
Stand per 1 januari:			
Aanschafwaarde	8,8	0,7	9,5
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-7,0	0,0	-7,0
Boekwaarde	1,8	0,7	2,5
Mutaties in de boekwaarde:			
Investerings	0,0	0,1	0,1
In gebruik name	0,7	-0,7	0,0
Afschrijvingen	-0,8	0,0	-0,8
Desinvestering	0,0	0,0	0,0
Boekwaarde 31 december:	1,7	0,1	1,8
	==	==	==
Stand per 31 december:			
Aanschafwaarde	9,2	0,1	9,3
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-7,5	0,0	-7,5
Boekwaarde	1,7	0,1	1,8
	==	==	==

De materiële vaste activa bestaan hoofdzakelijk uit bedrijfsinventaris en computerbenodigdheden.
De materiële vaste activa wordt geclassificeerd als andere vaste bedrijfsmiddelen.

Vorraden (3)*in miljoenen euro's*

	31 dec. 2020	31 dec. 2019
Voorraad aardgas	30,0	44,5
Totaal	30,0	44,5
	=====	=====

Per 31 december 2020 heeft geen afwaardering plaatsgevonden van de voorraad (afwaardering per 31 december 2019: € 28,8 mln.).

Vorderingen (4)*in miljoenen euro's*

	31 dec. 2020	31 dec. 2019
Debiteuren	842,1	1.118,8
Belastingen	0,0	0,0
Vorderingen op aandeelhouders	0,0	0,0
Overige vorderingen	0,6	0,7
Totaal	842,7	1.119,5
	=====	=====

Geen van de vorderingen heeft een looptijd langer dan een jaar.

Per balansdatum wordt een voorziening voor oninbaarheid ad € 1,0 miljoen (2019: € 1,1 miljoen) aangehouden.

Liquide middelen (5)*in miljoenen euro's*

	31 dec. 2020	31 dec. 2019
Deposito's	368,8	160,7
Overige liquide middelen	0,1	0,2
Totaal	368,9	160,9
	=====	=====

De deposito's opgenomen onder de liquide middelen zijn direct opeisbaar.

Eigen vermogen (6)*Geplaatst kapitaal*

Het maatschappelijk en geplaatste kapitaal bedraagt in 2019 en in 2020 € 180 miljoen en is verdeeld in 40.000 aandelen van elk € 4.500 nominaal. Het geplaatste kapitaal, dat volledig is volgestort, is als volgt verdeeld:

EBN B.V.	40%
Esso Nederland B.V.	25%
Shell Nederland B.V.	25%
Staat der Nederlanden	10%

*Onverdeeld resultaat**in miljoenen euro's*

Saldo per 1 januari 2020	36,0
Bestemming van het resultaat van het boekjaar 2019 overeenkomstig het besluit van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders	-/-36,0
Onverdeeld resultaat van het boekjaar 2020	36,0
Saldo per 31 december 2020	36,0

Voorstel winstbestemming

De Bestuurder stelt voor om de netto winst over 2020 ad € 36,0 miljoen geheel aan de aandeelhouders uit te keren.

Voorzieningen (7)	31 dec. 2019	Dotatie	Vrijval	Onttrekking	31 dec. 2020
Overige voorzieningen	32,6	0,0	0,0	-3,2	29,4
Totaal	32,6	0,0	0,0	-3,2	29,4
	=====	=====	=====	=====	=====

De overige voorzieningen hebben betrekking op een reorganisatie voorziening die is gevormd naar aanleiding van het op 23 december 2019 met vakbond overeengekomen sociaal plan. Dit sociaal plan is opgesteld vanwege het in 2019 ontvangen verzoek van aandeelhouders om een gezamenlijk afbouwplan op te stellen.

Het effect van de tijds waarde is niet materieel, derhalve wordt de voorziening gewaardeerd tegen nominale waarde.

Van de voorziening zal naar verwachting een bedrag van € 4,1 mln. (2019: € 2,2 mln.) binnen een jaar worden afgewikkeld.

Kortlopende schulden (8)*in miljoenen euro's*

	31 dec. 2020	31 dec. 2019
Crediteuren gasinkoop	782,7	933,1
Schulden aan aandeelhouders	60,4	63,8
Overige handelscrediteuren	7,9	8,4
Belastingen en premies sociale verzekeringen	5,7	4,6
Vooruit ontvangen bedragen	144,7	73,1
Overlopende passiva	0,0	0,0
Totaal	1.001,4	1.083,0
	=====	=====

Financiële instrumenten

Algemeen

De onderneming maakt in de normale bedrijfsuitoefening gebruik van financiële instrumenten die de onderneming blootstelt aan marktrisico, waaronder valutarisico en renterisico en aan kredietrisico en liquiditeitsrisico.

In 2020 (en 2019) zijn geen valutatermijncontracten en gasprijsswaps afgesloten.

Kredietrisico

Het kredietrisico beperkt zich tot de vorderingen en liquide middelen en bestaat uit het verlies dat zou ontstaan indien klanten of tegenpartijen in gebreke zouden blijven en hun contractuele verplichtingen niet zouden nakomen. De onderneming heeft richtlijnen opgesteld waaraan klanten of tegenpartijen moeten voldoen. Deze richtlijnen beperken het risico verbonden aan mogelijke kredietconcentraties en marktrisico's. Ultimo 2020 is geen sprake van een bijzonder kredietrisico als gevolg van kredietconcentraties. Indien klanten of tegenpartijen niet aan deze richtlijnen voldoen worden nadere zekerheden gevraagd zoals bankgaranties. De onderneming loopt hierdoor geen belangrijk kredietrisico ten aanzien van een enkele individuele klant of tegenpartij. Met de meeste klanten en tegenpartijen zijn langdurige relaties opgebouwd. Zij hebben in 2020 nagenoeg aan hun betalingsverplichtingen voldaan.

Renterisico

Het renterisico is beperkt tot eventuele veranderingen in de marktwaarde van uitgezette gelden. De onderneming heeft als beleid om geen afgeleide financiële instrumenten te gebruiken om (tussentijdse) rentefluctuaties te beheersen. Gelet op de korte looptijd van deposito's is het renterisico gedurende 2020 niet meer dan € 0,1 mln. geweest (2019: € 0,1 mln.).

Liquiditeitsrisico

De onderneming bewaakt de liquiditeitspositie door middel van liquiditeitsprognoses. Het management ziet erop toe dat voor de onderneming steeds voldoende liquiditeiten beschikbaar zijn om aan de verplichtingen te kunnen voldoen middels de daarvoor beschikbare kredietfaciliteiten.

Valutarisico

De valutarisico's van GasTerra zijn zeer beperkt en worden daarom niet afgedekt. Alle valutatransacties vinden op de spotmarkt plaats.

Marktwaarde

De marktwaarde van in de balans verantwoorde financiële instrumenten, waaronder vorderingen, liquide middelen en kortlopende schulden, benadert de boekwaarde ervan als gevolg van de korte looptijden.

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Inkoop-, levering-, gasopslag- en transportverplichtingen

GasTerra heeft meerjarige inkoop-, levering-, gasopslag- en transportverplichtingen uit hoofde van gasinkoop-, gasverkoop-, gasopslag- en transportovereenkomsten. De gasinkoop- en gasverkoop-prijzen zijn in belangrijke mate afhankelijk van toekomstige prijzen van aardgas, alsmede van de toekomstige marktprijzen van andere energiedragers.

Daarnaast is GasTerra langlopende verplichtingen aangegaan voor met name kantoorhuur en ICT-dienstverlening. De financiële gevolgen daarvan zijn van beperkte betekenis voor de beoordeling van de financiële positie ultimo boekjaar.

Ten behoeve van GasTerra zijn door derden voor € 84,7 miljoen bankgaranties (2019: € 86,0 miljoen) afgegeven. Door GasTerra zijn aan derden € 0,0 miljoen bankgaranties afgegeven (2019: € 0,0 miljoen).

De leveringsverplichtingen worden afgedekt door meerjarige inkoopovereenkomsten, waaronder de overeenkomst voor het laagcalorische Groningengas. Het tijdelijke verschil tussen leveringsverplichtingen en de import- en nationale inkoopverplichtingen wordt door GasTerra met name kortlopend ingekocht of verkocht op liquide handelsplaatsen.

De aandeelhouders van GasTerra hebben een overeenkomst gesloten betrekking hebbende op de door GasTerra te behalen winst na belasting. Op grond daarvan wordt de prijs van het gedurende het jaar door de Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. (NAM) aan GasTerra verkochte Gronings aardgas zodanig vastgesteld, dat voor GasTerra de door aandeelhouders voor dat jaar vastgestelde winst van € 36 miljoen na belasting overblijft. Als gevolg van de toepassing van de bovenstaande overeenkomst wordt geen toelichting omtrent individuele gasinkoop- en verkoopcontracten opgenomen.

De verplichtingen en rechten van meerjarige gasinkoop-, gasverkoop-, gasopslag- en transportovereenkomsten zijn niet gepassiveerd en geactiveerd.

Meerjarige gasinkoop- en gasverkoopovereenkomsten bevatten veelal heronderhandelingsclausules om gedurende de looptijd van de overeenkomst onder bepaalde voorwaarden de contractcondities te herzien. GasTerra is ten aanzien van meerdere meerjarige gasinkoop- en gasverkoopovereenkomsten in reguliere heronderhandeling met de desbetreffende tegenpartijen (zie bestuursverslag paragraaf 2.2). Het is niet mogelijk om een betrouwbare schatting van de uitkomsten van deze heronderhandelingen of hiermee verband houdende arbitrageprocedures te maken.

3. Nadere toelichting op de winst- en verliesrekening

Netto-omzet (9)	2020	2019
<i>in miljoenen euro's</i>		
Gasverkoop	5.407,2	8.783,3
Overige netto-omzet	46,9	48,7
Totaal	5.454,1	8.832,0
	=====	=====

In onderstaand overzicht is per gebied de gasverkoop weergegeven op basis van afleverpunt.

	2020	2019
Nederland	2.666,9	5.552,1
Overig Europa	2.740,3	3.231,2
Totaal	5.407,2	8.783,3
	=====	=====

De volumes zijn in 2020 ten opzichte van 2019 met 19 procent gedaald van 51,5 miljard m³ tot 41,6 miljard m³. De gemiddelde opbrengstprijs bedraagt 13,0 cent/m³ (17,0 cent/m³ in 2019) ¹⁰.

Kostprijs van de omzet (10)	2020	2019
<i>in miljoenen euro's</i>		
Gasinkoop	5.125,1	8.433,5
Transportkosten	239,2	271,0
Totaal	5.364,3	8.704,5
	=====	=====

De gemiddelde inkoopprijs bedraagt 12,3 cent/m³ (16,4 cent/m³ in 2019). Onder de gasinkoopkosten zijn mede inbegrepen de kosten verband houdende met ondergrondse gasopslag.

De valutakoersverschillen die in de winst-en-verliesrekening onder de kostprijs omzet zijn verwerkt, bedragen € 0,0 miljoen koerswinst (2019: € 0,0 miljoen koersverlies).

¹⁰ met m³ wordt bedoeld gas met calorische waarde van 35,16912 MJ

Algemene beheerskosten (11)	2020	2019
<i>in miljoenen euro's</i>		
Salarissen	13,7	14,2
Dotatie voorziening reorganisatie	0,0	32,6
Sociale lasten	1,3	1,5
Pensioenlasten	3,1	3,1
Kosten uitbesteed werk en andere externe kosten	12,6	13,1
Afschrijvingskosten en waardeverminderingen	2,1	4,5
Overige	8,3	8,7
Totaal	41,1	77,7
	=====	=====

De daling van de algemene beheerskosten wordt veroorzaakt door de in 2019 gedane dotatie aan de reorganisatievoorziening.

Uitkomst der financiële baten en lasten (12)	2020	2019
<i>in miljoenen euro's</i>		
Ontvangen interest	-1,0	-1,2
Financiële baten	-1,0	-1,2
Interestlasten	0,3	-0,6
Financieringskosten	-	-
Financiële lasten	0,3	-0,6
Saldo	-0,7	-1,8
	=====	=====

Belasting resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening (13)

De effectieve belastingdruk bedraagt voor 2020 25,0 procent (2019: 25,0 procent).

Transacties met verbonden partijen

Van transacties met verbonden partijen is sprake wanneer GasTerra transacties verricht met zijn bestuurders, zijn leidinggevende functionarissen, zijn directe aandeelhouders of met directe aandeelhouders verbonden partijen.

Transacties tussen GasTerra en de verbonden partijen worden op basis van marktconforme voorwaarden afgehandeld.

Voor het gedurende het jaar door GasTerra ingekochte Gronings aardgas geldt de prijsvaststelling resulterend in de door aandeelhouders vastgestelde winst.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na de balansdatum met belangrijke financiële gevolgen voor GasTerra.

Aantal werknemers

Het aantal werknemers in fulltime-equivalenten ultimo 2020 bedraagt 120,8 (2019: 131,2). Het gemiddeld aantal werknemers in fulltime-equivalenten gedurende het boekjaar bedraagt 127,9 (2019: 131,5).

Honoraria van de accountant

In het boekjaar zijn de volgende honoraria van EY ten laste gebracht van de vennootschap, een en ander zoals bedoeld in artikel 2:382a Burgerlijk Wetboek. Basis is de totale honoraria voor het onderzoek van de jaarrekening over het boekjaar waarop de jaarrekening betrekking heeft (RJ 390.301a).

Honoraria van de accountant	Ernst & Young Accountants LLP	Ernst & Young Accountants LLP
<i>in euro's</i>	2020	2019
Controle van de jaarrekening	€ 185.000	€ 242.000
Andere controle-opdrachten	€ 40.000	€ 48.000
	-----	-----
	€ 225.000	€ 290.000
	=====	=====

Bezoldiging van de bestuurder en (gewezen) commissarissen

Het beloningsbeleid van GasTerra voor bestuurders van de vennootschap is erop gericht om managers die leiding geven aan een grote onderneming te motiveren en te behouden en hen te belonen op basis van hun prestatie. Voor de commissarissen van de vennootschap geldt een terughoudend bezoldigingsbeleid.

Bestuurders van de vennootschap

De bezoldiging van de bestuurder van de vennootschap, A.J. Krist luidt als volgt:

Bezoldiging van de bestuurders	2020	2019
<i>in euro's</i>		
Periodieke beloningen (exclusief werkgeversdeel sociale lasten)	€ 332.265	€ 332.842
Werkgeversdeel sociale lasten	€ 9.947	€ 10.609
	-----	-----
Periodieke beloningen (inclusief werkgeversdeel sociale lasten)	€ 342.212	€ 343.451
Variabele beloning*	€ 44.759	€ 47.557
Werkgeversdeel pensioenpremie	€ 29.971	€ 29.395
	-----	-----
Bezoldiging	€ 416.942	€ 420.403
	=====	=====

* Bovengenoemde variabele beloning is gebaseerd op het bereiken van de afgesproken doelstellingen gedurende het verslagjaar (A.J. Krist).

GasTerra heeft een verzekering die bestuurders en commissarissen dekking biedt bij aansprakelijkheid.

Commissarissen van de vennootschap

De bezoldiging van de (gewezen) leden van de Raad van Commissarissen over het boekjaar 2020 bedraagt in totaal € 58.084 (2019: € 58.084).

Bestuurder

drs. A.J. Krist, Chief Executive Officer

Raad van Commissarissen

Ir. B.C. Fortuyn

mr. A.F. Gaastra

ir. J.W. van Hoogstraten

drs. R.M. de Jong

drs. R.G. de Jongh

mr. drs. T.W. Langejan

ir. J.M.W.E. van Loon

drs. L. Zirar

Groningen, 18 februari 2021

5. Overige gegevens

5.1. Statutaire bepaling inzake resultaatbestemming

Ingevolge artikel 24 van de statuten van GasTerra staat de winst ter beschikking van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders, met inachtneming van de bepaling dat van de voor uitkering beschikbare winst zodanige bedragen worden gereserveerd als de Raad van Commissarissen bepaalt.

5.2. Controleverklaring

Gecombineerde controleverklaring en assurance-rapport van de onafhankelijke accountant

Aan: de aandeelhouders en de raad van commissarissen van GasTerra B.V.

Verklaring over de in het jaarverslag 2020 opgenomen jaarrekening en duurzaamheidsinformatie

Onze conclusies

Wij hebben de jaarrekening 2020 van GasTerra B.V. te Groningen gecontroleerd. Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van GasTerra B.V. op 31 december 2020 en van het resultaat over 2020 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2020;
- de winst-en-verliesrekening over 2020;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Wij hebben de duurzaamheidsinformatie in het jaarverslag van GasTerra B.V. te Groningen over 2020 beoordeeld. Een beoordeling is gericht op het verkrijgen van een beperkte mate van zekerheid.

Op grond van onze beoordeling hebben wij geen reden om te veronderstellen dat de duurzaamheidsinformatie geen, in alle van materieel belang zijnde aspecten, betrouwbare en toereikende weergave geeft van:

- het beleid en de bedrijfsvoering ten aanzien van maatschappelijk verantwoord ondernemen;
- de gebeurtenissen en de prestaties op dat gebied voor het jaar geëindigd op 31 december 2020 in overeenstemming met de Sustainability Reporting Standards van het Global Reporting Initiative (GRI Standards) en de aanvullend gehanteerde rapportagecriteria zoals toegelicht in sectie 6.1 van het jaarverslag.

De duurzaamheidsinformatie bestaat uit de hoofdstukken “Voorwoord van de bestuurder”, “1. Gasterra”, “2. Materiële onderwerpen” en “6. Bijlagen/overige informatie” in het jaarverslag 2020 van Gasterra B.V.

Basis voor onze conclusies

Wij hebben onze assurance-opdrachten verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en de Nederlandse Standaard 3810N “Assurance-opdrachten inzake maatschappelijke verslagen” vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie “Onze verantwoordelijkheden”.

Wij vinden dat de door ons verkregen assurance-informatie voldoende en geschikt is als basis voor onze conclusies.

Onze onafhankelijkheid

Wij zijn onafhankelijk van GasTerra B.V. zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Dit houdt onder meer in dat wij geen activiteiten verrichten die conflicterend kunnen zijn met onze onafhankelijke assurance-opdrachten. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Rapportagecriteria

De informatie binnen de scope van onze controle en beoordeling dient gelezen en begrepen te worden samen met de rapportagecriteria. GasTerra B.V. is verantwoordelijk voor het selecteren en toepassen van deze rapportagecriteria, rekening houdend met de van toepassing zijnde wet- en regelgeving met betrekking tot verslaggeving.

Het ontbreken van gevestigde praktijken ter beoordeling en meting van duurzaamheidsinformatie biedt de mogelijkheid verscheidene, acceptabele meettechnieken toe te passen. Hierdoor kan de vergelijkbaarheid tussen entiteiten onderling en in de tijd beïnvloed worden.

Beperkingen in de reikwijdte van onze beoordeling van de duurzaamheidsinformatie

In de duurzaamheidsinformatie is toekomstgerichte informatie opgenomen in de vorm van ambities, strategie, plannen, verwachtingen en ramingen en risico-inschattingen. Inherent aan toekomstgerichte informatie is dat de werkelijke uitkomsten in de toekomst onzeker zijn. Wij geven geen zekerheid bij de veronderstellingen en de haalbaarheid van toekomstgerichte informatie in de duurzaamheidsinformatie.

De verwijzingen naar externe bronnen of websites in de duurzaamheidsinformatie maken geen onderdeel uit van de duurzaamheidsinformatie die door ons is beoordeeld. Wij verstrekken derhalve geen zekerheid over deze informatie.

Onze conclusie inzake de duurzaamheidsinformatie is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheden.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening, de duurzaamheidsinformatie en onze gecombineerde controleverklaring en assurance-rapport daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag, bestaande uit het Voorwoord van de bestuurder, GasTerra (1.), Materiële onderwerpen (2.), Bestuursgegevens (3.2), Corporate Governance (3.3) en Risicoparagraaf (3.4);
- het verslag van de raad van commissarissen (3.1);
- overige gegevens (5.);
- bijlagen/overige informatie in secties 6.2.5, 6.2.6 en 6.2.8.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening en de duurzaamheidsinformatie verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole, de beoordeling van de duurzaamheidsinformatie of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening of onze beoordelingswerkzaamheden bij de duurzaamheidsinformatie. Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Verantwoordelijkheden voor de jaarrekening en de duurzaamheidsinformatie

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van commissarissen

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW en voor het opstellen van betrouwbare en toereikende duurzaamheidsinformatie in overeenstemming met de GRI Standards en de aanvullend gehanteerde rapportagecriteria zoals toegelicht in sectie 6.1 “Over dit verslag” van het jaarverslag, inclusief het identificeren van stakeholders en het bepalen van materiële onderwerpen. De door het bestuur gemaakte keuzes ten aanzien van de reikwijdte van de duurzaamheidsinformatie en het verslaggevingsbeleid zijn uiteengezet in sectie 6.1 van het jaarverslag. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en het opstellen van de duurzaamheidsinformatie mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderneming in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van commissarissen is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het rapportageproces van de vennootschap.

Onze verantwoordelijkheden

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van de assurance-opdrachten dat wij daarmee voldoende en geschikte assurance-informatie verkrijgen voor de door ons af te geven conclusies.

Onze controle van de jaarrekening is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Onze beoordeling van de duurzaamheidsinformatie is gericht op het verkrijgen van een beperkte mate van zekerheid. De werkzaamheden die worden verricht bij het verkrijgen van een beperkte mate van zekerheid zijn gericht op het vaststellen van de plausibiliteit van informatie en variëren in aard en timing van, en zijn ook geringer in omvang, dan die bij een assurance-opdracht gericht op het verkrijgen van een redelijke mate van zekerheid. De mate van zekerheid die wordt verkregen bij een beoordeling is daarom ook aanzienlijk lager dan de zekerheid die wordt verkregen bij een controle.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de beslissingen die gebruikers op basis van de jaarrekening en de duurzaamheidsinformatie nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze assurance-werkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op onze conclusies.

Wij passen de Nadere voorschriften kwaliteitssystemen (NVKS) toe. Op grond daarvan beschikken wij over een samenhangend stelsel van kwaliteitsbeheersing inclusief vastgelegde richtlijnen en procedures inzake de naleving van ethische voorschriften, professionele standaarden en andere relevante wet- en regelgeving. Een informatieve samenvatting van de door ons uitgevoerde werkzaamheden als basis voor onze conclusies is opgenomen in de bijlage.

Groningen, 18 februari 2021

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. J.J. Kooistra RA

Gecombineerde controleverklaring en assurance-rapport van de onafhankelijke accountant

Uitgevoerde werkzaamheden

Wij hebben deze assurance-opdrachten professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden en de Nederlandse assurance-standaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle voor het verkrijgen van een redelijke mate van zekerheid bij de jaarrekening bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is.

Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om

Onze beoordeling voor het verkrijgen van een beperkte mate van zekerheid bij de duurzaamheidsinformatie bestond onder andere uit:

- het uitvoeren van een omgevingsanalyse en het verkrijgen van inzicht in de relevante maatschappelijke thema's en kwesties en de kenmerken van de vennootschap;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte rapportagecriteria, de consistente toepassing hiervan en de toelichtingen die daarover in de duurzaamheidsinformatie staan. Dit omvat het evalueren van de uitkomsten van de dialoog met belanghebbenden en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur;
- het verkrijgen van inzicht in de rapporteringsprocessen die ten grondslag liggen aan de gerapporteerde duurzaamheidsinformatie, inclusief het op hoofdlijnen kennisnemen van de interne beheersingsmaatregelen, voor zover relevant voor onze beoordeling;
- het identificeren van gebieden in de duurzaamheidsinformatie met een hoger risico op misleidende of onevenwichtige informatie of afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude. Het op basis van deze risico-inschatting bepalen en uitvoeren van verdere werkzaamheden gericht op het vaststellen van de plausibiliteit van de duurzaamheidsinformatie.

Deze verdere werkzaamheden bestonden onder meer uit:

- het afnemen van interviews met relevante medewerkers welke verantwoordelijk voor de duurzaamheidsstrategie, –beleid en -prestaties;
- het afnemen van interviews met relevante medewerkers verantwoordelijk voor het aanleveren van de informatie voor, het uitvoeren van interne controles op, en de

Uitgevoerde werkzaamheden

aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven:

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

consolidatie van gegevens in de duurzaamheidsinformatie;

- het verkrijgen van assurance-informatie dat de duurzaamheidsinformatie aansluit op de onderliggende administraties van de vennootschap;
- het op basis van beperkte deelwaarnemingen beoordelen van relevante interne en externe documentatie;
- het analytisch evalueren van data en trends.
- het aansluiten van de relevante financiële informatie met de jaarrekening;
- het evalueren van de consistentie van de duurzaamheidsinformatie met de informatie in het jaarverslag buiten de scope van onze beoordeling;
- het evalueren van de algehele presentatie, structuur en inhoud van de duurzaamheidsinformatie;
- het overwegen of de duurzaamheidsinformatie als geheel, inclusief de daarin opgenomen toelichtingen, het beeld weergeeft in relatie tot het doel van de gehanteerde rapportagecriteria.

Communicatie

Wij communiceren met de raad van commissarissen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de assurance-opdrachten en over de significante bevindingen die uit onze assurance-opdrachten naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing. Wij bevestigen aan de raad van commissarissen dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met hen over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

6. Bijlagen / overige informatie

6.1. Over dit verslag

De hoofddoelstelling van dit jaarverslag is het informeren van stakeholders (belanghebbenden) over de visie en activiteiten van GasTerra.

6.1.1. Geïntegreerd verslag

De financiële, operationele en maatschappelijke informatie is verwerkt in een geïntegreerd verslag.

- De financiële verantwoording is in overeenstemming met bepalingen van Titel 9, boek 2 van het Burgerlijk Wetboek.
- De niet-financiële verantwoording is in overeenstemming met de richtlijnen van het Global Reporting Initiative (GRI) (Standards, Core Level).

Naast de jaarrekening en de gecombineerde controleverklaring omvat het GasTerra Jaarverslag 2020 andere informatie, bestaande uit:

- Het GasTerra Bestuursverslag, dat is opgenomen in het voorwoord, hoofdstuk 1, 2 3 en 6;
- Het Verslag van de Raad van Commissarissen, dat is opgenomen als onderdeel van hoofdstuk 3;
- De overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

6.1.2. Reikwijdte

De reikwijdte van het verslag is GasTerra B.V. gevestigd te Groningen. Dit jaarverslag heeft betrekking op het kalenderjaar 2020. Het verslag over het kalenderjaar 2019 is gepubliceerd op 13 februari 2020.

6.1.3. Transparantie

Wij vinden het belangrijk transparant te zijn over onze activiteiten. Daarom streven wij er als niet-beursgenoteerde onderneming naar om zoveel als mogelijk de best practices uit de Corporate Governance Code te hanteren en nemen wij deel aan de Transparantiebenchmark van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat. De Transparantiebenchmark vindt tweejaarlijks plaats. Met het jaarverslag over 2018 heeft GasTerra 64 van de maximale 100 punten behaald. Het streven is deze score met het jaarverslag over 2020 minimaal te evenaren.

6.1.4. Bepalen van de inhoud (materialiteit)

De inhoud en afbakening van onze verslaglegging wordt in grote mate bepaald door de materiële onderwerpen. Voor de bepaling van de materiële onderwerpen zijn onder andere de uitkomsten van de stakeholderdialoog gebruikt. GasTerra heeft ervoor gekozen jaarlijks een stakeholderdialoog uit te voeren, waarbij we het ene jaar kiezen voor een uitgebreide variant en het andere jaar voor een lichtere variant. Voor de uitgebreide stakeholderdialoog worden alle deelnemers benaderd over alle voor GasTerra relevante onderwerpen. De dialoogvorm kan per jaar, per onderwerp en per stakeholder variëren. In de lichtere variant wordt ingezoomd op bestaande of nieuwe onderwerpen en/of stakeholders en worden de resultaten van de vorige stakeholderdialoog getoetst.

Deze cyclus hanteren wij al enige tijd. Daarbij is er altijd de mogelijkheid dat zich gedurende een jaar ontwikkelingen voordoen die pas in een volgende cyclus in een stakeholderdialoog of Business Plan kunnen worden meegenomen. Deze situatie deed zich voor in 2019. In de periode juni – oktober 2019 hebben we de uitgebreide variant van de stakeholderdialoog uitgevoerd door middel van een enquête en verdiepende interviews.

Dit was voordat besloten werd GasTerra op termijn op te heffen en een afbouwplan op te stellen. Daardoor ging de stakeholderdialoog in beginsel uit van 'business as usual', maar is bij de formulering van de vragen wel rekening gehouden met een mogelijk afbouwscenario aangezien GasTerra en aandeelhouders al verschillende toekomstscenario's met elkaar aan het verkennen waren. Na afronding van de stakeholderdialoog gaven de reguliere gesprekken met stakeholders op dat moment geen aanleiding om aan te nemen dat de publieke aankondiging omtrent de afbouw van GasTerra zou hebben geleid tot andere uitkomsten van de stakeholderdialoog of andere materiële onderwerpen.

Bij de uitvoering van de stakeholderdialoog 2020 is wel onderzocht in welke mate de aankondiging van het afbouwplan bij de betrokken stakeholders een effect heeft gehad op het beeld wat zij hebben van GasTerra. Daardoor was deze stakeholderdialoog uitgebreider dan de light-versie die volgens de cyclus was voorzien. Er is net als in 2019 een enquête uitgestuurd zodat een goede kwantificatie van de delta's tussen 2019 en 2020 mogelijk was. Daarnaast is een open vraag toegevoegd waarmee stakeholders werd gevraagd naar de gevolgen van de afbouw van GasTerra. Om de resultaten goed te kunnen duiden, zijn in aanvulling op de enquête interviews gehouden met diverse stakeholders. Tijdens die interviews is ook gesproken over de impact van Covid-19.

GasTerra heeft zijn stakeholders onderverdeeld in negen groepen, te weten klanten, medewerkers, aandeelhouders, producenten en transporteurs, Rijksoverheid en markttoezichthouders, kennis- en onderwijsinstellingen, brancheorganisaties, maatschappelijke organisaties en regionale partijen. Deze onderverdeling is ongewijzigd ten opzichte van 2019. Bij de uitvoering van de stakeholderdialoog in 2020 zijn vertegenwoordigers van elke groep benaderd.

Ook de onderwerpen in de enquête, zijn, met uitzondering van de open vraag, ongewijzigd ten opzichte van 2019. Wel zijn diverse voorbeelden toegevoegd om een eenduidige interpretatie van de thema's te bevorderen.

Onderwerpen stakeholderdialoog
Contractuele verplichting <i>De mate waarin GasTerra voldoet aan zijn huidige contractuele verplichtingen.</i>
Economische prestatie <i>De mate waarin GasTerra bijdraagt aan het financieel resultaat van zijn aandeelhouders en de maatschappij.</i> <i>Bijvoorbeeld: maximaliseren van de waarde van het aan GasTerra aangeboden gas, efficiënte uitvoering met een balans tussen kosten en zorgvuldigheid.</i>
Ketenbeheer <i>De mate waarin GasTerra zich bewust is van zijn rol in de keten.</i> <i>Bijvoorbeeld: bewustzijn van de aardbevingsproblematiek door gaswinning, milieuschade bij gaswinning, maatschappelijke aspecten geïmporteerd aardgas en methaanemissies.</i>
Duurzame inzetbaarheid <i>De mate waarin GasTerra een goede werkomgeving creëert, met een daarbij passende cultuur en structuur en medewerkers stimuleert om zich te ontwikkelen.</i> <i>Bijvoorbeeld: zorgen voor een veilige en gezonde werkomgeving, ontwikkeling van medewerkers binnen en buiten GasTerra, diversiteit in het personeelsbestand.</i>
Duurzame energievoorziening <i>De mate waarin GasTerra bijdraagt aan de duurzame energievoorziening.</i> <i>Bijvoorbeeld: stimuleren van de productie van groen gas, stimuleren waterstofmarkt, bijdragen aan ontwikkeling & introductie nieuwe energietechnologieën.</i>
Voldoen aan vrijwillige richtlijnen en kaders <i>De mate waarin GasTerra ervoor kiest om te voldoen aan vrijwillige richtlijnen en kaders.</i> <i>Bijvoorbeeld: bijdragen aan de SDG's, verantwoording conform GRI.</i>

Interne voetafdruk <i>De mate waarin GasTerra de eigen voetafdruk op het milieu minimaliseert.</i> <i>Bijvoorbeeld: GasTerra's energiezuinige kantoorpand, beperkt autogebruik voor woon-werkverkeer, zoveel mogelijk paperless werken.</i>
Kennis <i>De mate waarin GasTerra kennis verwerft, ontwikkelt en deelt.</i> <i>Bijvoorbeeld: delen van aan energie gerelateerde kennis, participatie in brancheorganisaties, initiëren en stimuleren van onderzoeken om kennis te verwerven.</i>
Betrokkenheid bij de regio <i>De mate waarin GasTerra betrokken is bij de regio Noord-Nederland.</i> <i>Bijvoorbeeld: sponsoring in de regio, aangaan samenwerkingsverbanden in de regio, zoveel mogelijk niet-gasgerelateerde inkopen regionaal.</i>
Rol van GasTerra in de gasmarkt <i>De mate waarin GasTerra een rol speelt in de gasmarkt.</i> <i>Bijvoorbeeld: mogelijkheid in de toekomst aangaan van contractuele verplichtingen met GasTerra, bijdrage aan de afbouw van de gaswinning in Groningen, het behouden van een kwaliteitsloos TTF, stimuleren van gaswinning uit Nederlandse kleine velden.</i>

Uit de enquête blijkt dat stakeholders alle aan hen voorgelegde thema's meer dan gemiddeld van belang vinden. Het belangrijkste thema vinden de stakeholders contractuele verplichtingen. Erna volgen de thema's ketenbeheer, de rol van GasTerra in de gasmarkt en kennis. Het belang dat aan de resterende zes thema's wordt toegekend, ligt dicht bij elkaar. Ten opzichte van 2019 is het belang van de thema's duurzame energievoorziening, kennis, ketenbeheer, betrokkenheid bij de regio en rol van GasTerra in de gasmarkt volgens stakeholders toegenomen. Het belang van het thema economische prestatie vinden zij in 2020 minder van belang.

De interviews geven nadere duiding aan de scores. De toelichting bij de antwoorden verklaart waarom een bovengemiddelde belang wordt toegekend aan thema's. Stakeholders vinden dat GasTerra op veel gebieden een bijdrage kan leveren, omdat het bedrijf beschikt over de omvang, kennis en de expertise die hiervoor nodig is.

Bij de beantwoording van de open vraag over de afbouw van GasTerra geven sommige stakeholders aan verbaasd te zijn over het besluit om GasTerra af te bouwen en blijken zij zich zorgen te maken over wat er gebeurt met de gasmarkt als GasTerra niet meer bestaat. Daarnaast wordt zorgdragen voor het borgen van de kennis in de energietransitie en de keten genoemd. Een aantal stakeholders geeft aan dat het nu moeilijk is om te bepalen wat de beëindiging van GasTerra gaat betekenen. Tenslotte zijn er stakeholders die voor GasTerra een belangrijke rol zien in de energietransitie (bijvoorbeeld opzetten waterstofmarkt) en daarom vinden dat GasTerra als bedrijf niet moet stoppen, maar een andere primaire functie moet krijgen. Ondanks het feit dat GasTerra stopt, vinden stakeholders dat GasTerra tot de einddatum een belangrijke rol moet blijven spelen. Een aantal stakeholders geeft aan dat ze graag betrokken willen worden bij de afbouw en de impact hiervan op hun relatie met GasTerra.

In de interviews is ook aandacht besteed aan de effecten van de Coronacrisis. Stakeholders geven aan dat de crisis grote gevolgen heeft, maar dat deze geen negatieve invloed heeft op de relatie met GasTerra.

De uitkomsten van de enquête worden gebruikt voor het opstellen van de materialiteitsmatrix. De stakeholders vormen de Y-as van de grafiek. In de voorgaande light variant van de stakeholderdialoog is deze as niet aangepast, omdat de benaderde groep niet groot genoeg was om alle stakeholders te vertegenwoordigen. Dit jaar is de benaderde groep en de respons wel groot genoeg om de as aan te passen en de materialiteitsmatrix opnieuw vast te stellen.

De directie heeft met inachtneming van de resultaten van de stakeholderdialoog de positie van de onderwerpen op de X-as vastgesteld en de materiële onderwerpen bepaald die in het Business Plan en het jaarverslag worden opgenomen.

Uit de materialiteitsanalyse volgen vier materiële onderwerpen voor 2021: contractuele verplichting, economische prestatie, rol van GasTerra in de gasmarkt en duurzame energievoorziening. Deze onderwerpen waren in 2020 ook materieel. Het onderwerp duurzame inzetbaarheid was in 2020 ook materieel, maar is dit in 2021 niet meer nu het afbouwplan en het sociaal plan gereed zijn.

De materiële onderwerpen vormen de basis voor het bestuursverslag. Het verslag is zo ingedeeld dat we op elk materieel onderwerp over de ontwikkelingen in 2020 rapporteren en de doelstellingen voor 2021 formuleren.

In onderstaand overzicht wordt op hoofdlijnen weergegeven hoe de relatie met stakeholders wordt geborgd.

Stakeholdergroep	Voorbeeld	Interactie via
Klanten	Energiebedrijven en -centrales, industrieën, exportklanten	Overleg accountmanagers, relatie-evenement, periodiek klanttevredenheidsonderzoek, stakeholderdialoog
Medewerkers	Ondernemingsraad, vakbond	Regulier overleg, intranet, interne presentaties, overleg Ondernemingsraad met de Bestuurder, stakeholderdialoog
Aandeelhouders	Shell Nederland B.V., Esso Nederland B.V., EBN B.V., Nederlandse Staat	Aandeelhoudersvergaderingen, Expertoverleg, Adviescommissie, Auditcommissie, College van Gedelegeerde Commissarissen, Raad van Commissarissen, stakeholderdialoog
Producenten en Transport	Gasleveranciers, GTS	Overleg met accountmanagers, relatie-evenement, stakeholderdialoog
Rijksoverheid en markttoezichthouders	Autoriteit Consument en Markt (ACM)	Via Energie Nederland, periodiek overleg, stakeholderdialoog
Kennis- en onderwijsinstellingen	Hanzehogeschool, RuG, New Energy Coalition, Clingendael, CE Delft	Stages, gastcolleges, projectbijdragen, stakeholderdialoog
Brancheorganisaties	Energie Nederland, KVGn, Eurogas, VEMW, Nogepe, EASEE Gas	Periodiek overleg, deelname werkgroepen, bestuurslidmaatschap, Energiepodiumdiners, stakeholderdialoog
Maatschappelijke organisaties	Groninger Bodem Beweging, Groninger Gasberaad, Urgenda	Energiepodiumdiners, stakeholderdialoog
Regionale partijen	Sponsorpartijen, regionale leveranciers niet-gas, gemeenten, lokale overheid	Relatie-evenement, periodiek overleg, stakeholderdialoog

In onderstaand overzicht staan de doelstellingen die we in 2020 in relatie tot de materiële onderwerpen hebben bepaald. De genoemde doelstellingen zijn behaald. Hierover wordt gerapporteerd in hoofdstuk 2 van dit verslag.

Materieel thema	Strategische doelen	Doelstelling 2020
Contractuele verplichting	Volume Prijs	GasTerra komt de contractuele verplichtingen volledig na.
Economische prestaties	Volume Prijs Kosten Anticiperen	We benutten zo volledig mogelijk de middelen in ons portfolio. We benutten het marktpotentieel voor optimalisatie. We maken een marge op onze in- en verkopen. We (her)onderhandelen met succes over de inhoud van onze export- en importcontracten.
Duurzame inzetbaarheid	Kosten Anticiperen	Er zijn nul ongevallen met verzuim en het percentage ziekteverzuim is in het kalenderjaar 2020 lager dan 2,5%. We stellen een afbouwplan op met inachtneming van de duurzame inzetbaarheid van de medewerkers. We begeleiden medewerkers naar een passende toekomst. We benutten competenties van medewerkers in externe projecten.
Duurzame energievoorziening	Anticiperen	We nemen deel aan een aantal projecten uit de Strategische Agenda van GILDE (Gas In een Langetermijn Duurzame Energievoorziening). We leiden het project Groen Gas. In ons energietransitie budget leggen we de focus op duurzame gassen zoals groen gas en waterstof. Samen met partners ontwikkelen we een programma voor het bereiken van de benodigde jaarlijkse groengasproductie van twee miljard kubieke meter in 2030, die in het Klimaatakkoord is opgenomen. Daartoe participeren we in grootschalige groengasprojecten.
Rol van GasTerra in de gasmarkt	Anticiperen	GasTerra stelt NAM in staat uitvoering te geven aan de door de minister van Economische Zaken en Klimaat vastgestelde operationele strategie en streeft ernaar het door NAM aangeboden jaarvolume aan Groningengas te verkopen. Het door NAM aangeboden jaarvolume is gebaseerd op de door de minister van Economische Zaken en Klimaat vastgestelde graaddagenformule. De missie en visie van GasTerra wordt herijkt in verband met het op te stellen afbouwplan.

6.1.5. Management van materiële onderwerpen

MVO is bij GasTerra een integraal onderdeel van de strategie en daarmee verankerd in de dagelijkse bedrijfsvoering. Zoals beschreven in het hoofdstuk 'In dialoog met onze omgeving' neemt GasTerra de materialiteitsmatrix en de bijbehorende doelstellingen en activiteiten op in het Business Plan, dat wordt goedgekeurd door de Raad van Commissarissen. De voortgang van de doelstellingen en activiteiten wordt in de reguliere rapportagecyclus meegenomen en besproken met de directie, het College van Gedelegeerde Commissarissen en de Audit Commissie.

6.1.6. Verslaggevingsprincipes

Informatie	Definitie / berekeningsmethode
Ziekteverzuim (in procenten)	Het aantal verzuimde kalenderdagen (inclusief weekenden) in de observatieperiode, gedeeld door de personeelsomvang (in voltijdequivalenten), vermenigvuldigd met het aantal kalenderdagen in de observatieperiode.
Gemiddelde verzuimfrequentie	Het gemiddelde aantal keren dat een medewerker zich ziek meldt per jaar.
Gasverbruik	Het gasverbruik van het kantoorpand van GasTerra aan de Stationsweg in Groningen conform de eindafrekening van de energieleverancier.
Elektriciteit	Het elektriciteitsverbruik van het kantoorpand van GasTerra aan de Stationsweg in Groningen conform de eindafrekening van de energieleverancier.
Waterverbruik	Het waterverbruik van het kantoorpand van GasTerra aan de Stationsweg in Groningen conform de eindafrekening van het waterbedrijf.
Papierverbruik	Het papierverbruik conform de tellerstanden van de leverancier van de kopieerapparaten.
CO ₂ -compensatie	Verkleining van de voetafdruk in tonnen CO ₂ door te investeren in programma's die een bijdrage leveren aan het verminderen van CO ₂ -emissies.

6.2. Feiten en cijfers

6.2.1. Personeelsontwikkelingen

Per 31 december 2020 waren 129 (120,8 Fte) medewerkers in vaste dienst bij GasTerra; ultimo 2019 waren het er 141 (131,2 Fte).

GasTerra heeft een eigen cao en het grootste deel van het personeel is lid van de bedrijfsvakbond VPG². GasTerra is samen met N.V. Nederlandse Gasunie aangesloten bij de Stichting Pensioenfonds Gasunie. De medewerkers van GasTerra hebben een pensioenregeling die hier is ondergebracht. Een toelichting op deze regeling is opgenomen in de jaarrekening.

	2020	2019
Fte (<i>ultimo jaar</i>)	120,8	131,2
Aantal (<i>ultimo jaar</i>)	129 (97 mannen en 32 vrouwen)	141 (101 mannen, 40 vrouwen)
Arbeidscontract bepaalde tijd (<i>ultimo jaar</i>)	4	-
Arbeidscontract onbepaalde tijd (<i>ultimo jaar</i>)	125	141
Medewerkers onder cao (<i>ultimo jaar</i>)	111	121
Medewerkers via payrolling (<i>ultimo jaar</i>)	1	6
Participatiewet (<i>ultimo jaar</i>)	1	1
Detacheringen (<i>ultimo jaar</i>)	2	0
Stagiaires (<i>ultimo jaar</i>)	2	3
Organisatiegraad	>75%	>80%
Uitstroom	23	15
Instroom	11	4
Ziekteverzuim	1,69	1,67%
Gemiddelde verzuimfrequentie	0,55	0,81
Ongevallen met verzuim	0	1

6.2.2. GasTerra's voetafdruk

GasTerra heeft door de aard van zijn activiteiten een beperkte voetafdruk. Waar mogelijk proberen we die nog verder te minimaliseren om de belasting op het milieu ten gevolge van onze bedrijfsvoering zo laag mogelijk te houden.

Ons kantoorpand is gevestigd in de binnenstad van Groningen. Het gebouw, dat uit de jaren tachtig dateert, werd in 2012 volledig gerenoveerd en gemoderniseerd. De installatie van onder meer zonnepanelen, driedubbel glas, warmte-koude-opslag en led-schermen zorgden ervoor dat het pand het hoge energielabel A+ heeft gekregen. Door continue registratie van de energiestromen en het energiegebruik van het pand wordt goed inzicht verkregen in de energiehuishouding, waardoor hier efficiënter mee kan worden omgegaan.

Het aantal parkeerplaatsen bij het kantoorpand is beperkt. Veel medewerkers maken mede daarom gebruik van het openbaar vervoer of de fiets. Wij stimuleren onze medewerkers om voor zakelijke reizen gebruik te maken van het openbaar vervoer. Er is voor algemeen gebruik een bedrijfsauto beschikbaar, die op groen gas rijdt. Ook zijn er drie oplaadpunten voor elektrische auto's.

GasTerra compenseert de CO₂-uitstoot van het kantoor, de vliegreizen en de leaseauto's. Dit doen we door 'carbon credits' van de Climate Neutral Group (CNG) te kopen. Hiermee kan deze organisatie investeren in klimaatprojecten in landen waar dit een positief effect heeft op de lokale economie, werkgelegenheid, inkomen, milieu en het klimaat. In 2019 heeft GasTerra 390 ton CO₂-equivalenten gecompenseerd en bijgedragen aan de investering in biogasinstallaties voor gezinnen in Tanzania.

In maart 2020 heeft GasTerra gehoor gegeven aan de oproep van het kabinet om medewerkers zoveel mogelijk thuis te laten werken. Daardoor was de bezetting op kantoor de afgelopen maanden minimaal. Dit heeft effect op GasTerra's voetafdruk voor wat betreft het water- en papierverbruik, maar in mindere mate op ons energiegebruik. Dit komt doordat voor de verwarming en koeling van het pand gebruik wordt gemaakt van een techniek waarbij de in het gebouw voor verwarming of koeling gebruikte energie in de grond wordt opgeslagen in waterhoudende lagen. Deze worden in de zomer gebruikt om het kantoor te koelen en in de winter om het te verwarmen. Dit zogenaamde warmtekoudeopslag (WKO-) systeem vereist dat de temperatuur in het gebouw op een bepaald minimumniveau wordt gehouden, omdat anders onbalans ontstaat in de bron. Er is dan sprake van onvoldoende warm of koud water om opgepompt te worden. In dat geval zouden de aanwezige gasketels ingezet moeten worden, waardoor het energieverbruik zou toenemen.

Tijdens de thuiswerkperiode is de kantooromgeving aangepast om de Corona-richtlijnen na te kunnen leven. Zo zijn looproutes aangebracht en de bureaus op meer dan 1,5 meter afstand van elkaar geplaatst. Ook zijn aanvullende maatregelen genomen om de ventilatie van vergaderruimtes te optimaliseren.

	2020	2019
Gasverbruik	33.149 kubieke meter	27.673 kubieke meter
Elektriciteitsverbruik	310.804 kWh	373.567 kWh
WATERverbruik	495 kubieke meter	1.126 kubieke meter
Papierverbruik	84.747 vellen	240.656 vellen

6.2.3. Standaarden en normen

GasTerra hecht er veel waarde aan dat de kwaliteit en integriteit van het handelen van de medewerkers is geborgd. Om die reden heeft GasTerra een gedragscode met normen en waarden. Nieuwe medewerkers van GasTerra conformeren zich formeel aan de gedragscode aan het begin van hun dienstverband. Ook wordt de gedragscode regelmatig binnen de organisatie onder de aandacht gebracht. Klantgericht, resultaatgericht en verbetergericht zijn de drie kernwaarden van GasTerra. Medewerkers van GasTerra worden geacht deze begrippen als uitgangspunt te nemen voor hun handelen.

Sinds medio 2018 is de Algemene Verordening Gegevensbescherming van kracht. Deze verordening verving de Wet Bescherming Persoonsgegevens en heeft als doel om de persoonsgegevens van natuurlijke personen te beschermen. GasTerra heeft procedures geïmplementeerd en specifieke instructies voor medewerkers opgesteld om hieraan te voldoen.

Een interne auditor licht op gezette tijden de afdelingen door om na te gaan of ze zich aan alle procedures en regels houden. De resultaten van de audits worden met de directie en de accountant doorgesproken, alsmede met de Audit Commissie.

Indien gewenst of nodig worden gedragsregels en -procedures aangepast of aangevuld. In 2020 zijn geen overtredingen van de gedragscode en/of aanvullende procedures gemeld. GasTerra heeft twee vertrouwenspersonen aangesteld van wie één voor ongewenste intimiteiten. Daarnaast is er een klachtenprocedure en een klokkenluidersregeling. Wanneer medewerkers bezwaren of klachten hebben of misstanden constateren waarvoor de oplossing niet kan worden gevonden bij collega's en leidinggevend, kunnen ze hier gebruik van maken. In 2020 zijn geen misstanden of gevallen van discriminatie gemeld, heeft niemand een klacht ingediend bij de klachtencommissie en is geen gebruik gemaakt van de klokkenluidersregeling.

Informatiebeveiliging is van het grootste belang voor het functioneren van een handelsonderneming zoals GasTerra. Continue aandacht voor informatiebeveiliging is cruciaal door de toenemende dreigingen en de professionalisering van de cybercriminaliteit. De best practices van de ISO27001-normen vormen de basis voor de informatiebeveiliging. Om te toetsen of de informatiebeveiliging nog voldoet, worden legal hacks en social hacks uitgevoerd. De bewustwording van het personeel op dit gebied is essentieel.

In maart 2020 heeft GasTerra gehoor gegeven aan de oproep van het kabinet om medewerkers zoveel mogelijk thuis te laten werken in verband met het Covid-19 virus. Ook tijdens het thuiswerken is informatiebeveiliging zeer belangrijk, bijvoorbeeld bij het gebruik van online-vergader tools en dit is daarom regelmatig onder de aandacht gebracht van het personeel.

GasTerra heeft diverse IT-activiteiten uitbesteed, waarover door middel van een ISAE3402-verklaring wordt gerapporteerd.

6.2.4. Lidmaatschappen

We zijn actief binnen verschillende samenwerkingsverbanden. We beogen daarmee onder andere kennis uit te wisselen, innovatieve gastoepassingen te helpen ontwikkelen, de voordelen uit te dragen van gasinzet in de transitie naar een duurzame energievoorziening en regulering te verbeteren. GasTerra is lid van de volgende organisaties en verenigingen:

International Gas Union (IGU)
Eurogas
European Federation of Energy Traders (EFET)
EASEE GAS
CIEP
KVGN
Vereniging Energie-Nederland
Groen Gas Nederland

Daarnaast neemt GasTerra deel aan activiteiten en initiatieven van regionale, lokale of functiegerelateerde verenigingen.

6.2.5. Profielen Directie en Raad van Commissarissen

drs. A.J. Krist – Statutair directeur (CEO)

Annie Krist (1960) studeerde geografie aan de Rijksuniversiteit in Groningen en was na haar afstuderen ook korte tijd werkzaam bij de RUG. Ze begon haar carrière bij N.V. Nederlandse Gasunie in 1987. Ze vervulde diverse commerciële functies bij Gasunie en was in de jaren '90 nauw betrokken bij de aanpassingen die samenhangen met de liberalisering van de gasmarkt.

In 2005 trad zij toe tot het managementteam van Gasunie Transport Services, de beheerder van het landelijke gasnet. Van 2008 tot 2011 was zij Directeur Strategie en Deelnemingen bij Gasunie. In 2011 werd Annie Krist benoemd als Algemeen Directeur van Gasunie Transport Services. Van 1 mei 2016 tot 1 april 2017 was zij daarnaast lid van de Executive Board van N.V. Nederlandse Gasunie. Sinds 1 april 2017 is Annie Krist statutair directeur (CEO) van GasTerra.

Overige functies (onbezoldigd)

Bestuurslid Vereniging Energie Nederland
Vice-President, Member Governing Board en Executive Committee Eurogas
Associate Member International Gas Union
Voorzitter Stichtingsraad New Energy Coalition
Lid Adviesraad Stichting Project Delta Group (PDG)
Lid Advisory Board Clingendael International Energy Programme
Lid Adviescommissie Bedrijfsleven Groningen Bereikbaar
Bestuurslid Stichting ter bevordering van de Ruimtelijke Wetenschappen

Overige functies (bezoldigd)

Voorzitter Raad van Toezicht Stichting Kinderopvang Stad Groningen
Vice-voorzitter, Lid Raad van Commissarissen en Audit Committee Stedin

ir. R.E. van Rede – Commercieel directeur (CCO)

Robert van Rede (1964) studeerde Petroleum Engineering aan de Technische Universiteit in Delft. Hij werkte van 1990 tot 1994 bij Petroleum Development Oman. In 1994 begon hij bij de Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM) waar hij diverse functies bekleedde. Vervolgens werkte hij van 2003 tot 2008 bij het toenmalige Gasunie Trade & Supply als Area Manager Norway/Russia and UK, waarna hij terugkeerde naar de NAM, eerst als Asset Commercial Manager Onshore en vanaf 2010 tevens als Sales Manager. Op 1 oktober 2013 trad Robert van Rede toe tot het directieteam van GasTerra als commercieel directeur (CCO).

Overige functies (onbezoldigd)

Lid Emmalaan Commissie Haren
Voorzitter Stichting Empower Yourself
Secretaris Rotary Belcampo

drs. F.F. van Koten – Financieel directeur (CFO)

Flip van Koten (1970) studeerde Econometrie aan de Rijksuniversiteit in Groningen. Hij heeft sinds 1994 verschillende commerciële en financiële functies bekleed bij ExxonMobil in Nederland, Engeland, Amerika en Qatar. Van 2007 tot 2011 was hij lid van GasTerra's Raad van Commissarissen en Adviescommissie van Aandeelhouders. Op 1 april 2016 trad Flip van Koten aan als Chief Operational Officer. Sinds 1 oktober 2017 is hij financieel directeur van GasTerra (CFO).

Overige functies (onbezoldigd)

Bestuurslid en Penningmeester KVG

Bestuurslid en Voorzitter Beleggingsadviescommissie Stichting Pensioenfonds Gasunie

ir. B.C. Fortuyn – Voorzitter Raad van Commissarissen en College van Gedelegeerde Commissarissen

Bernard Fortuyn (1954) studeerde Werktuigbouwkunde (afgestudeerd in 1981) aan de Technische Universiteit Delft. Met ingang van 12 februari 2018 is de heer Fortuyn benoemd tot voorzitter van de Raad van Commissarissen en het College van Gedelegeerde Commissarissen.

Na zijn studie vervulde de heer Fortuyn functies bij achtereenvolgens SHV Holdings N.V., Air Liquide S.A. en was hij bestuursvoorzitter van N.V. Hoekloos. In 2005 trad hij toe tot de directie van Siemens Nederland N.V. Vanaf 2010 tot aan zijn pensionering medio 2017 was hij als lid van de Raad van Bestuur van Siemens Nederland verantwoordelijk voor alle energie-activiteiten van Siemens in Nederland.

Overige functies

Lid College van Beheer Maatschap Groningen

Voorzitter Raad van Toezicht NEMO Science Museum

Commissaris Tauw Group B.V. (tot september 2020)

Voorzitter Raad van Commissarissen Greenvision B.V. (Hygear)

Commissaris NRG/Pallas

Voorzitter Raad van Commissarissen NV Juva (vanaf juli 2020)

Voorzitter Stichting Schooldakrevolutie (SDR)

mr. A.F. Gaastra – Lid Raad van Commissarissen en College van Gedelegeerde Commissarissen

Sandor Gaastra (1962) studeerde Rechten (afgestudeerd in 1986 richting Staats- en Bestuursrecht) aan de Universiteit van Utrecht. Hij is lid van de Raad van Commissarissen en het College van Gedelegeerde Commissarissen van GasTerra.

Sandor Gaastra is directeur-generaal Klimaat en Energie bij het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK). Hij is verantwoordelijk voor het klimaat- en energiebeleid in nationaal en internationaal verband. Sandor studeerde Nederlands recht aan de Universiteit van Utrecht, en voltooide zijn opleiding tot Master Public Administration aan de Nederlandse School voor Openbaar Bestuur. Hij begon zijn loopbaan als wetenschapper. Hij vervulde daarna diverse beleids- en managementfuncties bij de ministeries van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en het ministerie van Veiligheid en Justitie. Voor zijn overstap naar het ministerie van EZK was hij als directeur-generaal Politie verantwoordelijk voor de vorming van de Nationale Politie in Nederland.

ir. J.W. van Hoogstraten – Lid Raad van Commissarissen en College van Gedelegeerde Commissarissen

Jan Willem van Hoogstraten (1964) studeerde Petroleumwinning (afgestudeerd in 1989) aan de Technische Universiteit Delft. Hij is lid van de Raad van Commissarissen en het College van Gedelegeerde Commissarissen van GasTerra.

Na zijn studie Mijnbouw & Petroleumwinning aan de TU Delft is hij begonnen bij Shell waar hij verschillende Well Engineering functies in Schotland, Nigeria, Indonesië en Engeland doorliep. Vervolgens maakte hij de overstap naar Wintershall, waar hij diverse operationele en commerciële management functies vervulde.

Bij TAQA Energy was hij initieel als Project Director en vervolgens als Managing Director onder andere verantwoordelijk voor de realisatie van één van Europa's grootste commerciële gasopslagen Bergermeer. Begin 2016 is hij door de minister van Economische Zaken en Klimaat benoemd tot CEO van EBN.

Overige functies

Lid College Beheer Maatschap Groningen

Voorzitter Raad van Commissarissen Vereniging NEXSTEP

Voorzitter Koninklijke Vereniging van Gasfabrikanten in Nederland (KVGN)

Kwartiermaker beleidsdeelneming brandstofvoorziening Bonaire

Lid Adviesraad Clingendael International Energy Programme (CIEP)

Lid Strategische Adviesraad TNO EnergieTransitie

Lid Strategische Adviesraad Geologische Dienst Nederland

Lid Stichtingsraad New Energy Coalition (NEC)

drs. R.M. de Jong – Lid Raad van Commissarissen en College van Gedelegeerde Commissarissen

Rolf de Jong (1962) studeerde Bedrijfseconomie (afgestudeerd in 1990) aan de Universiteit van Amsterdam. Hij is lid van de Raad van Commissarissen en het College van Gedelegeerde Commissarissen van GasTerra.

In 1991 trad hij in dienst bij ExxonMobil en vervulde sindsdien meerdere functies in binnen- en buitenland. Hij was nauw betrokken bij de opsplitsing van Gasunie in de periode 2004-2005. Daarna was hij in de periode 2006-2013 werkzaam in Houston, Texas (USA), onder andere als Manager New Business Development Natural Gas en Manager Planning & Analysis Upstream Ventures. In 2013 werd hij benoemd tot Managing Director ExxonMobil Tanzania in Dar es Salaam. In 2016 werd hij benoemd tot Director Upstream voor Esso Nederland B.V. en President ExxonMobil Holding Company Holland LLC.

Overige functies

Voorzitter College van Beheer Maatschap Groningen

Lid Raad van Commissarissen Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. (NAM)

Directeur ExxonMobil Producing Netherlands B.V.

drs. R.G. de Jongh – Lid Raad van Commissarissen

Ruud de Jongh (1961) studeerde Geologie (afgestudeerd in 1987) aan de Universiteit in Utrecht met vervolgens een MBA aan de Henley Business School (1997). Hij is lid van de Raad van Commissarissen van GasTerra.

In 1988 trad hij in dienst van Shell als geoloog, en vervulde sindsdien diverse functies in binnen- en buitenland. Van 1997 tot 2001 was hij werkzaam voor de Shell Production and Development Company in Nigeria. Van 2001 tot 2008 bekleedde hij binnen Shell Gas and Power International de functie van Global LNG Manager en vervolgens die van General Manager Marketing Persian LNG. Van 2010 tot 2016 was hij wederom werkzaam in Nigeria waar hij de Shell belangen in exportgas en LNG behartigde. In 2016 werd hij benoemd tot Vice President Gas and Hydrogen Partnerships van Shell Nederland.

Overige functies

Voorzitter Raad van Commissarissen NAM

Director Shell Geothermal B.V.

Voorzitter Supervisory Board NoordzeeWind

Supervisory Board member Energy Delta Institute

mr. drs. T.W. Langejan – Lid Raad van Commissarissen

Theo Langejan (1957) studeerde Rechten (afgestudeerd in 1981) aan de Rijksuniversiteit Leiden en Bedrijfskunde (afgestudeerd in 1982) aan de Technische Universiteit Delft. Hij is lid van de Raad van Commissarissen van GasTerra.

In 1983 trad hij in dienst bij het Ministerie van Financiën. Sindsdien heeft hij diverse functies bekleed binnen onder andere het Ministerie van Financiën, het Ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur, het Ministerie van Binnenlandse Zaken en het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Tussen 2010 en 2014 was de heer Langejan voorzitter van de Raad van Bestuur van de Nederlandse Zorgautoriteit. Sinds 2015 is de heer Langejan bestuursadviseur bij Twynstra Gudde en sinds 2017 is hij tevens bijzonder bestuursadviseur bij de Pensioenfederatie. Namens de Pensioenfederatie was hij betrokken bij de ontwikkeling van het pensioenakkoord in 2019 en de uitwerking daarvan in 2020.

Overige functies

Voorzitter Raad van Advies Pensioen Bestuur en Management

ir. J.M.W.E van Loon – Lid Raad van Commissarissen en College van Gedelegeerde Commissarissen

Marjan van Loon (1965) studeerde Chemical Engineering (afgestudeerd in 1989) aan de TU Eindhoven. Zij is lid van de Raad van Commissarissen en het College van Gedelegeerde Commissarissen van GasTerra.

In 1989 trad ze in dienst bij Shell als chemisch technoloog. Sindsdien heeft ze meerdere functies in binnen- en buitenland bekleed. In de periode 1997-2007 was zij werkzaam in Australië als Technical Manager van de Karratha Gas Plant en in Maleisië als Regional Manager LNG & Gas Processing. In 2007 werd zij benoemd tot Global Manager LNG and Gas Processing en vanaf 2009 was zij Vice President Integrated Gas and LNG. Per 1 januari 2016 is zij benoemd tot president-directeur van Shell Nederland.

Overige functies

Lid College van Beheer Maatschap Groningen

Lid Dagelijks Bestuur VNO-NCW

Bestuurslid VNPI

Voorzitter Nederlands Bestuur World Petroleum Congres

Voorzitter Stichting Christiaan Huygensprijs

Lid Bestuur Apeldoorn British-Dutch Dialogue Conference

Lid Adviesraad Clingendael Energy Programme (CIEP)

Lid Economic Board Den Haag

Voorzitter auditcommissie Industrie TNO

Lid Adviesraad voor de Landmacht

Lid Klankbordgroep NL Krijgsmacht

Lid Adviescommissie VTH stelsel

drs. L. Zirar – Lid Raad van Commissarissen

Lahcen Zirar (1975) studeerde economie aan de Erasmus Universiteit in Rotterdam (afgestudeerd in 2000). Hij is lid van de Raad van Commissarissen van GasTerra.

Vanaf 2001 bekleedde hij diverse economische en commerciële functies bij ExxonMobil, zowel in Upstream als Downstream, onder andere in Nederland, België, Qatar en de Verenigde Staten. Thans is hij Commercial Manager Upstream Nederland/UK SNS bij ExxonMobil.

Overige functies

De heer Zirar heeft geen overige functies.

6.2.6. Begrippenlijst

Autoriteit Consument & Markt (ACM)	Nederlands toezichthouder die marktregels handhaaft en zorgt voor een goede en eerlijke marktwerking.
Balanceren	Het in evenwicht houden van de gasstromen in het gastransportnet.
Biogas	Biogas is een gasmengsel dat ontstaat als gevolg van biologische enzymatische processen. De hoofdbestanddelen van biogas zijn methaan en koolstofdioxide.
CO ₂	CO ₂ is een scheikundige afkorting voor koolstofdioxide. CO ₂ is een broeikasgas dat warmte in de atmosfeer vasthoudt waardoor de temperatuur van de aarde stijgt (het broeikaseffect). CO ₂ komt vrij bij de verbranding van biomassa zoals hout en plantenafval en fossiele brandstoffen: olie, gas en kolen. Bij de verbranding van aardgas komt veel minder CO ₂ vrij dan bij de verbranding van olie en kolen: 30 procent minder CO ₂ vrij ten opzichte van olie; en zelfs 50 procent minder CO ₂ ten opzichte van steenkool.
G-gas	Groningen-gas, aardgas dat uit het grote Nederlandse gasveld in de provincie Groningen wordt gewonnen. G-gas is een laagcalorisch gas (L-gas).
Gasjaar	Een gasjaar loopt van 1 oktober tot 1 oktober.
Governance	De wijze van bestuur en toezicht.
GRI	Global Reporting Initiative, wereldwijde richtlijnen voor duurzaamheidsverslaggeving.
Groen gas	Biogas met de kwaliteit en de verbrandingseigenschappen van aardgas.
Handelsplaatsen	Virtuele handelsmarkten voor gas.
Hernieuwbare gassen	Gasvormige energiedragers van niet-fossiele oorsprong.
H-gas	Hoogcalorisch aardgas, ofwel gas met een hoge calorische waarde. Dit gas bevat relatief veel hogere koolwaterstoffen en bevat daardoor meer energie dan laagcalorisch gas.
Kleineveldenbeleid	Overheidsbeleid gericht op de bevordering van de productie van aardgas uit de kleinere gasvelden in Nederland. Kleine velden zijn andere velden dan het Groningenveld.
L-gas	Laagcalorisch aardgas, ofwel gas met een lage calorische waarde. Groningengas, aardgas dat uit het grote Nederlandse gasveld in de provincie Groningen wordt gewonnen, is laagcalorisch gas.
LNG	Liquefied Natural Gas, ook wel vloeibaar aardgas genoemd.
MiFID	Markets in Financial Instruments Directive, Europese beleggingsrichtlijn om beleggers en de integriteit van de financiële markten te beschermen, om eerlijke, transparante, efficiënte en geïntegreerde financiële marktwerking te bevorderen en om de Europese beurshandel en beleggingsmarkt verder te harmoniseren.
TSO	Transmission System Operator, beheerder van een (landelijk) transportnet.
TTF	Title Transfer Facility, virtuele handelsmarkt voor gas in Nederland.

6.2.7. GRI Index

GRI Content Index – GRI 101: Foundation 2016 – Core Level		
GRI Standard	Beschrijving	Verwijzing
GRI 102 General Disclosures 2016	102-01 Naam van de organisatie	Hoofdstuk 1
	102-02 Activiteiten, merken, producten en diensten	Hoofdstuk 1
	102-03 Locatie van het hoofdkantoor	Hoofdstuk 1
	102-04 Landen waarin de organisatie actief is	Hoofdstuk 1
	102-05 Eigendomstructuur en bestuursvorm	Hoofdstuk 3
	102-06 Afzetmarkten (geografische verdeling, sectoren die worden bediend en soorten klanten/begunstigden)	Hoofdstuk 1 en 2
	102-07 Omvang van de organisatie	Hoofdstuk 6
	102-08 Informatie over medewerkers	Hoofdstuk 6
	102-09 Beschrijving van de toeleveringsketen van de organisatie	Hoofdstuk 1
	102-10 Significante wijzigingen in de omvang van de organisatie en de toeleveringsketen van de organisatie	Hoofdstuk 6
	102-11 Uitleg over de toepassing van het voorzorgsprincipe	Hoofdstuk 3
	102-12 Extern ontwikkelde economische, milieu gerelateerde en sociale handvesten, principes of andere initiatieven die door de organisatie worden onderschreven	Hoofdstuk 1
	102-13 Lidmaatschappen van verenigingen (zoals brancheverenigingen) en nationale en internationale belangenorganisaties	Hoofdstuk 6

	102-14 Een verklaring van de hoogste beslissingsbevoegde van de organisatie	Voorwoord
	102-16 Een beschrijving van de in de organisatie gehanteerde standaarden en normen en de gedragscode	Hoofdstuk 6
	102-18 Governancestructuur	Hoofdstuk 3
	102-40 Lijst met stakeholdergroepen	Hoofdstuk 1 en 6
	102-41 Aantal werknemers dat onder een collectieve arbeidsovereenkomst valt	Hoofdstuk 6
	102-42 Basis voor inventarisatie en selectie van belanghebbenden die moeten worden betrokken	Hoofdstuk 6
	102-43 Benadering voor het betrekken van belanghebbenden	Hoofdstuk 6
	102-44 De belangrijkste onderwerpen en vraagstukken die uit het overleg met belanghebbenden naar voren zijn gekomen	Hoofdstuk 1 en 6
	102-45 Overzicht van alle ondernemingen die in de geconsolideerde jaarrekening of vergelijkbare stukken zijn opgenomen	Hoofdstuk 4
	102-46 Proces voor het bepalen van de inhoud en specifieke afbakening van het verslag en uitleg van de door de organisatie gehanteerde uitgangspunten voor het bepalen van de inhoud van het verslag	Hoofdstuk 6
	102-47 Overzicht van materiële onderwerpen	Hoofdstuk 1
	102-48 Gevolgen van een eventuele herformulering van informatie die in een eerder verslag is verstrekt en de redenen voor deze herformulering	Hoofdstuk 6
	102-49 Significante veranderingen ten opzichte van vorige verslagperiodes ten aanzien van reikwijdte en afbakening	Hoofdstuk 6
	102-50 Verslagperiode waarop de verstrekte informatie betrekking heeft	Hoofdstuk 6

	102-51 Datum van het meest recente vorige verslag	Hoofdstuk 6
	102-52 Verslaggevingscyclus	Hoofdstuk 6
	102-53 Contactpersoon voor vragen over het verslag	Hoofdstuk 6
	102-54 De gekozen optie om te rapporteren in overeenstemming met GRI Standards	Hoofdstuk 6
	102-55 GRI content index	Hoofdstuk 6
	102-56 Beleid en huidige praktijk met betrekking tot het verkrijgen van externe assurance over het verslag	Hoofdstuk 3, 5 en 6
Materiële onderwerpen (overzicht van materiële onderwerpen in het rapport zoals gerapporteerd onder disclosure 102-47)		
Contractuele verplichting		
GRI 103 Managementbenadering	103-1 Toelichting op en afbakening van het materieel onderwerp	Paragraaf 1.4 en 2.1
	103-2 Vermeld hoe de organisatie omgaat met het materiële onderwerp en de impact ervan	Paragraaf 1.4 en 2.1
	103-3 Evaluatie van de managementbenadering	Paragraaf 1.4 en 2.1
GRI 200 Economic	201-1 Directe economische waarde gegenereerd en gedistribueerd	Paragraaf 1.4 en 2.1
Economische prestatie		
GRI 103 Managementbenadering	103-1 Toelichting op en afbakening van het materieel onderwerp	Paragraaf 1.4 en 2.2
	103-2 Vermeld hoe de organisatie omgaat met het materiële onderwerp en de impact ervan	Paragraaf 1.4 en 2.2
	103-3 Evaluatie van de managementbenadering	Paragraaf 1.4 en 2.2
GRI 200 Economic	201-1 Directe economische waarde gegenereerd en gedistribueerd	Paragraaf 1.4 en 2.2

Duurzame inzetbaarheid		
GRI 103 Managementbenadering	103-1 Toelichting op en afbakening van het materieel onderwerp	Paragraaf 1.4 en 2.3
	103-2 Vermeld hoe de organisatie omgaat met het materiële onderwerp en de impact ervan	Paragraaf 1.4 en 2.3
	103-3 Evaluatie van de managementbenadering	Paragraaf 1.4 en 2.3
GRI 400 Social	401 Werkgelegenheid	Paragraaf 1.4 en 2.3
Rol van GasTerra in de gasmarkt		
GRI 103 Managementbenadering	103-1 Toelichting op en afbakening van het materieel onderwerp	Paragraaf 1.4 en 2.4
	103-2 Vermeld hoe de organisatie omgaat met het materiële onderwerp en de impact ervan	Paragraaf 1.4 en 2.4
	103-3 Evaluatie van de managementbenadering	Paragraaf 1.4 en 2.4
GRI 200 Economic	203-2 Indirecte economische impact	Paragraaf 1.4 en 2.4
Duurzame energievoorziening		
GRI 103 Managementbenadering	103-1 Toelichting op en afbakening van het materieel onderwerp	Paragraaf 1.4 en 2.5
	103-2 Vermeld hoe de organisatie omgaat met het materiële onderwerp en de impact ervan	Paragraaf 1.4 en 2.5
	103-3 Evaluatie van de managementbenadering	Paragraaf 1.4 en 2.5
GRI 200 Economic	203-2 Indirecte economische impact	Paragraaf 1.4 en 2.5

6.2.8. Colofon

Uitgave:
GasTerra B.V.
Postbus 477
9700 AL GRONINGEN

Het jaarverslag is online beschikbaar op onze website: <https://jaarverslag2020.gasterra.nl/>

De Engelse vertaling van het jaarverslag is beschikbaar op:
<https://jaarverslag2020.gasterra.nl/english-version>

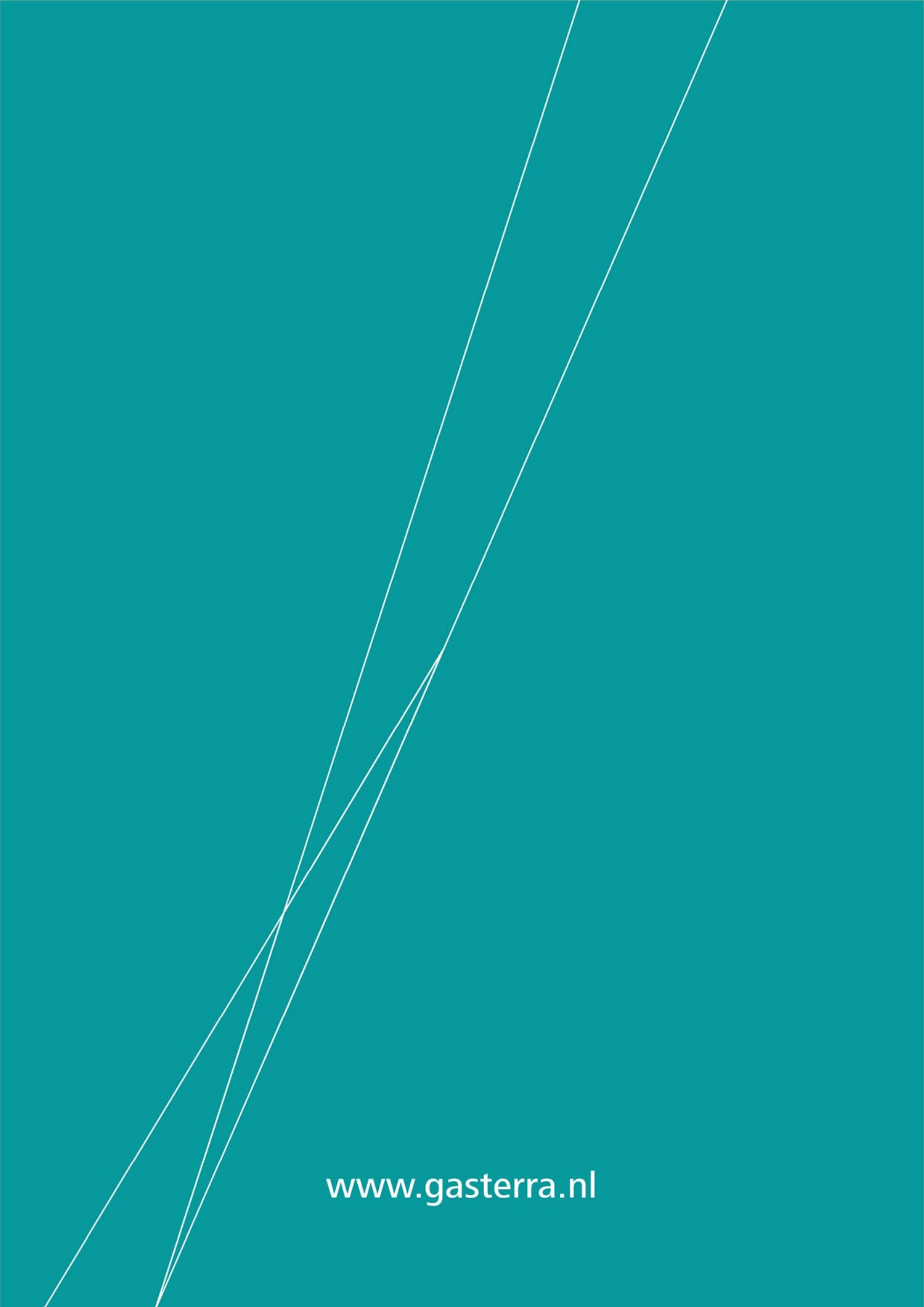
Engelse vertaling: USP Translations

De Nederlandse versie is leidend.

Heeft u naar aanleiding van dit jaarverslag vragen of suggesties ter verbetering? Dan kunt u contact opnemen met de Afdeling Communicatie via e-mail of telefoon.

E-mail: communicatie@gasterra.nl
Telefoonnummer: 050-364 8377.

Februari 2021

The background is a solid teal color. Three thin, white diagonal lines cross the page from the bottom-left towards the top-right. They are not parallel and intersect each other.

www.gasterra.nl